

Aika Tiistai 4.2.2025 klo 18:00

Paikka Kangasniemen kunnantalo, Kangasniemi- sali

ASIAT

- 1 KOKOUKSEN AVAUS
- 2 LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS
- 3 PÖYTÄKIRJAN TARKASTAJAT JA ÄÄNTENLASKIJAT
- 4 TYÖJÄRJESTYS
- 5 KIRKKOVALTUUSTON PUHEENJOHTAJAN VAALI VUOSILLE 2025-2026
- 6 KIRKKOVALTUUSTON VARAPUHEENJOHTAJAN VAALI VUOSILLE 2025-2026
- 7 KIRKKONEUVOSTON VARAPUHEENJOHTAJAN JA HÄNEN HENKILÖ-KOHTAISEN VARAJÄSENEEN VAALI VUOSILLE 2025-2026
- 8 KIRKKONEUVOSTON JÄSENTEN JA VARAJÄSENTEN VAALI VUOSILLE 2025-2026
- 9 KIRKON KORJAUKSEN III VAIHE / SUUNNITELMIEN HYVÄKSYMINEN
- 10 ILMOITUSASIAT
- 11 VALITUSOSOITUS
- 12 KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Aika	Tiistai 4.2.2025 klo 18:00 – 19:24
Paikka	Kangasniemen kunnantalo, Kangasniemi- sali
Läsnä:	Vehmala Raija, kirkkovaltuuston puheenjohtaja Tiihonen Sami, kirkkovaltuuston varapuheenjohtaja Hämäläinen Sulo, jäsen Illi Marko, jäsen Janhunen Tuomo, jäsen Keränen Katri, jäsen Laitinen Kirsi, jäsen Luukkainen Leena, jäsen Marttinen Tero, jäsen Pajunen Titta, jäsen Partti Antero, jäsen Pynnönen Yrjö, jäsen Pyykkönen Mervi, jäsen Reinikainen Sirpa, jäsen Riikonen Arto, jäsen Sävilammi Marjaana Tiihonen Ilkka, jäsen
Poissa:	Hokkanen Simo, jäsen Pirttiaho Susanna, jäsen
Muut osallistujat	Ville Tikkanen, kirkkoherra Jarmo Snicker, talouspäällikkö
Puheenjohtaja	Raija Vehmala
Sihteeri	Jarmo Snicker

1 §

KOKOUKSEN AVAUS

Puheenjohtaja Raija Vehmala avasi kokouksen.

2 §

KOKOUKSEN LÄSNÄOLIJAT, LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS

Kirkkovaltuuston kokouskutsu asialuetteloineen on asetettu nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon ja seurakunnan ilmoitustaululle 28.1.2025. Valtuutetuille ja kirkkoneuvoston jäsenille on lähetetty kokouskutsu ja esityslista 28.1.2025, joten voitaneen todeta, että kokous on kirkkojärjestyksen 3 luvun 29 §:n mukaisesti laillisesti kokoon kutsuttu, ja koska suoritetussa nimenhuudossa 19 valtuutetusta 17 oli saapuvilla, myös jäsenmäärän perusteella päätösvaltainen.

Puheenjohtaja ilmoitti, että tämän kokouksen tarkastettu pöytäkirja on julkisesti nähtävänä 6.2.2025 – 17.3.2025 välisenä aikana yleisessä tietoverkossa Kangasniemen seurakunnan verkkosivuilla.

Ehdotus:

Kokous todetaan lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:

Esityksen mukainen.

**3 §
PÖYTÄKIRJANTARKASTAJAT JA ÄÄNTENLASKIJAT**

Ehdotus:

Valitaan kaksi pöytäkirjantarkastajaa, jotka toimivat tarvittaessa myös ääntenlaskijoina.

Päätös:

Pöytäkirjantarkastajiksi ja ääntenlaskijoiksi valittiin Sulo Hämäläinen ja Marjaana Sävilammi.

**4 §
TYÖJÄRJESTYS**

Ehdotus:

Kokouksen työjärjestykseksi hyväksytään osanottajille lähetetty esityslista.

Päätös:

Esityksen mukainen.

**5 §
KIRKKOVALTUUSTON PUHEENJOHTAJAN VAALI VUOSILLE 2025-2026**

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 27 §:n mukaan kirkkovaltuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Ehdotus, kirkkoneuvosto:

Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että se valitsee keskuudestaan puheenjohtajan vuosiksi 2025-2026.

Päätös:

Kirkkovaltuusto valitsi yksimielisesti puheenjohtajaksi vuosiksi 2025 – 2026 Raija Vehmalan.

**6 §
KIRKKOVALTUUSTON VARAPUHEENJOHTAJAN VAALI VUOSILLE 2025-2026**

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 27 §:n mukaan kirkkovaltuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikautensa ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Ehdotus, kirkkoneuvosto:

Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että se valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan vuosiksi 2025-2026.

Päätös:

Kirkkovaltuusto valitsi yksimielisesti varapuheenjohtajaksi vuosiksi 2025 – 2026 Sami Tiihosen.

7 §

KIRKKONEUVOSTON VARAPUHEENJOHTAJAN JA HÄNEN HENKILÖKOHTAISEN VARAJÄSENEN VAALI VUOSILLE 2025-2026

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 32 §:n mukaan kirkkoneuvoston puheenjohtajana on kirkkoherra ja muina jäseninä varapuheenjohtaja sekä vähintään 5 ja enintään 11 muuta seurakuntavaaleissa vaalikel-poista henkilöä sen mukaan kuin hallintosäännössä määrätään. Valituilla jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet.

Varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten vaali toimitetaan kirkkovaltuuston toimikauden ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Hallintosäännön 2 luvun 3 §:n mukaan kirkkoneuvostoon kuuluu virkansa puolesta kirkkoherra puheenjohtajana sekä valittuina jäseninä varapuheenjohtaja ja 7 muuta jäsentä.

Kirkkoneuvoston vaali toimitetaan siten, että ensin valitaan varapuheenjohtaja yhdessä varajäsenensä kanssa ja sen jälkeen eri vaalilla muut jäsenet henkilökohtaisine varajäsenineen.

Kirkkolain 9 luvun 8 §:n mukaan jollei erityisestä syystä muuta johdu, tulee kirkollisessa toimielimessä olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia lukuun ottamatta kirkolliskousta, hiippakuntavaltuustoa, tuomiokapitulia, kirkkovaltuustoa, yhteistä kirkkovaltuustoa ja seurakuntaneuvostoa.

Ehdotus, kirkkoneuvosto:

Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että se valitsee kirkkoneuvoston varapuheenjohtajan ja hänen henkilökohtaisen varajäsenensä vuoden 2026 loppuun kestäväksi toimikaudeksi.

Päätös:

Kirkkovaltuusto valitsi yksimielisesti kirkkoneuvoston varapuheenjohtajaksi Mervi Pyykkösen ja hänen henkilökohtaiseksi varajäsenekseen Titta Pajusen.

8 §

KIRKKONEUVOSTON JÄSENTEN JA VARAJÄSENTEN VAALI VUOSILLE 2025-2026

Kirkkojärjestyksen 3 luvun 32 §:n mukaan kirkkoneuvoston puheenjohtajana on kirkkoherra ja muina jäseninä varapuheenjohtaja sekä vähintään 5 ja enintään 11 muuta seurakuntavaaleissa vaalikel-poista henkilöä sen mukaan kuin hallintosäännössä määrätään. Valituilla jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet.

Varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten vaali toimitetaan kirkkovaltuuston toimikauden ensimmäisen ja kolmannen vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Hallintosäännön 2 luvun 3 §:n mukaan kirkkoneuvostoon kuuluu virkansa puolesta kirkkoherra puheenjohtajana sekä valittuina jäseninä varapuheenjohtaja ja 7 muuta jäsentä.

Kirkkoneuvoston vaali toimitetaan siten, että ensin valitaan varapuheenjohtaja yhdessä varajäsenensä kanssa ja sen jälkeen eri vaalilla muut jäsenet henkilökohtaisine varajäsenineen.

Kirkkolain 9 luvun 8 §:n mukaan jollei erityisestä syystä muuta johdu, tulee kirkollisessa toimielimessä olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia lukuun ottamatta kirkolliskousta, hiippakuntavaltuustoa, tuomiokapitulia, kirkkovaltuustoa, yhteistä kirkkovaltuustoa ja seurakuntaneuvostoa.

Ehdotus, kirkkoneuvosto:

Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle, että se valitsee kirkkoneuvoston jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet vuoden 2026 loppuun kestäväksi toimikaudeksi.

Päätös:

Kirkkovaltuusto valitsi yksimielisesti kirkkoneuvostoon kaudelle 2025-2026 seuraavat henkilöt:

Varsinainen jäsen

Simo Hokkanen
Sulo Hämäläinen
Tuomo Janhunen
Kirsi Laitinen
Susanna Pirttiaho
Marjaana Sävilammi
Ilkka Tiuhonen

Henkilökohtainen varajäsen

Antero Partti
Marko Illi
Arto Riikonen
Sirpa Malinen
Leena Luukkainen
Katri Keränen
Tero Marttinen

9 §

KIRKON KORJAUKSEN III VAIHE / SUUNNITELMIEN HYVÄKSYMINEN

Kangasniemen kirkon (1811–1815 / Matti Salonen) korjauksen III vaihe on jatkoa vuosien 2014 ja 2019 - 2020 korjauksille. Vuonna 2014 kirkon sakasti korjattiin ja kalustettiin, kirkkosalin penkkijärjestelyjä muutettiin, kuoriosaa laajennettiin ja alttarialueen valaistusta parannettiin. Vuoden 2014 korjauksen pääsuunnittelijana toimi arkkitehtitoimisto ARK-Kantonen Oy Jyväskylästä.

Vuosina 2019-2020 puolestaan kirkkoon toteutettiin uusia sakraalikalusteita ja hankittiin uudet kirkkotekstiilit. Kirkon sähköverkko ajanmukaistettiin, kirkkosalin valaistusta parannettiin ja av-järjestelmät uusittiin. Lämmitysjärjestelmä muutettiin maalämpöjärjestelmäksi ja kirkon ullakkotilat varustettiin kuivaputkisprinklerijärjestelmällä. Kirkon runkokuoneen yläpohjan eristystä ja ullakon tuuletusta parannettiin. Taloteknisten järjestelmien muutokset aiheuttivat tilajärjestelyitä kirkon ryömintä- ja kellaritiloihin. Vuonna 2024 on edelleen parannettu kirkon yläpohjan tuulettumista lisäämällä vesikattoon kattolyhteet. Korjauksen II vaiheen pääsuunnittelijana toimi Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy ja arkkitehdit Jorma Teppo sekä Tapani Kaukonen.

Kirkon korjauksen III vaihe sisältää rakennusteknisinä töinä:

- Kirkon rivisaumattoman peltikaton ja uusien kattolyhteiden maalauksen sekä toteutetaan sadevesijärjestelmän asentamalla räystäskourut ja syöksytorvet sekä lisätään syöksyjen yhteyteen sadevesikaivot ja viemärit.
- Kirkkosalin pohjoiseteiseen liittyvän liikuntaesteisten luiskan ja esteettömän sisäänkäynnin rakentamisen sekä tästä aiheutuvat pohjoiseteisen korjaus- ja muutostyöt.
- Pohjoisen lehterikerroksen alle rakennettavan uuden esteettömän wc-tilan sekä eteisen.
- Kirkon sisätilojen toiminnallisuuden monipuolistaminen ja parantaminen kirkkosalin nurkissa. Penkkejä poistamalla ja uusien erikoiskalusteiden avulla mahdollistetaan muun muassa pyhäkoulu- ja kerhotoimintaa, kirkkokahveja, yöleirejä sekä erilaisten musiikkikokoonpanojen esiintyminen kirkossa.

- Kirkkosalin lattian korottaminen "musiikin nurkassa" samaan tasoon kuorin lattian kanssa mahdollistaa erilaisten musiikkikokoonpanojen turvallisen esiintymisen.
- Uusi luiska ja kaide kirkkosalista "musiikin nurkkaukseen".
- Kirkkotarhaan kohdistuu sadevesijärjestelmän sekä julkisivu- ja ulkovalaistuksen parantamisen vaatimia kaivutöitä. Lisäksi kaivamista ja maarakentamista aiheuttavat esteettömien parkkipaikkojen sekä liikuntaesteisten luiskan perustusten rakentaminen ja näihin liittyvä maanpinnan muotojen tasaaminen.

Korjauksen sähkötekniisiin järjestelmiin kohdistuvat työt käsittävät:

- Kirkon ja tapulin julkisivuvalaistuksen uusiminen led-valaistukseksi. Tässä yhteydessä halutaan valaista myös kirkon katto, jonka tarkempi suunnittelu toteutetaan keväällä 2025 ja koevalaistuksien avulla.
- Myös "lasten nurkan" ja "rukouksen nurkan" alueilla parannetaan valaistusta.
- "Musiikin nurkkaan" lisätään tarvittava sähköistys.
- Esteettömän sisäänkäynnin ovet varustetaan kyynärkytkin käyttöisellä automaattiaukaisijalla.

Korjauksen III vaiheen töihin sisältyvät myös erillishankintoina tehtävät erikoiskalusteet sekä uudet irtokalusteet.

Tavoitteena on myös sijoittaa Harlun alttaritaulu kirkkosaliin pohjoisen ristivarren uudelle väliseinälle. Tarkempi sijainti on esitetty liitteenä olevissa suunnitelmissa.

Tavoitteena on teettää korjaukset vuosien 2025 ja 2026 aikana siten, että vuonna 2025 toteutetaan kirkon vesikaton maalaus ja sadevesijärjestelmät sekä kirkon piha-alueen kaivu- ja maarakennustyöt. Jälkimmäisiin sisältyvät sadevesijärjestelmän ja valaistuksen päivittämisen vaatimat kaivutyöt, uudet esteettömät parkkipaikat sekä liikuntaesteisten luiskan perustukset. Lisäksi kirkon sisätilamuutokset on tavoitteena toteuttaa vuonna 2025 lukuun ottamatta pohjoisen ristivarren muutoksia, joihin lukeutuvat liikuntaesteisten luiska sekä lehterin alapuolisen tilan esteetön wc-tila ja eteinen. Esteetön wc-tila ja uusi esteetön sisäänkäynti luiskineen on tarkoitus toteuttaa vuonna 2026. Vuoden 2025 urakkatarjoukset pyydetään kirkon ulkopuolisten töiden osalta tammikuussa 2025.

Liitteenä 9.5 on Kangasniemen kirkon sisätilamuutosten historia, liitteenä 9.6 on perustelut sisätilamuutoksille ja museoviraston lausunto on liitteenä 9.7.

Ehdotus, kirkkoneuvosto:

Kirkkoneuvosto esittää kirkkovaltuustolle;

1. että se päättää hyväksyä Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy:n laatimat, liitteet nrot 9.1, 9.2, 9.3 ja 9.4., suunnitelmat vesikaton maalauksesta, sadevesijärjestelmän uusimisesta, esteettömästä sisäänkäynnistä, sisätilamuutoksista ja uusista erikoiskalusteista;
2. että se päättää hakea lupaa kirkkohallitukselta (Kirkkolaki 652 / 2023, luku 3 § 21) suunnitelmiin sisältyville olennaisille muutoksille.

Päätös:

Esityksen mukainen.

**10 §
ILMOITUSASIAT**

10.1 Aloitteiden käsittelytilanne, helmikuu 2025

**11 §
VALITUSOSOITUS**

Kangasniemen seurakunta kirkkovaltuusto 4.2.2025

1 Muutoksenhakukiellot

Valmistelua ja täytäntöönpanoa koskevat muutoksenhakukiellot

Seuraavista päätöksistä ei kirkkolain (652/2023) 12 luvun 4 §:n mukaan saa tehdä kirkollisvalitusta eikä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 2 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla hallintovalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa. Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, hankintalaki) 146 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan hankintalain mukaista valitusta ei voi tehdä päätöksestä tai muusta ratkaisusta, joka koskee yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua.

Pöytäkirjan pykälät: 1, 3, 4, 9, - 12

Erikseen säädetty muutoksenhakukiellot

1. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 2 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan valittamalla ei saa hakea muutosta hallinnon sisäiseen määräykseen, joka koskee tehtävän tai muun toimenpiteen suorittamista.
2. Hankintaa koskevista päätöksistä ei kirkkolain 12 luvun 8 a §:n 2 momentin nojalla saa tehdä kirkkolain mukaista oikaisuvaatimusta eikä kirkollisvalitusta, jos asia kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan. Asia kuuluu markkinaoikeuden toimivaltaan, jos hankinnan arvo ylittää hankintalain 25 §:n mukaisen kynnysarvon.
Kansalliset kynnysarvot ilman arvonlisäveroa laskettuna ovat:
 - 60.000 € (tavarat ja palvelut sekä suunnittelukilpailut);
 - 150.000 € (rakennusurakat);
 - 400 000 € (hankintalain liitteen E 1-4 kohdassa tarkoitetut sosiaali- ja terveyspalvelut);
 - 300.000 € (hankintalain liitteen E 5-15 kohdassa tarkoitetut muut erityiset palvelut) ja
 - 500.000 € (käyttöoikeussopimukset).
3. Muun lainsäädännön mukaan päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla.

Pöytäkirjan pykälät ja valituskieltojen perusteet:

2 Hankintaoikaisu

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön asianosainen voi tehdä hankintayksikölle kirjallisen hankintaoikaisun (hankintalaki 132–135 §). Hankintaoikaisu toimitetaan hankintayksikölle.

Pöytäkirjan pykälät:

Hankintayksikkö: Kangasniemen seurakunnan kirkkovaltuusto

Käyntiosoite: Otto Mannisen tie 2, 51200 Kangasniemi

Postiosoite: Otto Mannisen tie 2, 51200 Kangasniemi

Sähköposti: kangasniemen.kirkkoherranvirasto@evl.fi

Hankintaoikaisu on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei sen näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä sähköistä tiedoksiantoa viestin katsotaan saapuneen vastaanottajalle sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin. Hankintaoikaisuun on oltava perillä oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulutai juhannusaatto tai arkilauantai, saa hankintaoikaisuun tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Hankintaoikaisuun voi omalla vastuullaan lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti.

Hankintaoikaisuun sisältö

Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi:

- oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi
- tiedot hankintaoikaisuun kohteena olevasta päätöksestä
- millaista oikaisua päätökseen vaaditaan
- millä perusteilla oikaisua päätökseen vaaditaan.

Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

3 Valitusosoitus

Valitusviranomainen ja valitusaike

a) Kirkollis- ja hallintovalitukset

Seuraaviin päätöksiin voidaan hakea muutosta kirjallisella valituksella:

Kirkollisvalitus, pöytäkirjan pykälät: 2, 5 – 8

Hallintovalitus, pöytäkirjan pykälät:

Valitusviranomainen ja yhteystiedot:

Itä-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Minna Canthin katu 64, 70100 Kuopio, sisäänkäynti Puistokadun puolelta

Postiosoite: PL 1744, 70101 Kuopio

Puhelin: (029) 564 2500

Telekopio: (029) 564 2501

Sähköposti: ita-suomi.hao@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusaike on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.

Muutoksenhakuajan laskeminen

Valitus- ja oikaisuvaatimusaike lasketaan päätöksen tiedoksisaannista, tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana ajankohtana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Seurakunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä siitä, kun pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa. Jos muutoksenhakuajan viimeinen päivä on

pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

b) Valitus markkinaoikeuteen

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen.

Jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen hankintalain 130 §:n 1 tai 3 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa, valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun tarjoaja on saanut tiedon päätöksestä valitusosoituksineen.

Valitus markkinaoikeudelle on tehtävä viimeistään kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Ehdokkaan tai tarjoajan katsotaan saaneen päätöksestä oheisasiakirjoineen tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei sen näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä sähköistä tiedoksiantoa viestin katsotaan saapuneen vastaanottajalle sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Hankinta-asiaan muutosta hakevan on lisäksi kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön ilmoittamaan osoitteeseen viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Hankintayksikön yhteystiedot ovat edellä hankintaohjeissa koskevassa kohdassa.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella voidaan saattaa hankintalaissa tarkoitettu hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan. Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee 1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua, 2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin hankintalain 75 §:n nojalla tai 3) sitä, että hankintalain 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia. Asia voidaan saattaa markkinaoikeuden käsiteltäväksi, jos hankinnan arvo ylittää hankintalain 25 §:n mukaisen kynnysarvon.

Pöytäkirjan pykälät:

Markkinaoikeuden yhteystiedot

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle osoitettuna osoitteeseen:

Postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 HELSINKI

Käyntiosoite: Tuomioistuimet-talo, Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelinvaihe: 029 564 3300

Telekopio: 029 564 3314

Sähköpostiosoite: markkinaoikeus@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

4 Valituksen sisältö ja liitteet sekä valituksen toimittaminen ja oikeudenkäyntimaksu

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

– valittajan nimi ja yhteystiedot

- postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää
- sähköpostiosoite, jos valitusviranomaisen päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimuksen perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä valitusviranomaiselle.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on esitettävä valtakirja. Jollei valitusviranomainen toisin määrää, valtakirjaa ei kuitenkaan tarvitse esittää oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

Valitusasiakirjojen toimittaminen

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusajassa päätöksessä mainitulle valitusviranomaiselle. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse, lähetin välityksellä tai sähköisesti. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikeudenkäyntimaksu

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) 2 §:n nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu, jollei lain 4, 5, 7, 8 tai 9 §:stä muuta johdu. Tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta annetun oikeusministeriön asetuksen (1020/2024) 1 §:n mukaan oikeudenkäyntimaksu hallinto-oikeudessa on 310 € ja markkinaoikeudessa 2 120 €. Käsittelymaksu markkinaoikeudessa on kuitenkin 4 240 €, jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoona euroa ja 6 350 €, jos hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa. Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 530 €. Ajantasainen tieto oikeudenkäyntimaksuista löytyy <https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/asiointijulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksuteritystuomioistuimissa.html>

Yksityiskohtainen valitusosoitus liitetään pöytäkirjanotteeseen.

Liitetään pöytäkirjaan

12 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja mainitsi valitusosoituksen ja päätti kokouksen klo 19:24.

Raija Vehmala
Puheenjohtaja

Jarmo Snicker
Sihteeri

ptk:n tark. nimikirj.

Pöytäkirja on todettu kokouksen kulun ja sen päätösten mukaiseksi.

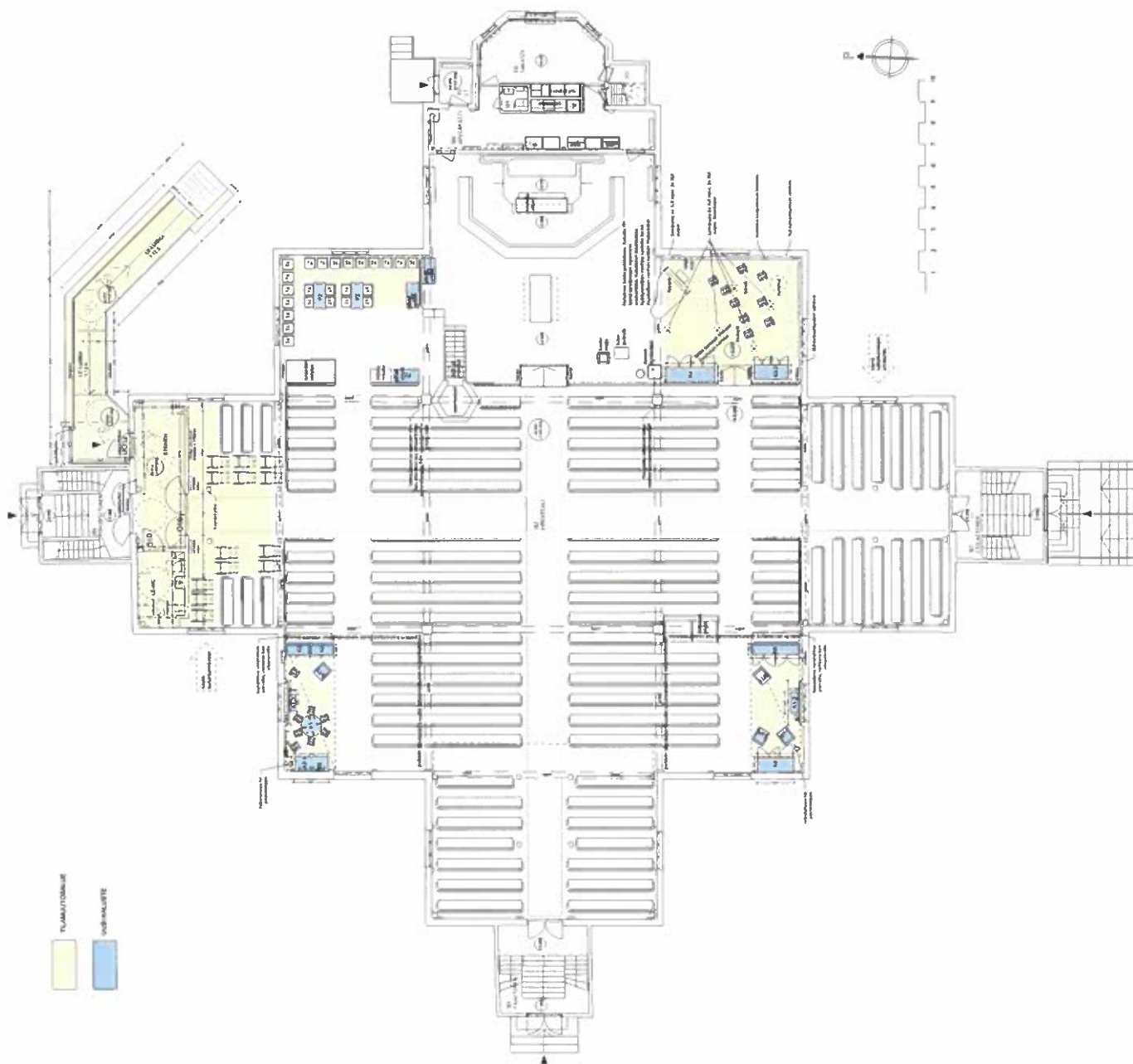
Kangasniemi 5.2.2025

Sulo Hämäläinen
pöytäkirjantarkastaja

Marjaana Sävilammi
pöytäkirjantarkastaja

WITB 1.5

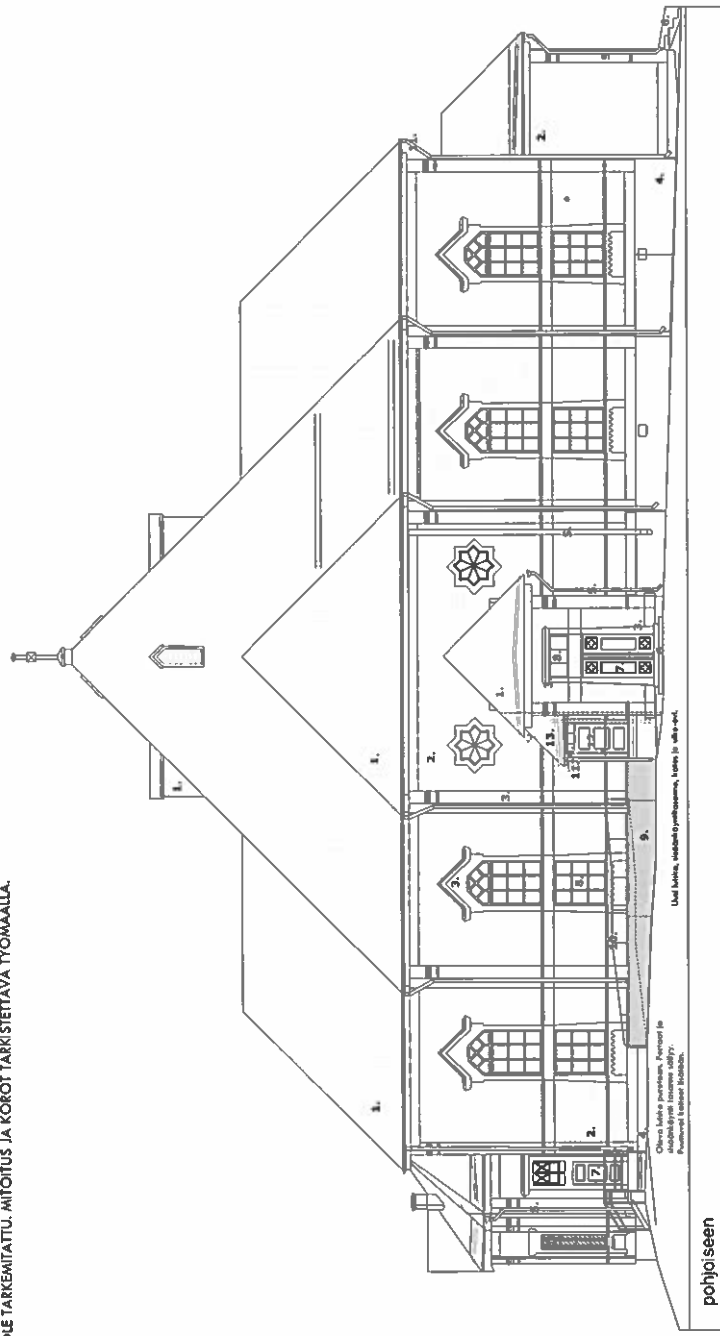
三

[illegible]

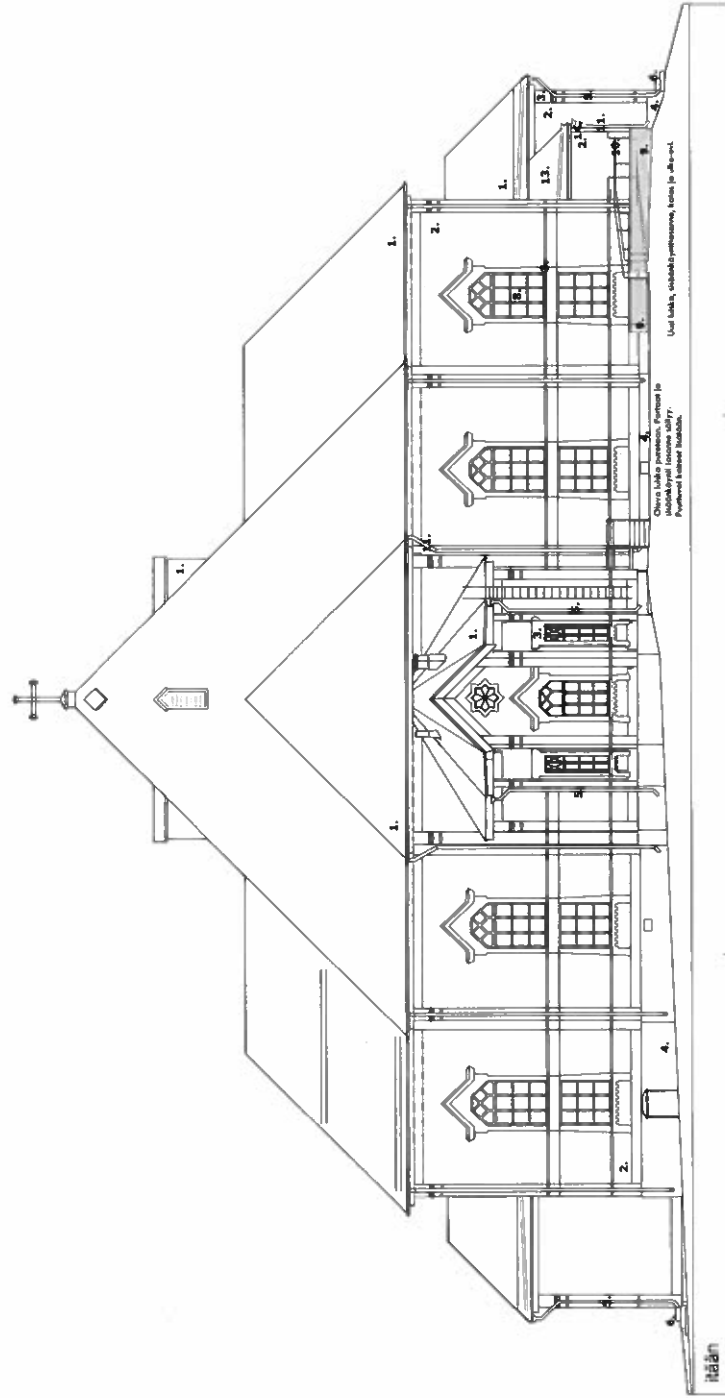
α/β-unsaturated ketone (3a) (46% yield) and 2,4-dinitrophenol (3b) (40% yield).

MS

HS

pohjoiseen

Webb

1. *Phrynosoma munitus*, muntiaid pahnimaa
2. *Lanius ludovicianus excubitorides*, kull
3. *Callipepla squamata*, äärelaevakõõks
4. *Spizella socialis*, äärelaevakõõks
5. *Spizella socialis*, äärelaevakõõks
6. *Chondestes motacilla*, graniit
7. *Phalaenoptilus nuttallii*, pähk
8. *Phalaenoptilus nuttallii*, pähk

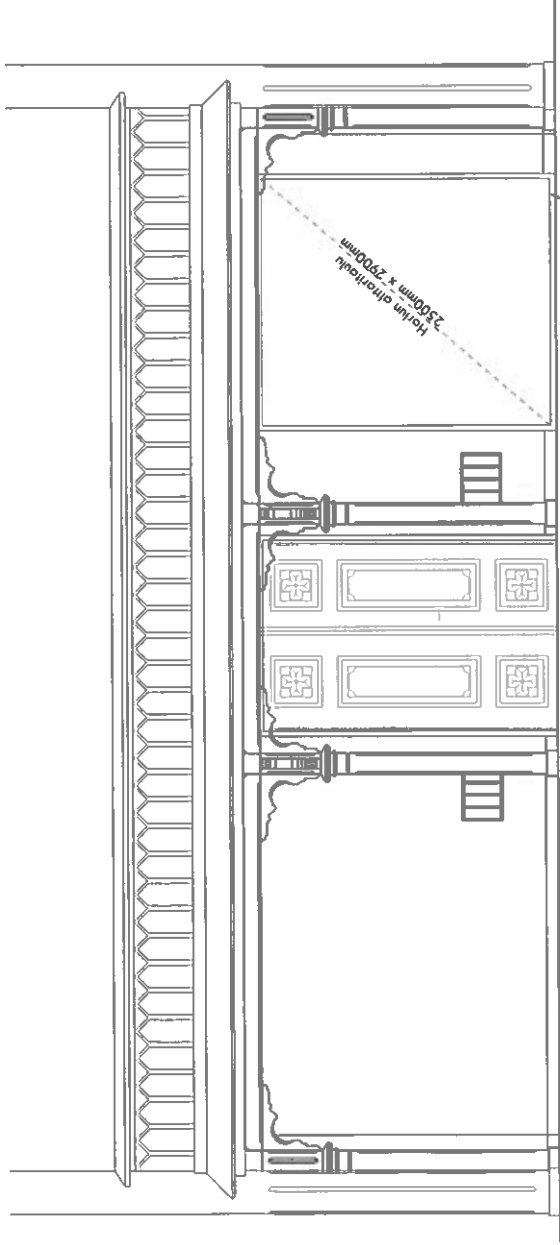
Uuesti uuritud:

1. *Uta stansburiana*, karmas hõõks
2. *Uta stansburiana*, karmas hõõks
3. *Uta stansburiana*, karmas hõõks
4. *Uta stansburiana*, karmas hõõks
5. *Uta stansburiana*, karmas hõõks
6. *Uta stansburiana*, karmas hõõks
7. *Uta stansburiana*, karmas hõõks
8. *Uta stansburiana*, karmas hõõks

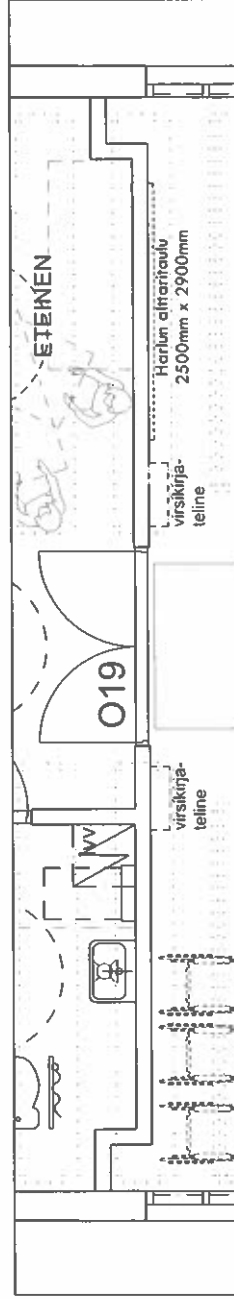
LUONNOS

Kangasniemen kirkon korjaus vaihe III Sisätilamuutokset ja luiska

[illegible]

PROJEKTIO KIRKKOSALIN SUUNNASTA
1:50

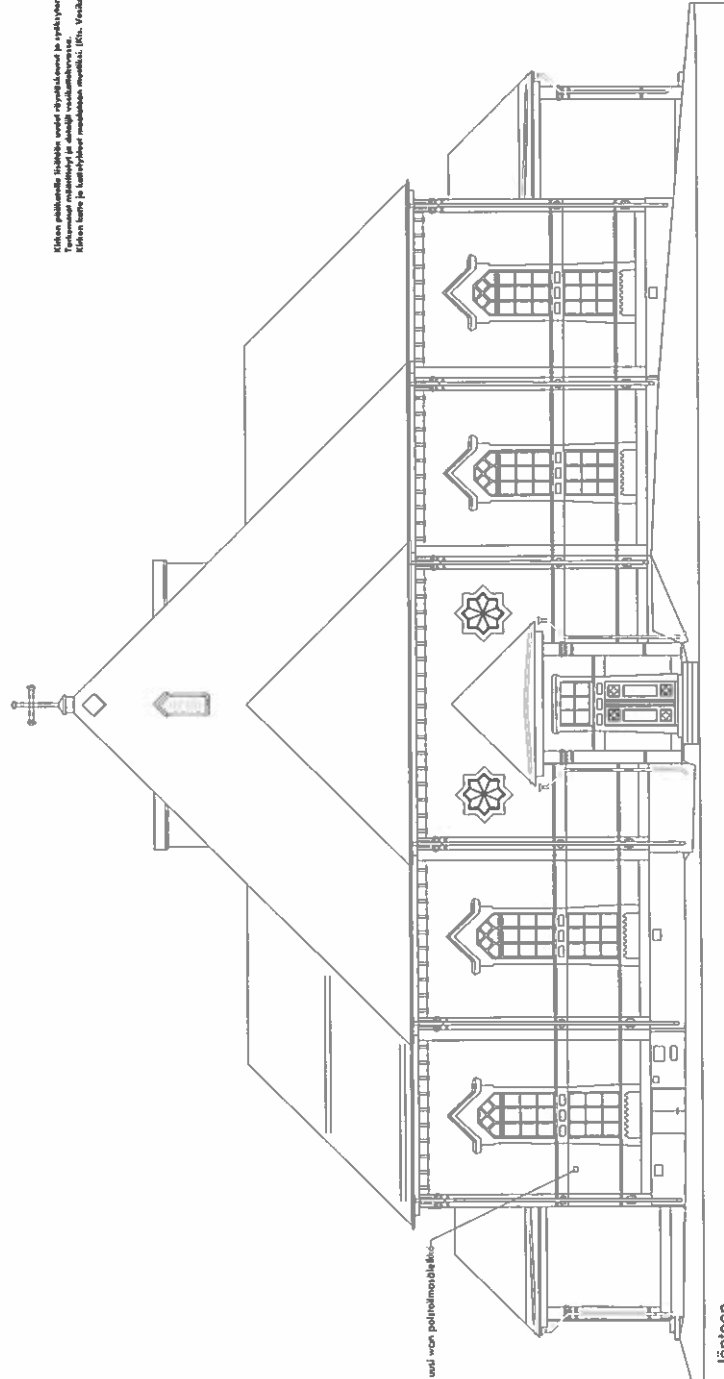
POHJAOTE
1:50

- Seinä paneeloidaan 170mm leveällä (leveys tarkistetaan suhteessa oleviin paneeliin) oksattomalla mäntypaneelilla. Profiili kuten olevassa paneelissa.
- Jalka- ja kattolistat kuten ovat listoitukset.
- Harjun altaritaulu suojataan esimerkiksi kirkaalla pleksimuovilla.
- Ovat virsikirjatelineet siirretään esitetyle paikoille. Yläreuna penkkien yläreunan tasoon.
- Uusi ovi automaattiatkava koko puinen peilovi.
- Peilit ja koristeet kuten vanhassa eteisen ovesa.
- Oven rakenteissa huomioidaan äänieristys.
- Uusi väliseinä tehdään ääntä eristävä.

[illegible]

► **Erityisesti vanhojen purjelaisten pohjalta, oi tarkemmiten /ark-Kantonen oy**

Kirkon sisätiloissa on oltava riittävästi valaistusta ja lämpöä.
Kirkon sisätiloissa on oltava riittävästi valaistusta ja lämpöä.
Kirkon sisätiloissa on oltava riittävästi valaistusta ja lämpöä.

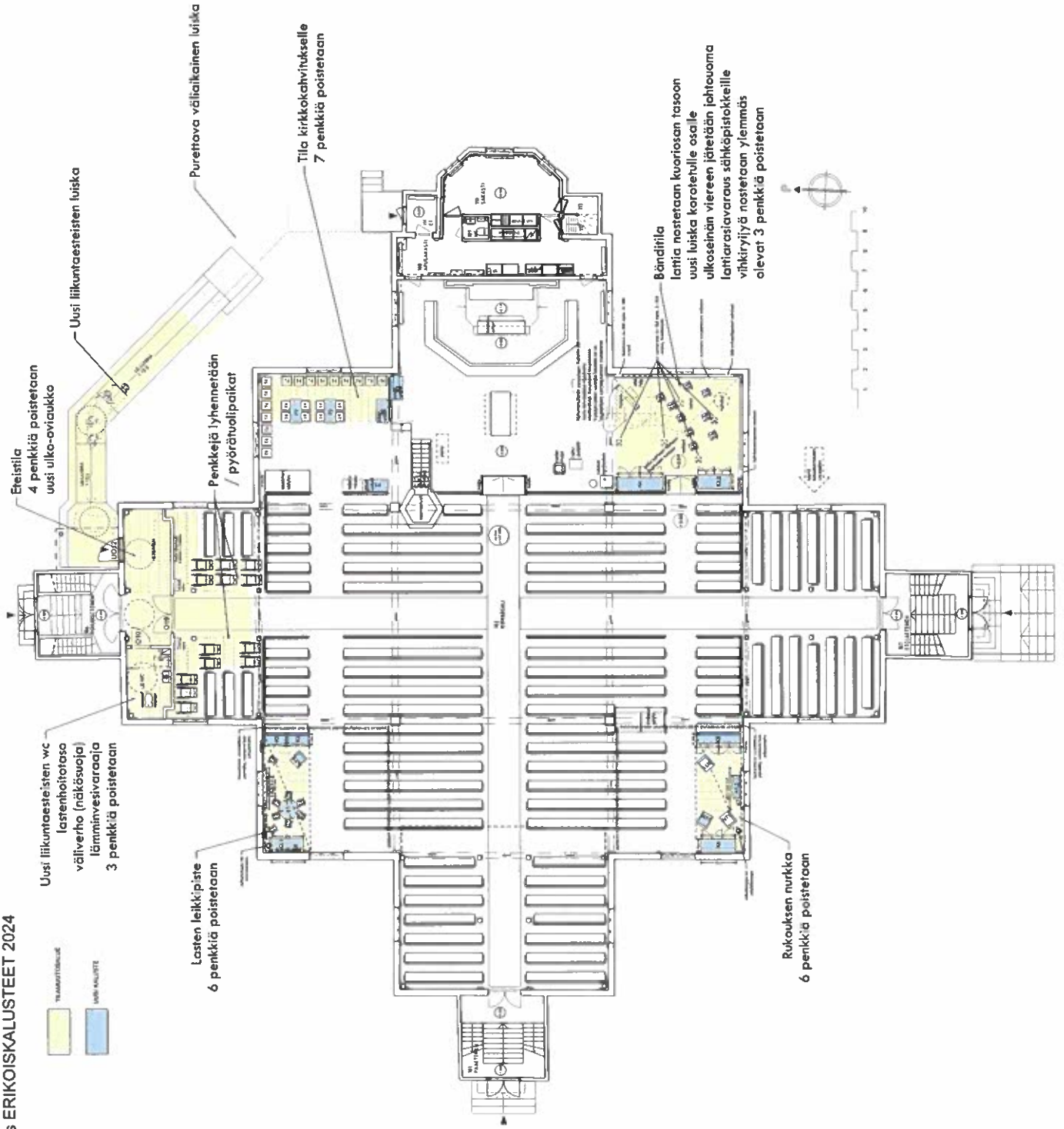
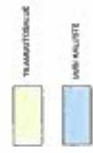
länteen

Piirretty vanhojen piirustusten pohjalta, ei laitemäärä /ark. Kallonen y

Luonnos

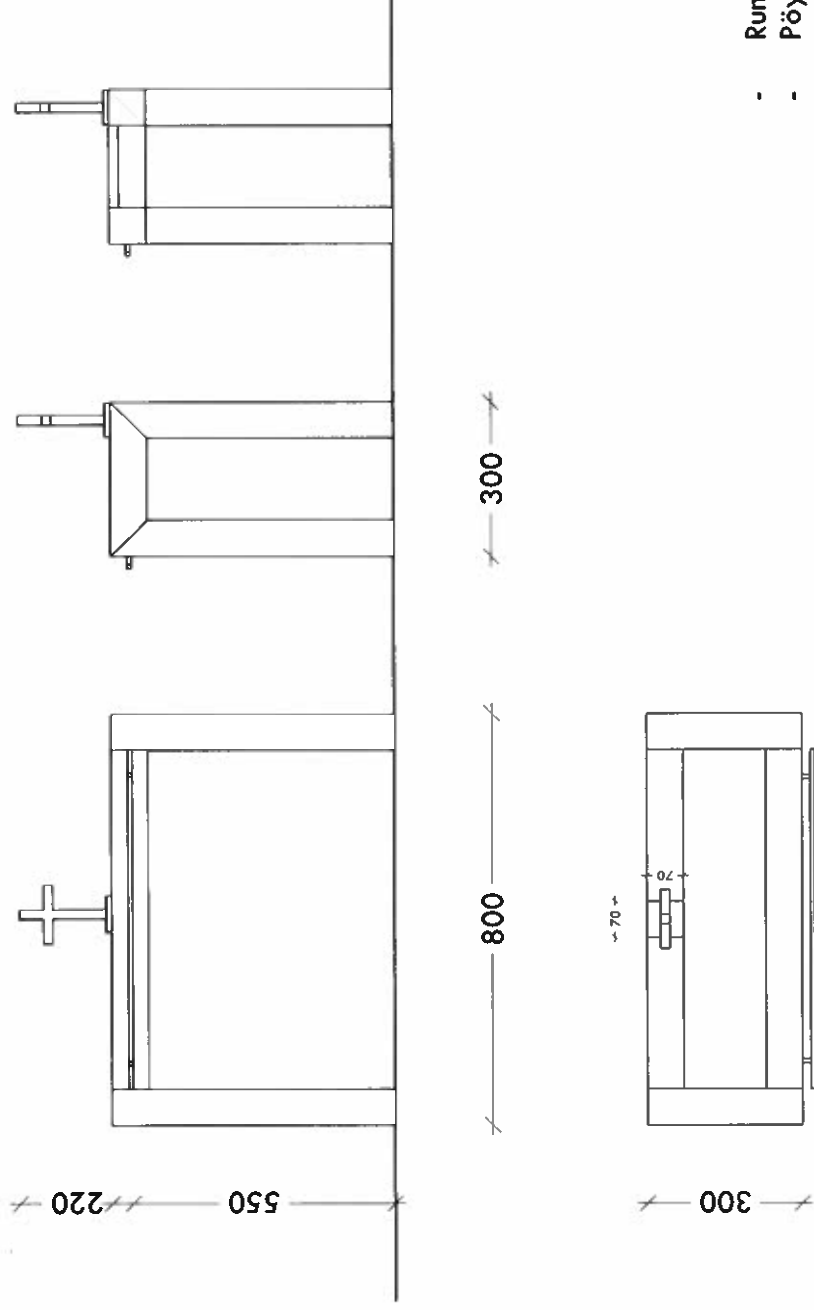
Kangasniemen kirkon korjaus vaihe III Vesikaton maalaus ja uusi sadevesijärjestelmä

Kangasniemi	279	279	279
Korjaus- ja maalarit	279	279	279
Kangasniemen kirkko	279	279	279
Kangasniemen kirkko	279	279	279
51200 Kangasniemi	279	279	279
Teppo	497-V	102	102
ARK	ARK	ARK	ARK

K1.1 LASTEN ALTARI

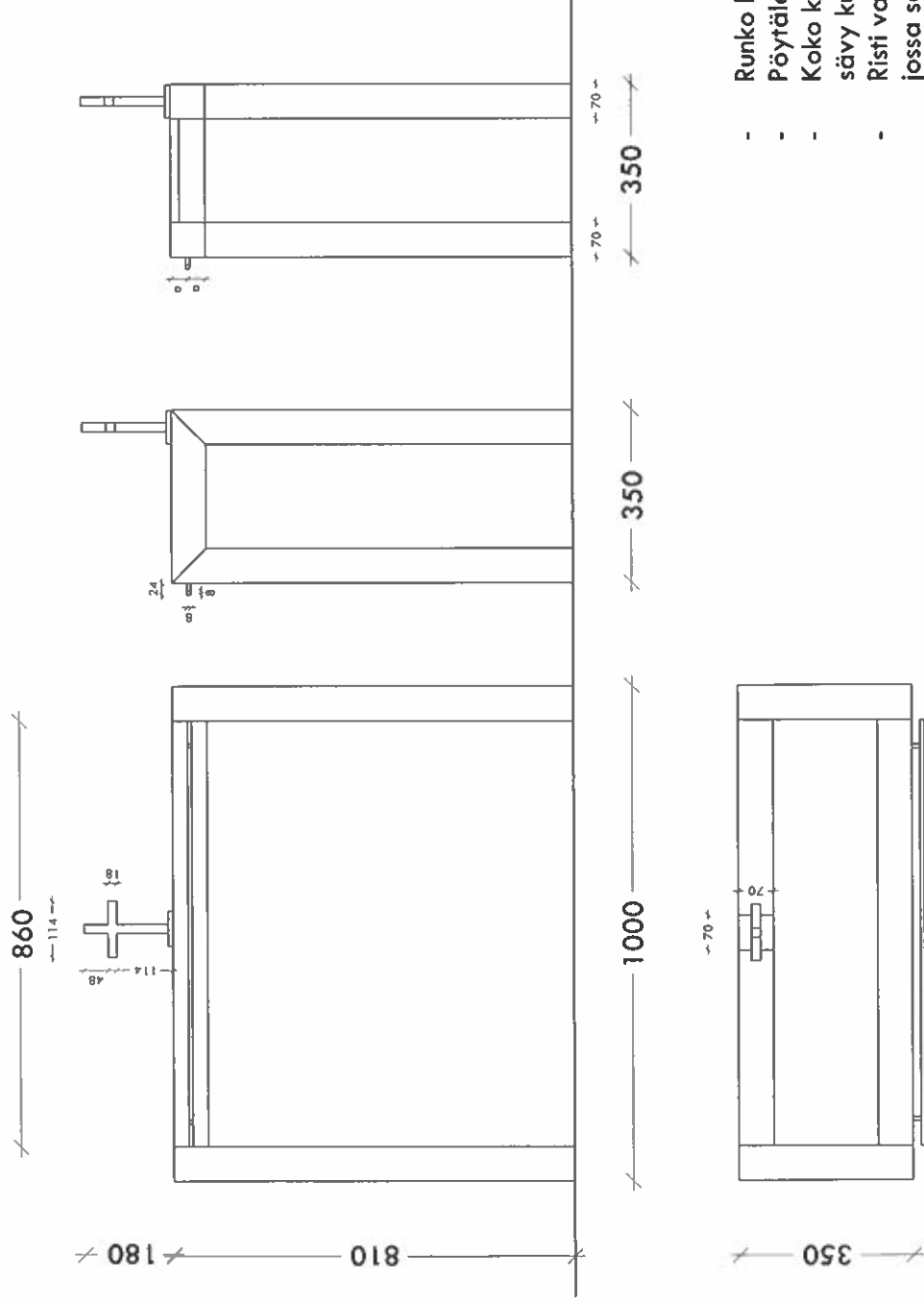
PROJEKTIOT JA LEIKKAUS 1:10

- Runko kuultokäsittely oksaton massiivimänty 70x70mm
- Pöytälevy mäntyviilutettu rimalevy 16mm.
- Koko kalusteen puu- ja viiluosien kuultokäsittely KY-01, sävy kuten olevissa kirkon kalusteissa.
- Risti valmistettu 18mm suorakulmaisesta messinkitangosta, jossa särmissä ja nurkissa 1mm pyöritykset Jalusta 10mm paksuista messinkilevyä. Jalustan toimivuus testataan, ja tarvittaessa käytetään leveämpää levyä.
- Antependiumin ripustustanko suorakulmainen messinkitanko, jossa 1mm pyöritykset särmissä ja nurkissa.
- Messinkiosien käsittely KY-11

K1.2 RUKOUSNURKAN ALTTARI

PROJEKTIOT JA LEIKKAUS 1:10

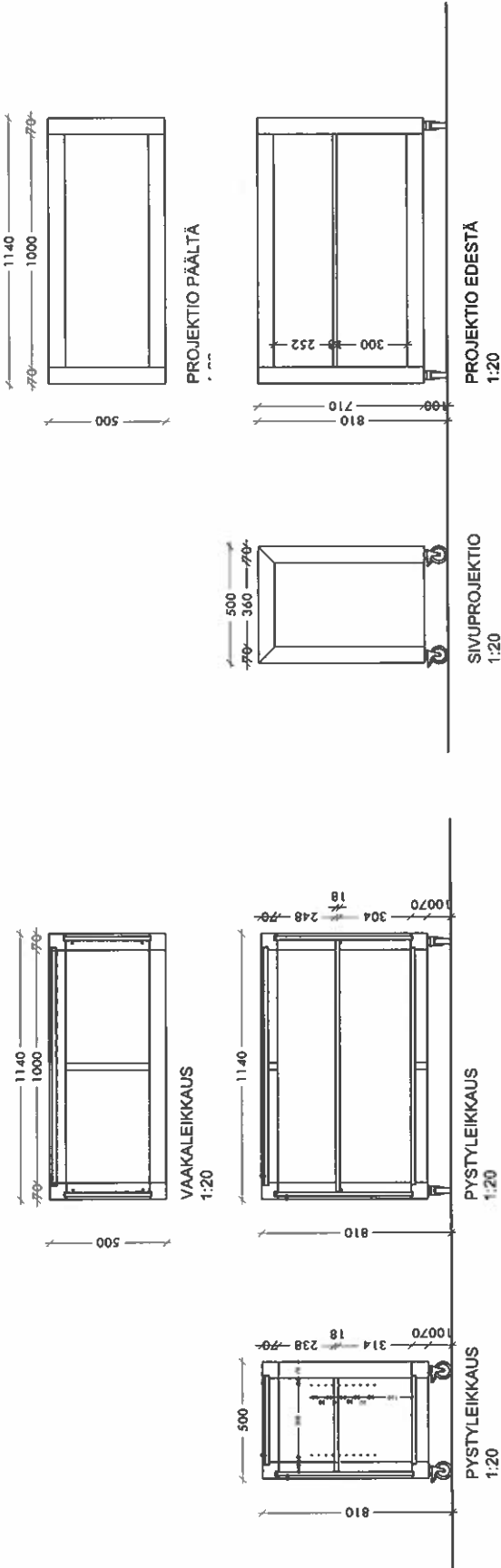

- Runko kuultokäsittely oksaton massiivimänty 70x70mm
- Pöytälevy mäntyviilutettu rimalevy 16mm.
- Koko kalusteen puu- ja viiluosien kuultokäsittely KY-01, sävy kuten olevissa kirkon kalusteissa.
- Risti valmistettu 18mm suorakulmaisesta messinkitangosta, jossa särmässä ja nurkissa 1mm pyöritykset Jalusta 10mm paksuista messinkilevyä. Jalustan toimivuus testataan, ja tarvittaessa käytetään leveämpää levyä.
- Antependiumin ripustustanko suorakulmainen messinkitanko, jossa 1mm pyöritykset särmässä ja nurkissa.
- Messinkiosien käsittely KY-11

K2 SÄILYTYSKALUSTE

Lasten nurkka / avohylly

PROJEKTIOT JA LEIKKAUKSET 1:20

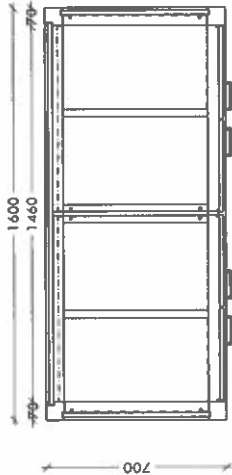

- Runko kuultokäsittely oksaton massiivimänty 70x70mm ja 40x30mm (keskituet).
- Runko ja hylly mäntyviilutettu rimalevy 18mm.
- Taustalevy 16 mm mäntyviilutettu rimalevy.
- Koko kalusteen puu- ja viiluosien kuultokäsittely KY-01, sävy kuten olevissa kirkon kalusteissa.
- Hyllyn siirto mahdollista 30mm välein. Hyllynkannakeet messinkiset. esim. xxxx
- Pyörät Habo kääntävä kalustepyörä 75mm levy/jarru musta, kumi, kantokyky 55kg/pyörä, 60x60 kiinnityslevy.

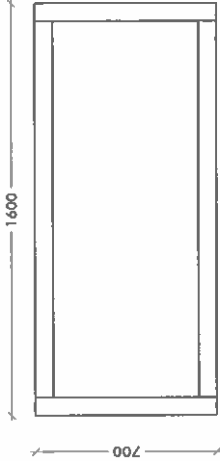
K3.1 SÄILYTYSKALUSTE

Lukollinen säilytyskaluste

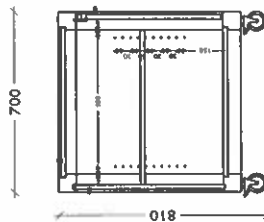
PROJEKTIOT JA LEIKKAUKSET 1:20

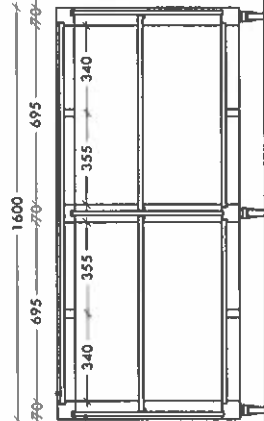
VAAKALEIKKAUS
1:20

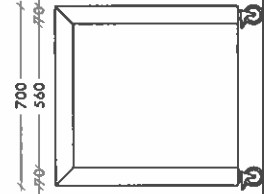
PROJEKTIO PÄÄLTÄ
1:20

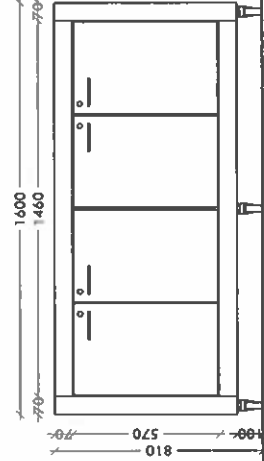
PYSTYLEIKKAUS
1:20

PYSTYLEIKKAUS
1:20

SIVUPROJEKTIO
1:20

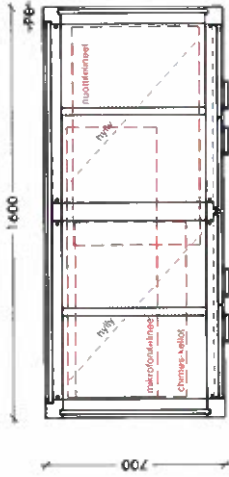
PROJEKTIO EDESTÄ
1:20

- **Runko:** kuultokäsittely oksaton massiivimänty 70x70mm ja 40x30mm (keskituet).
- **Runko ja hyllyt:** mäntyviilutettu rimalevy 18mm.
- **Taustalevy:** 16 mm mäntyviilutettu rimalevy.
- Koko kalusteen puu- ja viiluosien kuultokäsittely KY-01, sävy kuten olevissa kirkon kalusteissa.
- Hyllyn siirto mahdollista 30mm välein.
- **Hyllynkannakeet ja hyllynkannattimien holkit säätöreikiin:** messinkiset esim. lapiohyllynkannatin (HK7MSG-9), 7mm messingöity, ja Hyllynkannattimen holkki 7mm kannattimille (HKH/MSG-9) messingöity/Helakauppa.com
- **Pyörät:** Habo kääntyvä kalustepyörä 75mm levy/jarru musta, kumi, kantokyky 55kg/pyörä, 60x60 kiinnityslevy.
- **Lankavetimet:** Beslag Design 1353, 110x7x34 mm, kiillotettu messinki
- **Kalustelukot:** Messingöity kalustelukko 19mm reikään, sarjoitettu. Esim. 850MSG-4, [Helakauppa.com](https://www.helakauppa.com) ja lukkoon sopiva messingöity vastakappale
- Laadukkaat kalustesaranat, Häfele

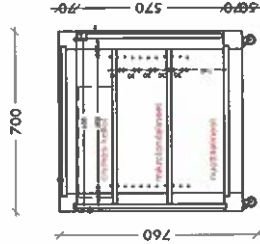
K3.2 SÄILYTYSKALUSTE

Lukollinen säilytyskaluste

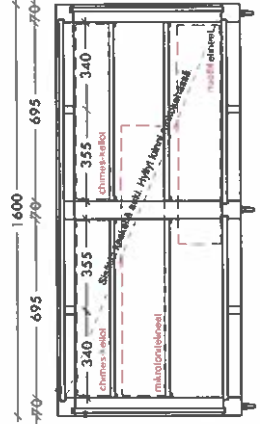
PROJEKTIT JA LEIKKAUKSET 1:20

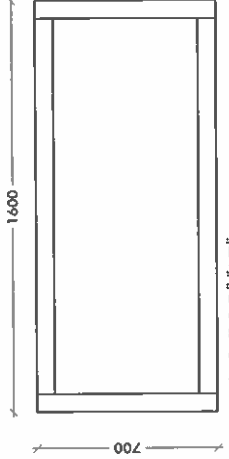
VAAKALEIKKAUS
1:20

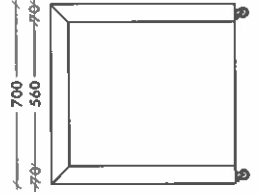
PYSTYLEIKKAUS
1:20

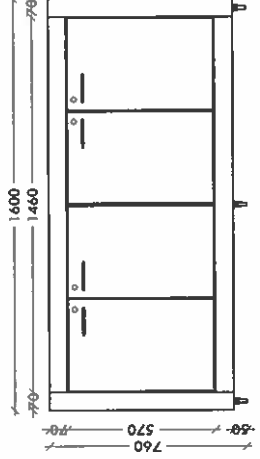
PYSTYLEIKKAUS
1:20

PROJEKTIO PÄÄLTÄ
1:20

SIVUPROJEKTIO
1:20

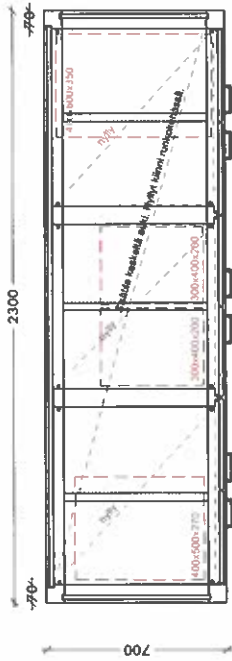
PROJEKTIO EDESTÄ
1:20

- **Runko:** kuuhokäsittely oksaton massiivimänty 70x70mm ja 40x30mm (keskituet).
- **Runko ja hyllyt:** mäntyviilutettu rimalevy 16mm.
- **Taustalevy:** 16 mm mäntyviilutettu rimalevy.
- **Koko kalusteen puu- ja viiluosien kuuhokäsittely KY-01, sävy** kuten olevissa kirkon kalusteissa.
- **Hyllyn siirto mahdollista 30mm välein.**
- **Hyllynkannakeet ja hyllynkannattimien holkit säätöreikiin:** messinkiset esim. lapiohyllynkannatin (HK7MSG-9), 7mm messingöity, ja Hyllynkannattimen holkki 7mm kannattimille (HKH/MSG-9) messingöity/Helakauppa.com
- **Pyörät:** Häfele kääntyvä kalustepyörä 35mm (asennuskorkeus 50mm) levykiinnitys + jarru, läpinäkyvä, kumi, kantokyky 35kg/pyörä, 42x42mm kiinnityslevy
- **Lankavetimet:** Beslag Design 1353, 110x7x34 mm, kiillotettu messinki
- **Kalustelukat:** Messingöity kalustelukko 19mm reikään, sarjoitettu. Esim. 850MSG-4, Helakauppa.com ja lukkoon sopiva messingöity vastakappale
- **Laadukkaat kalustesaranat, Häfele**

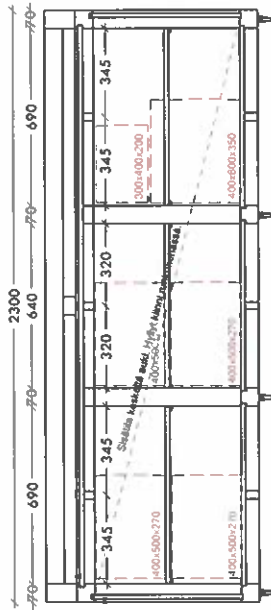
K4 SÄILYTYSKALUSTE

Lukollinen säilytyskaluste

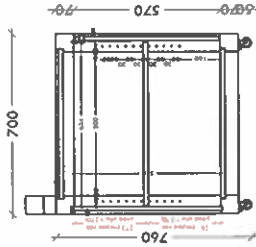
PROJEKTIOT JA LEIKKAUKSET 1:20

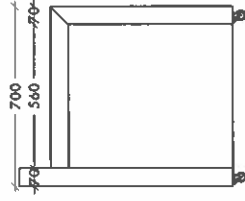
VAAKALEIKKAUS
1:20

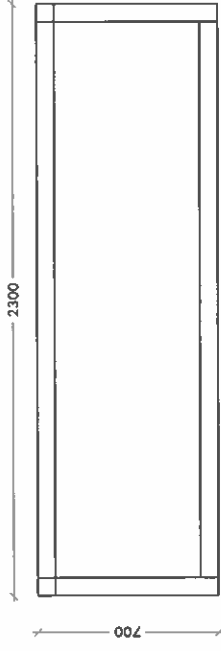
PYSTYLEIKKAUS
1:20

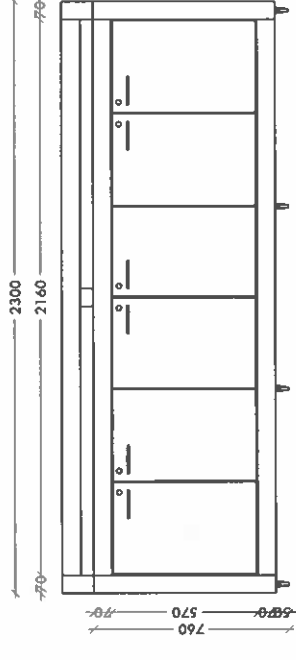
PYSTYLEIKKAUS
1:20

PROJEKTIO EDESTÄ
1:20

PROJEKTIO PÄÄLTÄ
1:20

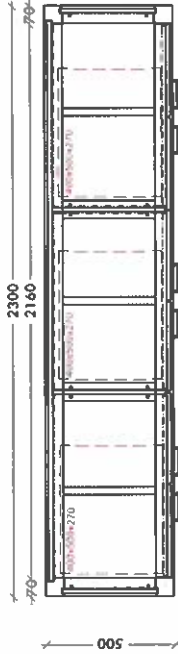

- **Runko:** kuultokäsitelty oksaton massiivimäntä 70x70mm ja 40x30mm (keskituet).
- **Runko ja hyllyt:** mäntyviilutettu rimalevy 16mm.
- **Taustalevy:** 16 mm mäntyviilutettu rimalevy.
- Koko kalusteen puu- ja viiluosien kuultokäsittely KY-01, sävy kuten olevissa kirkon kalusteissa.
- Hyllyn siirto mahdollista 30mm välein.
- **Hyllynkannakeet ja hyllynkannattimien holkit säätöreikiin:** messinkiset esim. lapiohyllynkannatin (HK7MSG-9), 7mm messingöity, ja Hyllynkannattimen halkki 7mm kannattamille (HKH/MSG-9) messingöity/Helakauppa.com
- **Pyörät:** Häfele kääntyvä kalustepyörä 35mm (asennuskorkeus 50mm) levykiinnitys + jorru, läpinäkyvä, kumi, kantokyky 35kg/pyörä, 42x42mm kiinnityslevy
- **Lankavetimet:** Beslag Design 1353, 110x7x34 mm, kiillotettu messinki
- **Kalustelukot:** Messingöity kalustelukko 19mm reikään, sarjoitettu. Esim. 850MSG-4, Helakauppa.com ja lukkoon sopiva messingöity vastakappale
- Laadukkaat kalustesaranat, Häfele

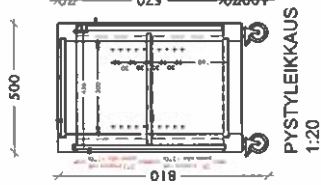
K5 SÄILYTYSKALUSTE

Lukollinen säilytyskaluste

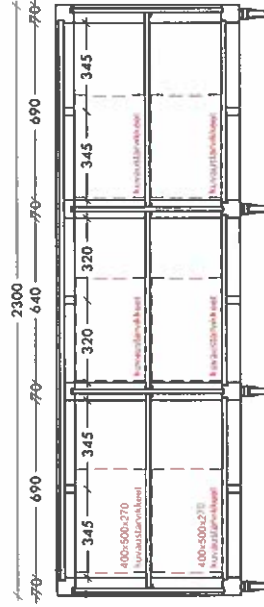
PROJEKTIT JA LEIKKAUKSET 1:20

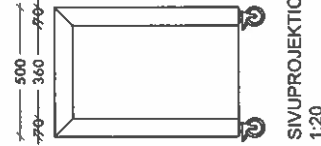
VAAKALEIKKAUS
1:20

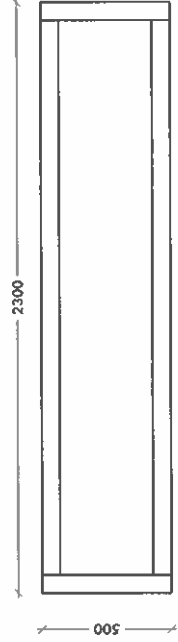
PYSTYLEIKKAUS
1:20

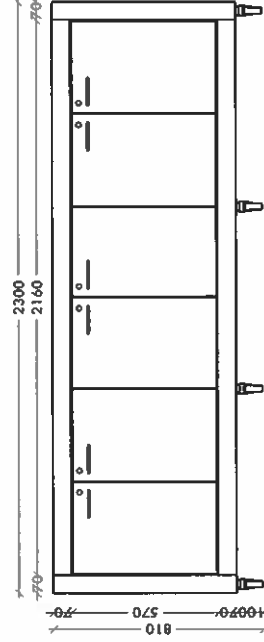
PYSTYLEIKKAUS
1:20

SIVUPROJEKTIO
1:20

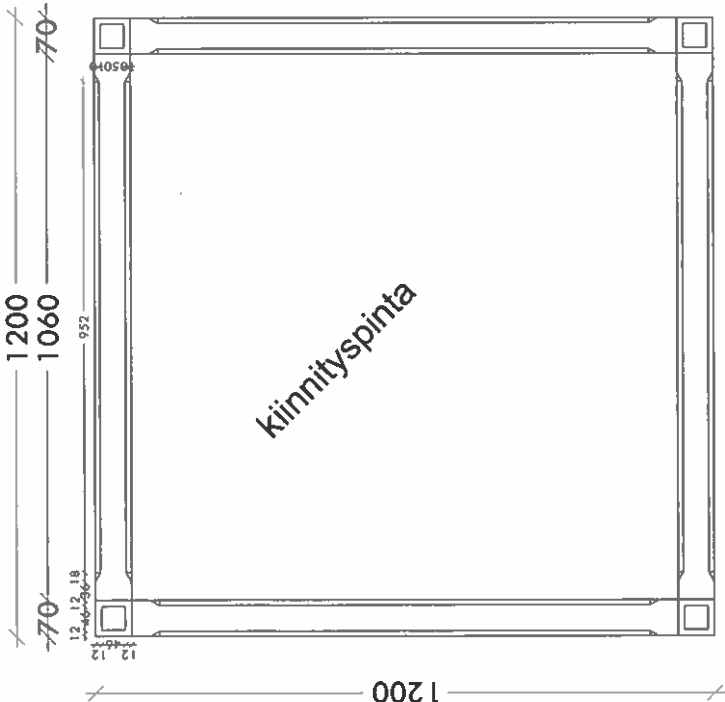
PROJEKTIO PÄÄLTÄ
1:20

PROJEKTIO EDESTÄ
1:20

- **Runko:** kuultokäsittely oksaton massiivimänty 70x70mm ja 40x30mm (keskituet).
- **Runko ja hyllyt:** mäntyviilutettu rimalevy 18mm.
- **Taustalevy:** 16 mm mäntyviilutettu rimalevy.
- **Koko kalusteen puu- ja viiluosien kuultokäsittely KY-01, sävy** kuten olevissa kirkon kalusteissa.
- **Hyllyn siirto** mahdollista 30mm välein.
- **Hyllynkannakeet ja hyllynkannattimien holkit säätöreikiin:** messinkiset esim. Tapiahyllynkannatin (HK7MSG-9), 7mm messingöity, ja Hyllynkannattimen holkki 7mm kannattamille (HKH/MSG-9) messingöity/Helakauppa.com
- **Pyörät:** Habo kääntyvä kalustepyörä 75mm levy/jarru musta, kumi, kantokyky 55kg/pyörä, 60x60 kiinnityslevy.
- **Lankavetimet:** Beslag Design 1353, 110x7x34 mm, kiillotettu messinki
- **Kalustelukot:** Messingöity kalustelukko 19mm reikään, sarioitettu. Esim. 850MSG-4, Helakauppa.com ja lukkoon sopiva messingöity vastakappale
- **Laadukkaat kalustesaranat, Häfele**

K6 KIIINNITYSTAULU
Lasten nurkkaus
PROJEKTIO JA LEIKKAUKSET 1:20

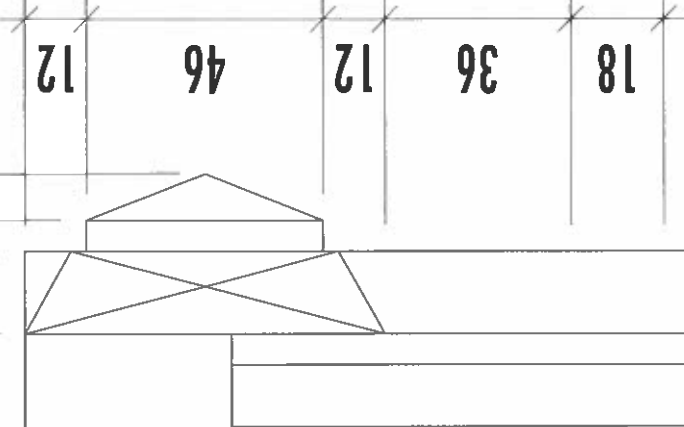
PROJEKTIO EDESTÄ
1:10

LEIKKAUS
1:10

51

20 16 6 9

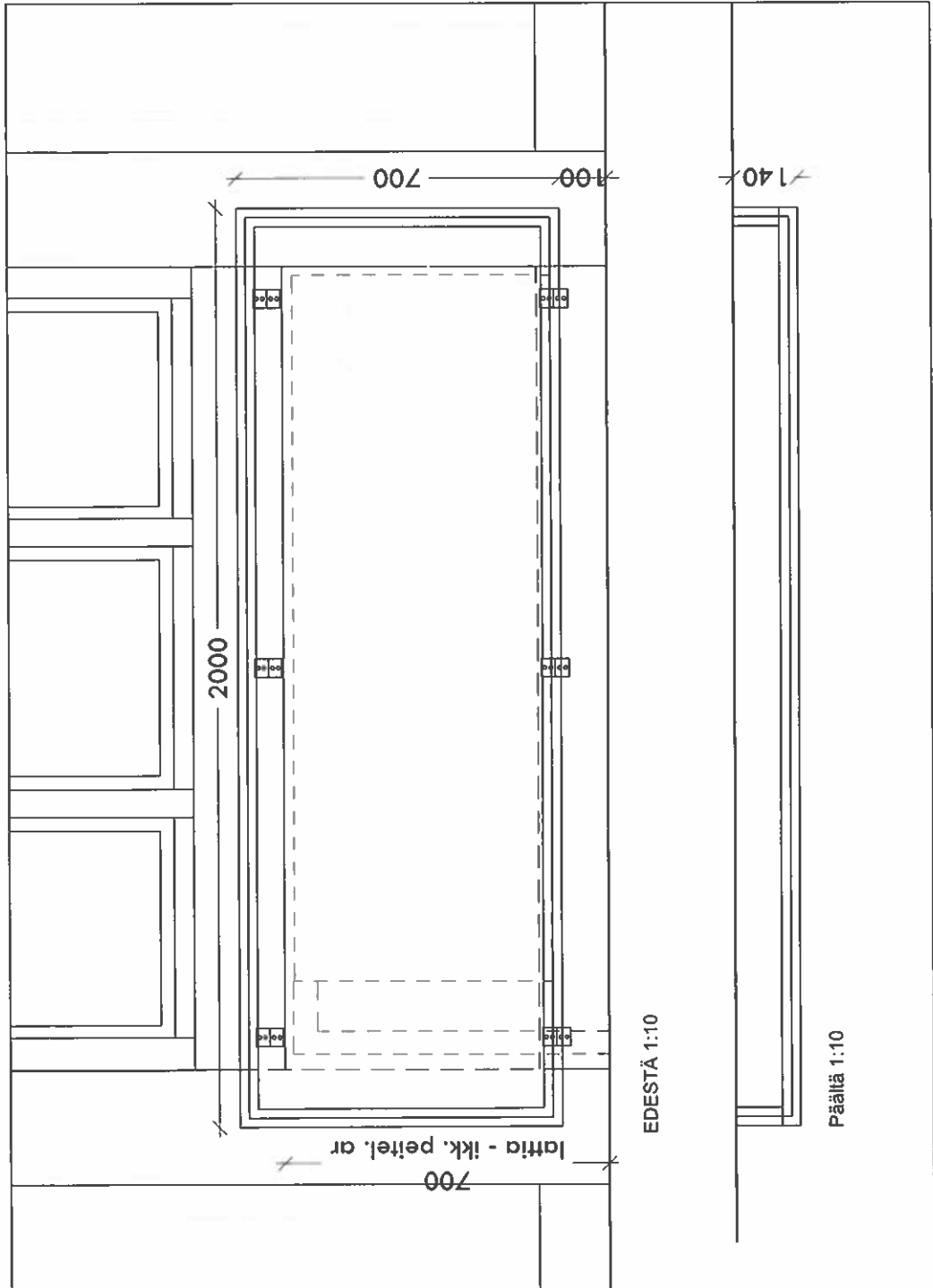
DETALJI KEHYKSEN KULMASTA
1:1

- **Puuosat:** peittomaalattu oksaton mänty. Käsitteily-yhdistelmä KY-02.
- Väritys kts. havainnekuva. (Pilarien beige, pilarien punaruskea, pilasterien koristeneliöiden valkoinen.)
- **Taustalevy:** 12mm (tarkentuu)
- **Kiinnityspinta:** Forbo Bulleting Board, vaaleanharmaa Oyster shell
- **Taustalevy:** 16 mm mäntyviilutettu rimalevy.
- Tukeva piilokiinnitys seinään.

Teppo

KANGASNIEMEN KIRKON KORJAUS, ERIKOISKALUSTEET
K6 KIIINNITYSTAULU / 1:10 (A3) / 23.8.2024

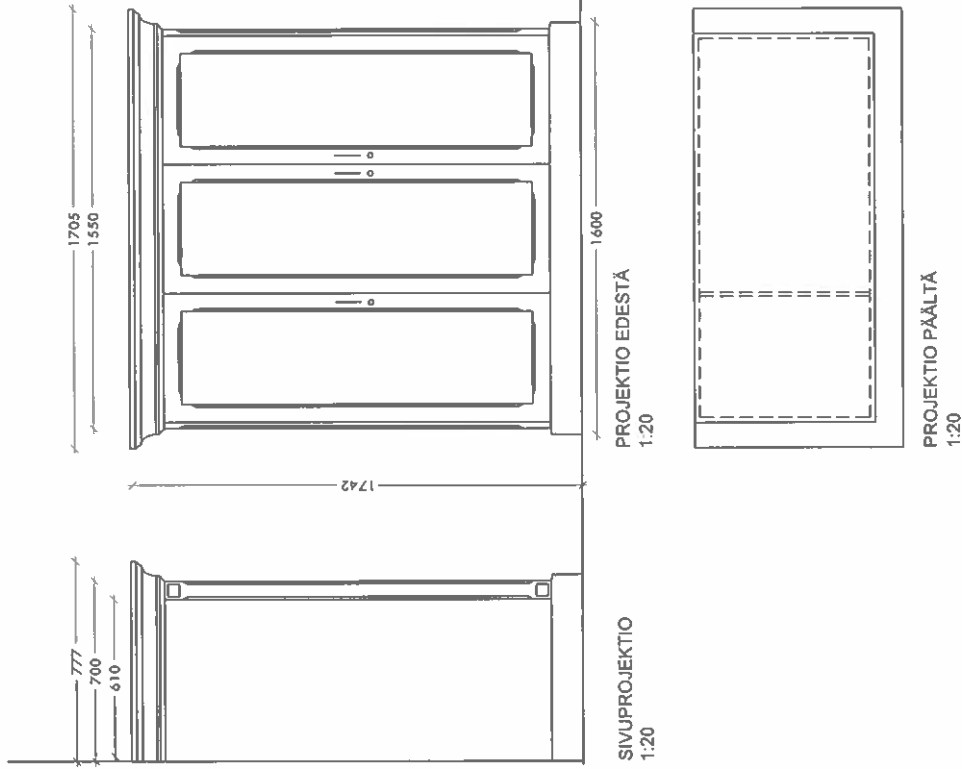
Patterien peitelevy

- Teräksinen pulverimaalattu reikälevy, levyn mitat tarkistetaan ikkunakohtaisesti työmaalla siten, että patteri peittyy kokonaisuudessaan levyn taakse. (Mitat n.1x700x2000 mm)
- Levyn leveys aina ikkunaa ympäröivien pilasterien väli.
- Tarkistettava ikkunoinnin pilasterien jätetään molemmin puolin 10mm väli.
- Levyn korkeus valitaan siten, että patteri termostaattineen peittyy levyn taakse. Kaikkien suojattavien pattereiden levyjen korkeus sama.
- Levyn alareuna 100mm lattiatasosta, kuitenkin tarvittaessa matalammalla siten, että patterin alareuna peittyy.
- Levystä apilareikä ja ympyräreikä. Esim. Cronvall Apilareikälevy, teräs. Apila 10mm + ympyräreikä 5mm halkaisija.
- Avoin ala 40%. Levyn reiät eivät saa olla halkaisijaltaan suurempia kuin 0,8mm.
- Teräs, pulverimaalattu sävy sama kuin pilasterien keskiosan neliöalheissa. **Vai seinän pysäytyspaneelin sävy? Ovatko samat?**
- Sävy tarkennetaan työmaavälheessä.
- **Kiinnitetään seinään ja reikälevyn Z-kiinnikkein.** Reikälevyyn kiinnitys pulttaamalla kupukantaputkilla. Seinään ruuvi kiinnitys uppokantaisilla puuruuveilla. Z-kiinnikkeet ja ruuvien ja pulttien näkyvät päät pulverimaalataan reikälevyn sävyyn. RALXXX.
- Kiinnitystapa ja kiinnikkeiden koko varmistetaan, kun patterien ja reikälevyjen koot tarkentuvat.

K8 SÄILYTYSKALUSTE

Lukollinen korkea kaappi

PROJEKTIO JA LEIKKAUKSET 1:20

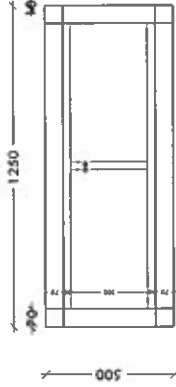
- **Runko:** peittomaalattu oksaton massiivimänty.
- **Hyllyt:** peittomaalattu mäntyviilutettu rimalevy 18mm.
- Näkyvissä reunoissa 5mm mäntylista
- **Taustalevy:** 16 mm peittomaalattu mäntyviilutettu rimalevy
- 18mm. Näkyvissä reunoissa 5mm mäntylista
- Hyllyn siirto mahdollista 30mm välein.
- **Ovet:** Massiivipuiset peiliovet, peittomaalattut
- **Koko kaluste:** Sävyt havainnekuvan ja kirkon olevien sävyjen mukaan. Peittomaalataan käsittely-yhdistelmän KY-xxx mukaan.
- **Hyllynkannakeet ja hyllynkannattimien holkit säätöreikiin:** messinkiset esim. lapiotyllynkannatin (HKZLMSG-9), 7mm messingöity, ja Hyllynkannattimen holkki 7mm kannattamille (HKH/MSG-9) messingöity/Helakauppa.com
- **Lankavetimet:** Beslag Design 1353, 110x7x34 mm, kiillotettu messinki
- **Kalustelukot:** Messingöity kalustelukko 19mm reikään, sarjoitettu. Esim. 850MSG-4, Helakauppa.com ja lukkoon sopiva messingöity vastakappale
- Laadukkaat kalustesaranat, Häfele

Puuleikkausten ja koristeosien detaljit tarkentuvat.

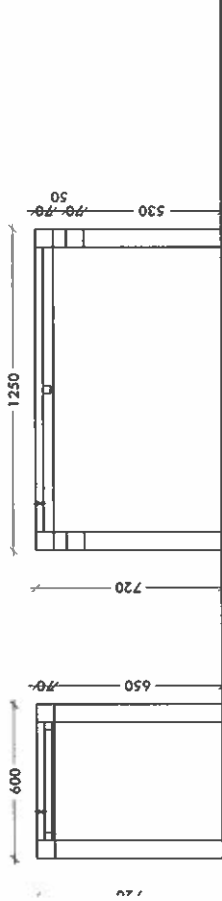
K9 PIKARIPÖYTÄ

Kahvinurkka

PROJEKTIOT JA LEIKKAUKSET 1:20

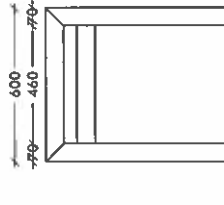

VAAKALEIKKAUS pöydän alta ylöspäin
1:20

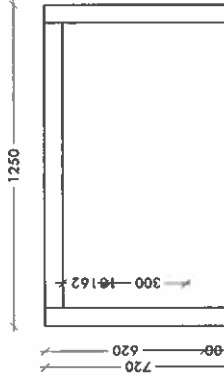

PYSTYLEIKKAUS
1:20

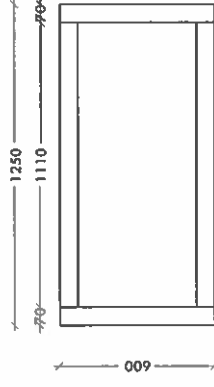
PYSTYLEIKKAUS
1:20

SIVUPROJEKTIO
1:20

PROJEKTIO EDESTÄ
1:20

PROJEKTIO PÄÄLTÄ
1:20

- Runko kuultokäsitelty oksaton massiivimänty 70x70mm ja 40x30mm (keskituet).
- Pöytälevy oksaton mäntyliimalevy 30mm.
- Puuosien kuultokäsittely KY-01, sävy kuten olevissa kirkon kalusteissa.
- Valmistetaan yksi mallipöytä, ennen muiden pöytien valmistamista.

Kangasniemen kirkon muutos ja korjaustyöt III-vaihe /

Tilamuutosalueiden kalusteet

Lausuntopyyntöaineisto 08.11.2024

Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy

Liite 9.4

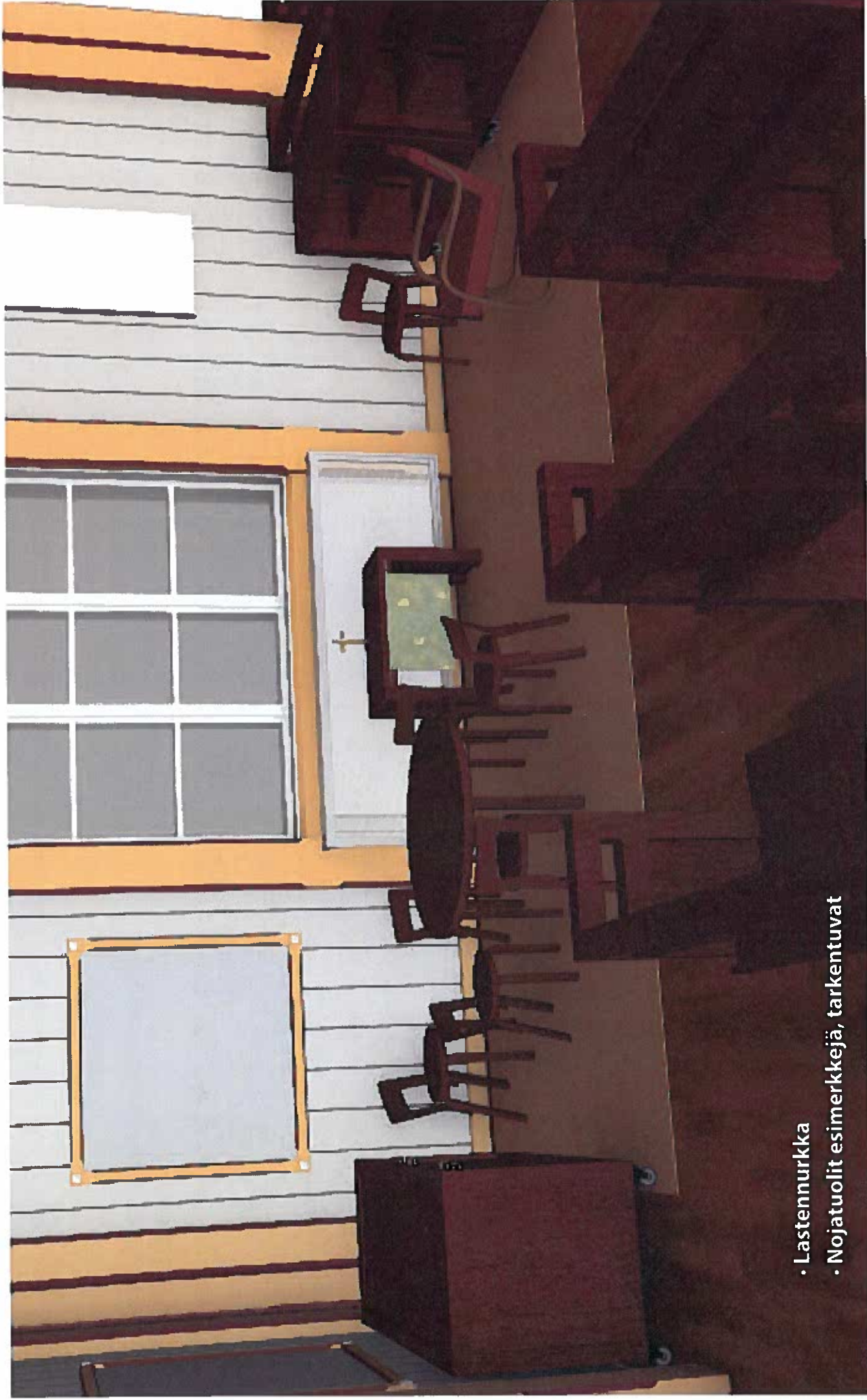

Luonnos ERIKOISKALUSTEET 2024

- Lastennurkka
- Nojatuolit esimerkkejä, tarkentuvat

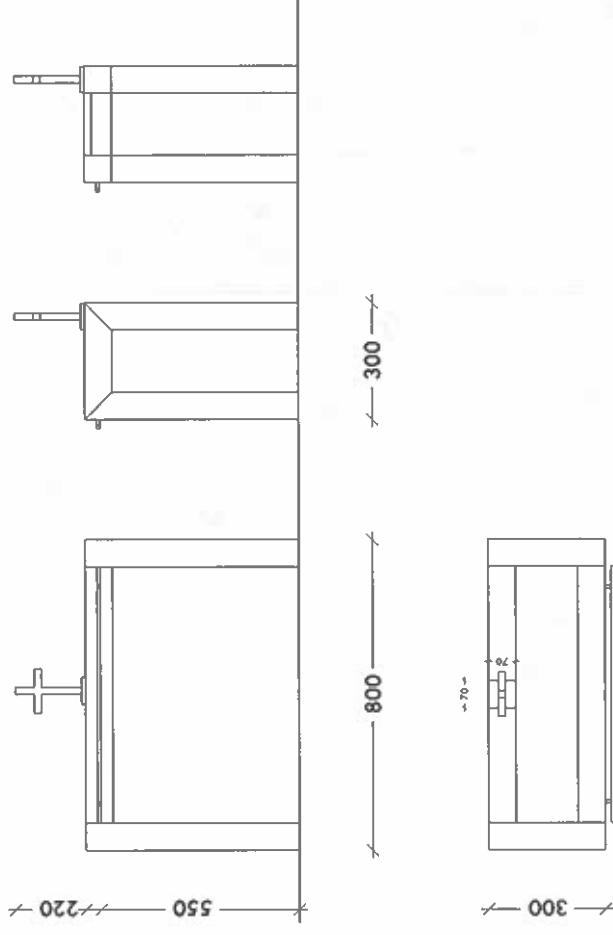
- Lastennurkka
- Nojatuolit esimerkkejä, tarkentuvat

UUDET ERIKOISKALUSTEET

- K1.1 Lasten alttari
- K1.1 Rukouksen nurkan alttari
- K2 Säilytyskaluste 1140x500 (2kpl)
- K3.1 Säilytyskaluste 1600x700 (1kpl)
- K3.2 Säilytyskaluste 1600x700 (1kpl)
- K4 Säilytyskaluste 2300x700 (1kpl)
- K5 Säilytyskaluste 2300x500 (1kpl)
- K6 Kiinnitystaulu (2kpl)
- K7 Patterisuojaus (2kpl)
- K8 Kamerakaappi 1700x700 (1kpl)
- K9 Pikaripöydät 600x1250 (5kpl)

K1.1 LASTEN ALTTARI

PROJEKTIOT JA LEIKKAUS

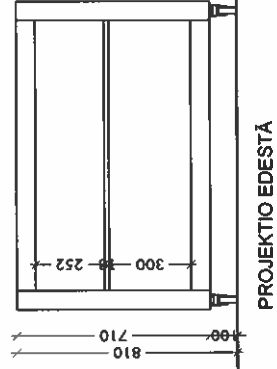
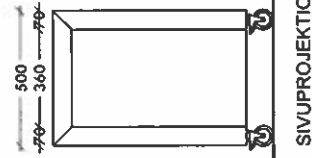
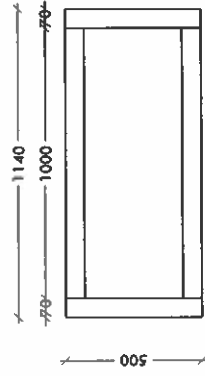
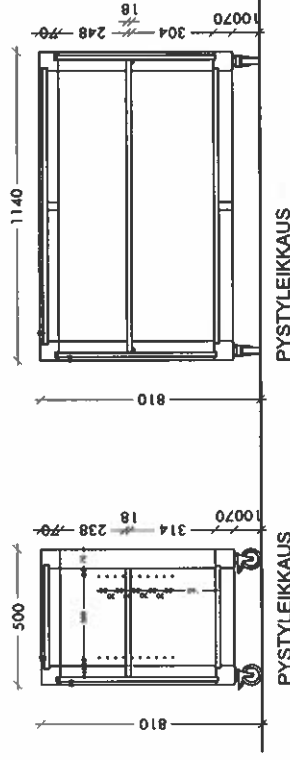
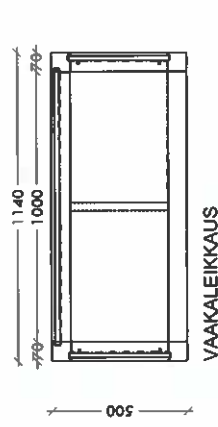
K1.1

- Penkkien väriin petsattu massiivimänty
- Risti ja antependiumripustus kiillotettu messinki
- Risti irrotettavissa

K2 SÄILYTYSKALUSTE

Lasten nurkka / avohylly

PROJEKTIOT JA LEIKKAUKSET

K2

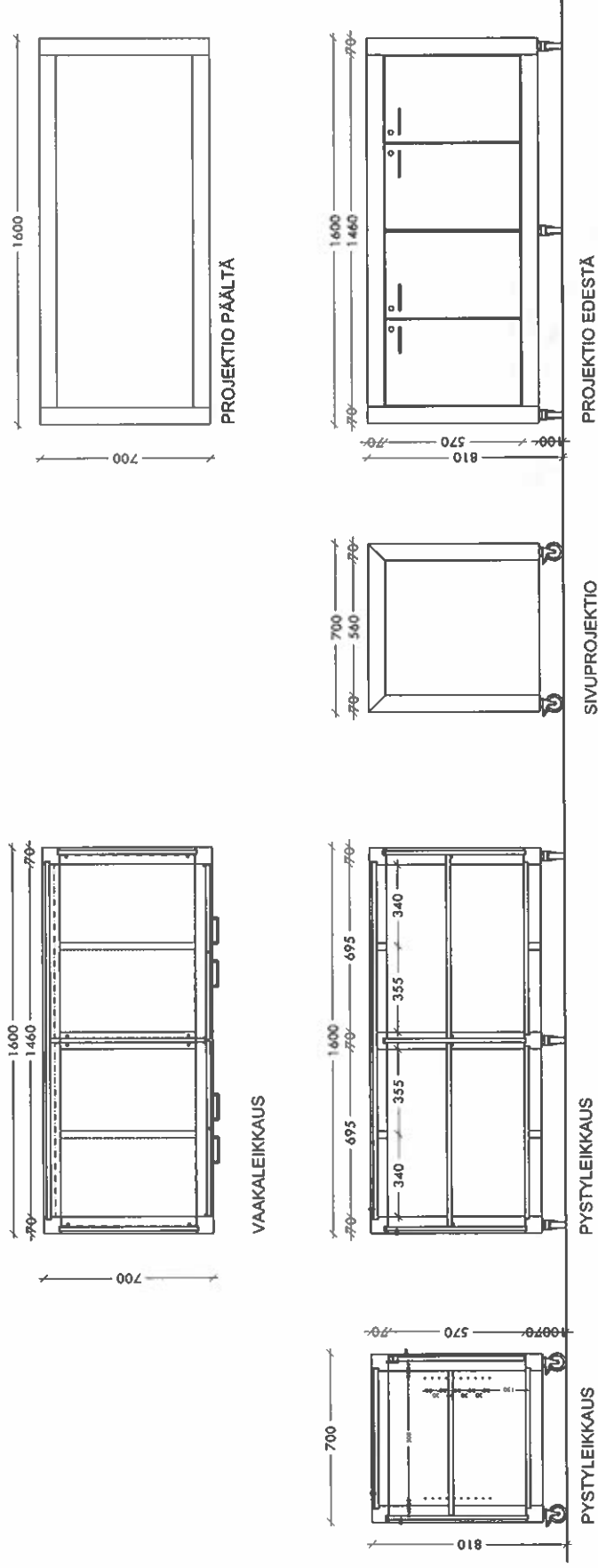
- Penkkien väriin petsattu massiivimänty
- Hyllyt
- Lukittavat kumipyöräiset kalustepyörät

K3.1 SÄILYTYSKALUSTE

Lukollinen säilytyskaluste

PROJEKTIOT JA LEIKKAUKSET

K3

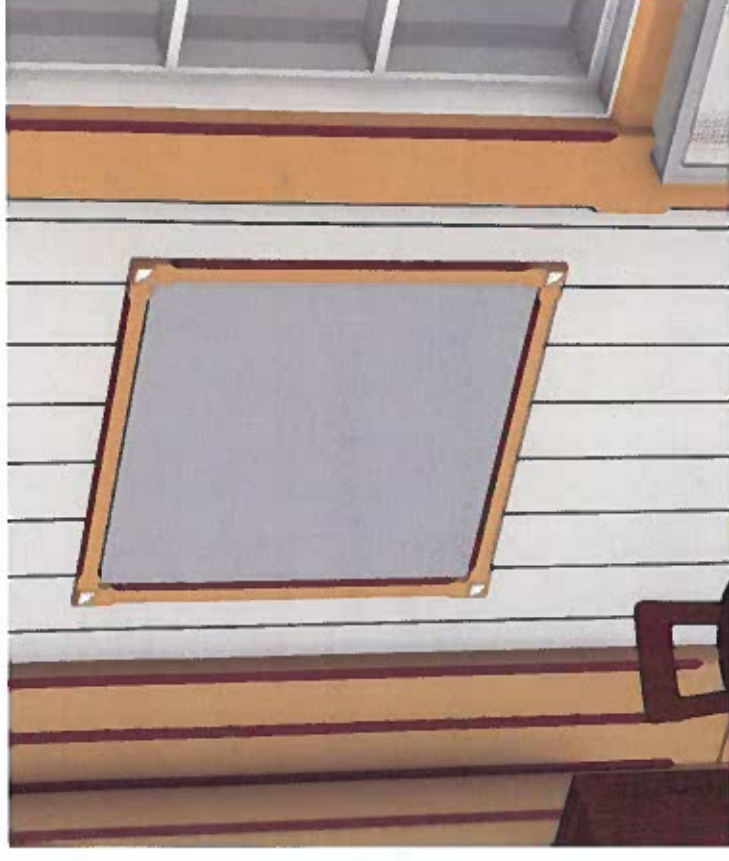
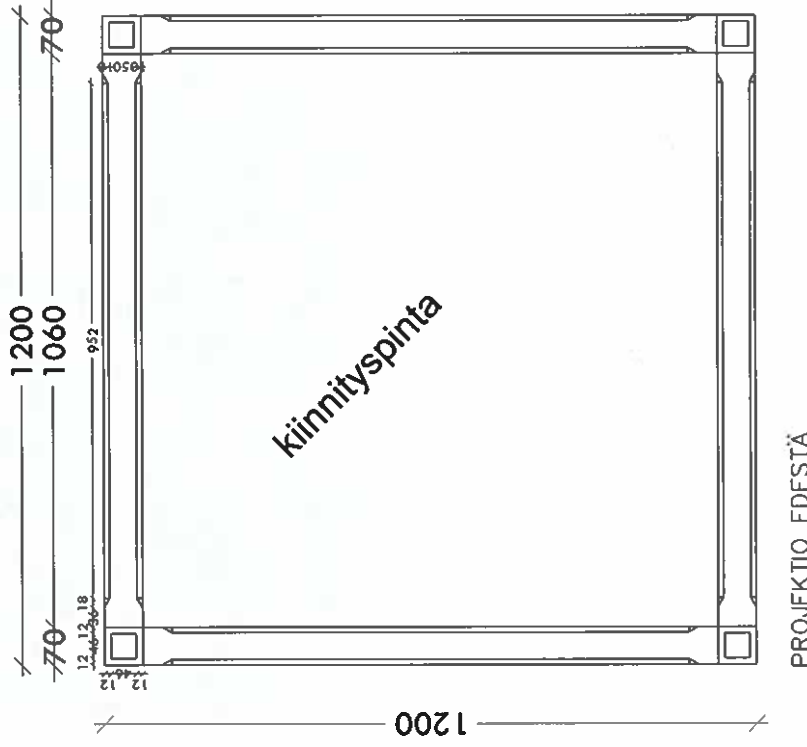
- Penkkien väriin petsattu massiivimänty
- Helat kiillotettu messinki
- Lukittavat kumipyöräiset kalustepyörät
- Lukollinen

K6 KIINNITYSTAULU

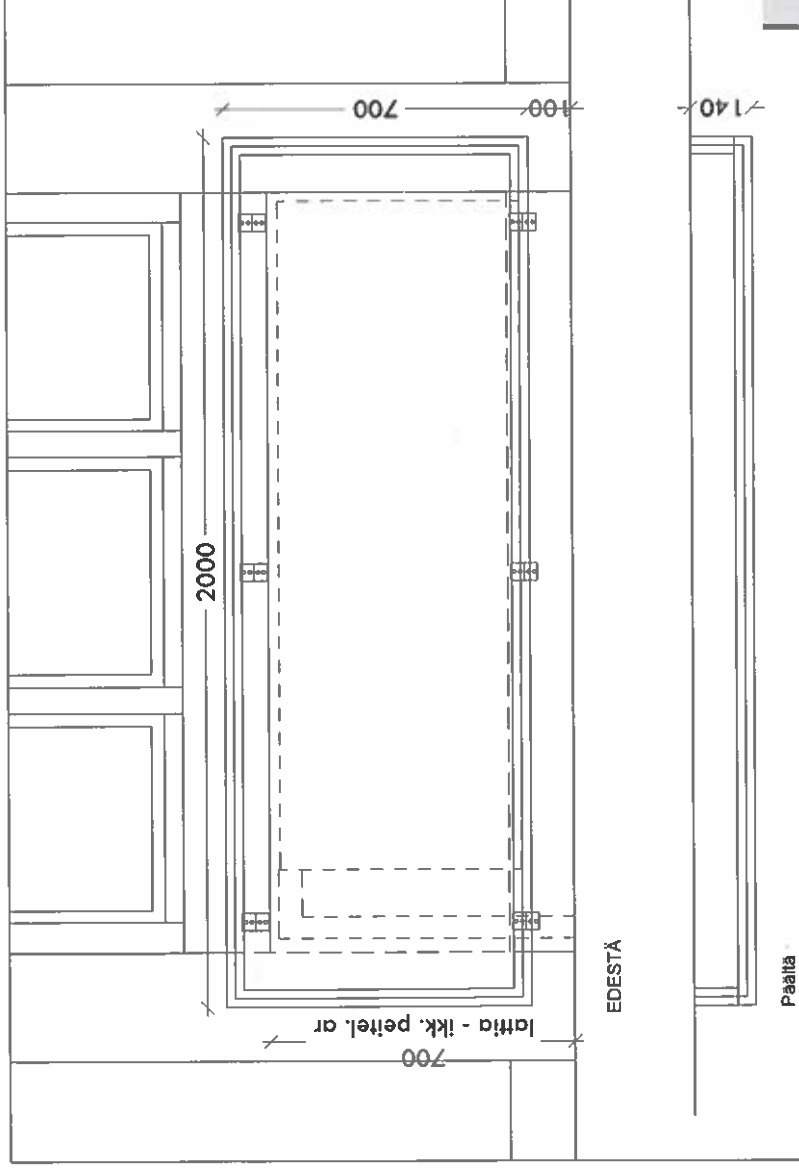
Lasten nurkkaus

PROJEKTIOT JA LEIKKAUKSET

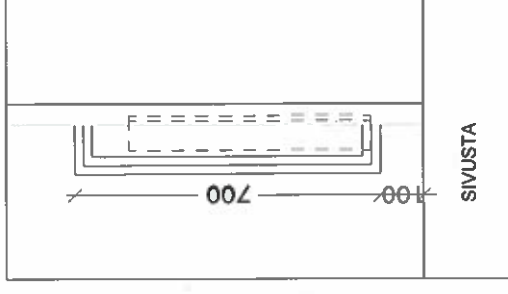
K6

- Vaaleanharmaa Forbo Bulleting Board
- Pilastereiden tyyliset puuprofiilikehykset, beige ja punaruskea.

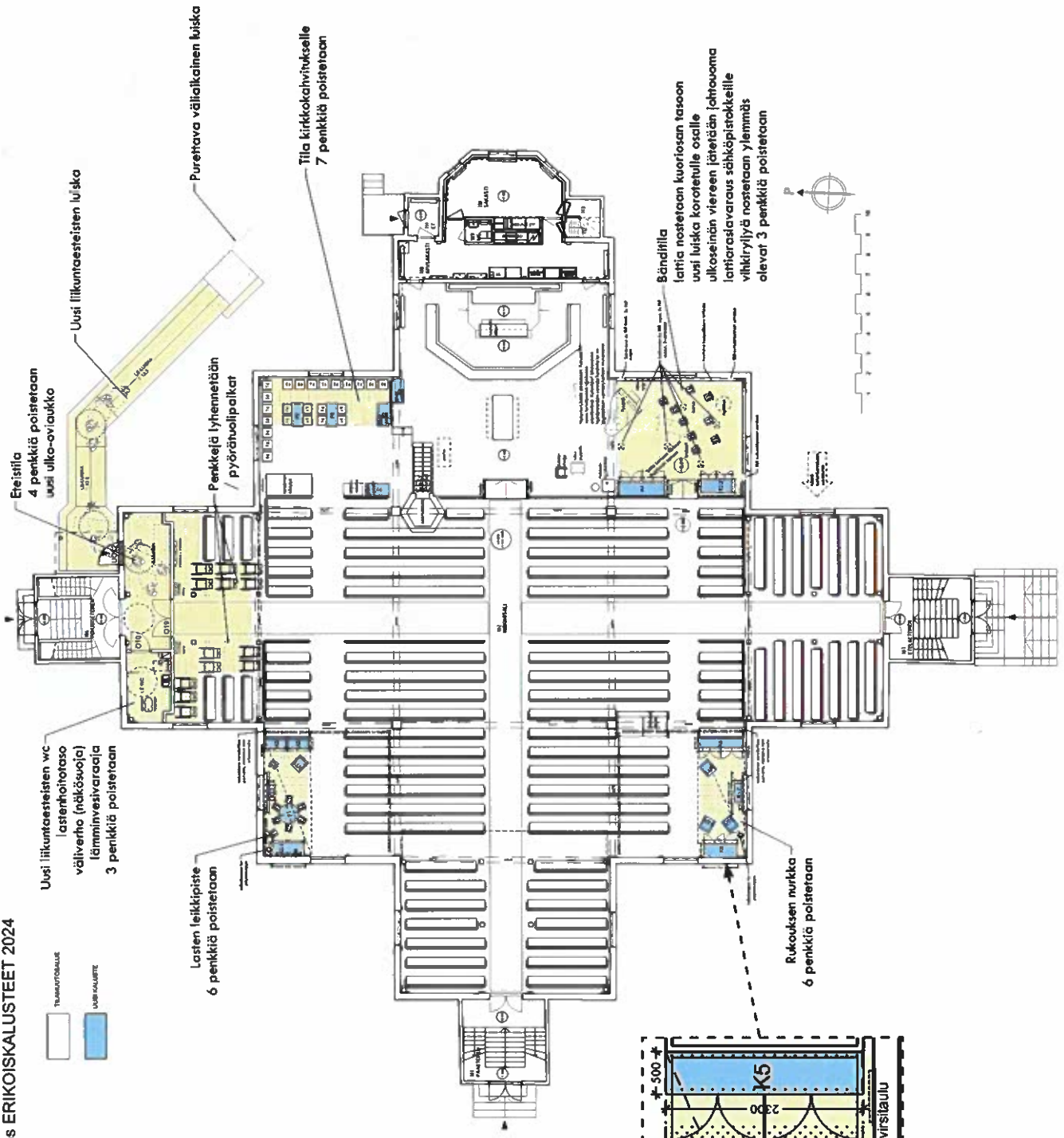

K7 PATERISUOJUS

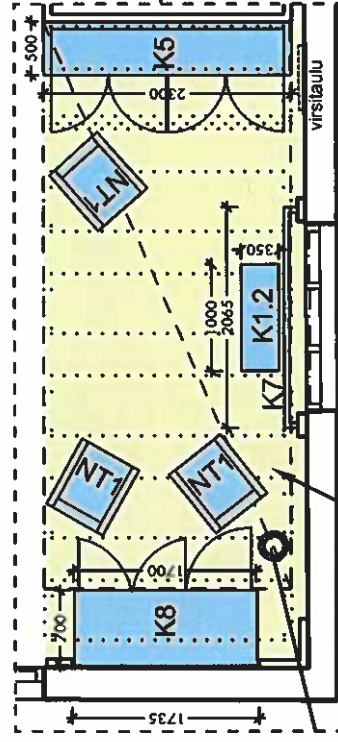
- Vaaleanharmaaksi maalattu apilareikälevy
- Harmaat puuprofilikehykset
- Mitat ja kiinnitys tarkentuvat patterien ja listoituksien mukaisesti.

KANGASNIEMIEN KIRKKO
Pohjapiirustus 1. kerros / 1:200
Luonnos ERIKOISKALUSTEET 2024

Rukouksen nurkka

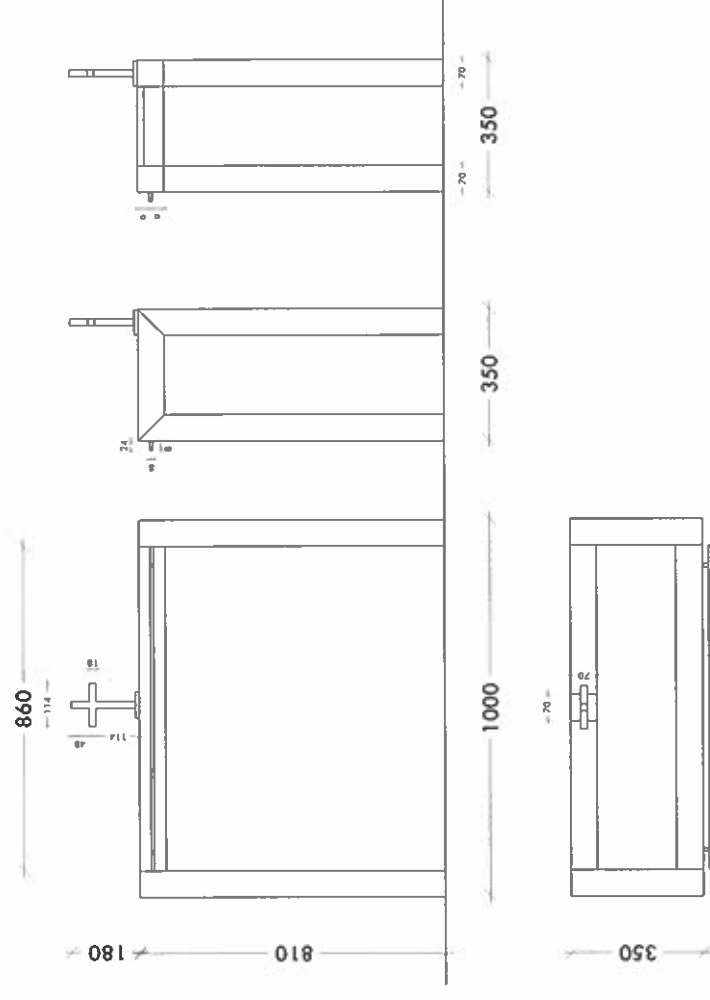
- Rukouksen nurkka
- Nojatuolit esimerkkejä, tarkentuvat

- Rukouksen nurkka
- Nojatuolit esimerkkejä,

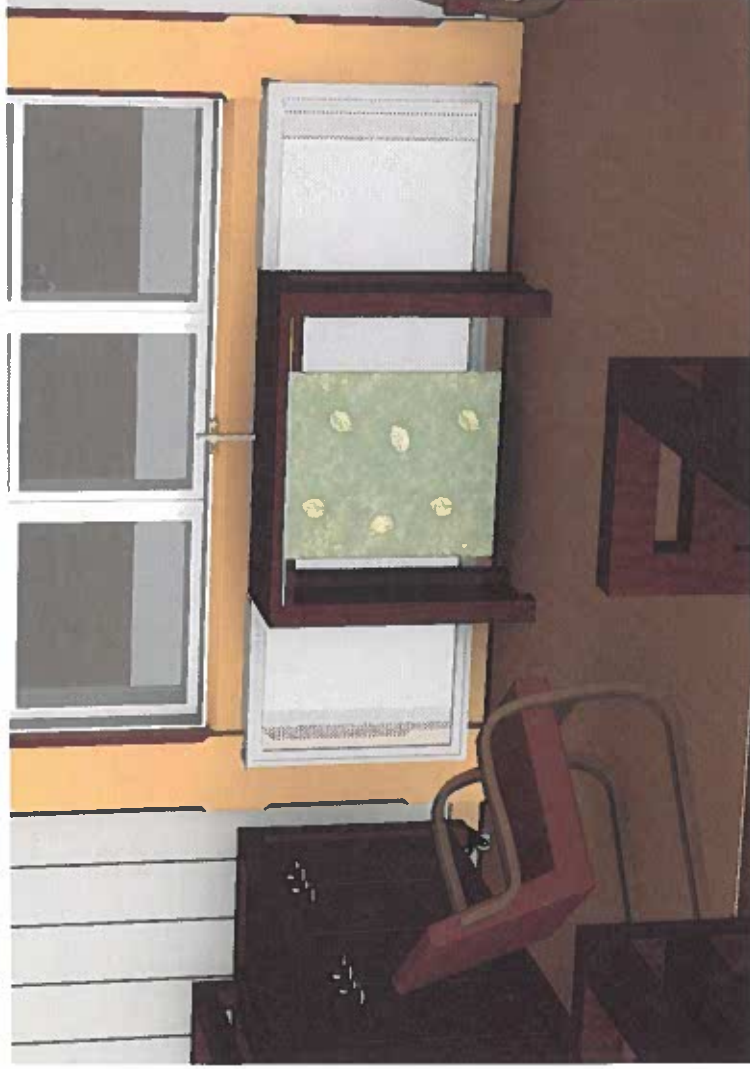
K1.2 RUKOUSNURKAN ALTTARI

PROJEKTIOT JA LEIKKAUS

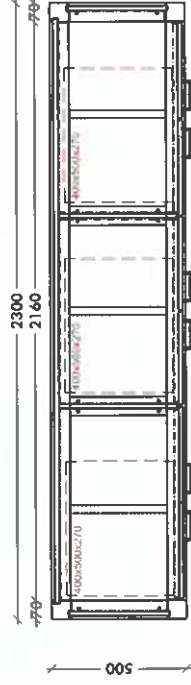

K1.2

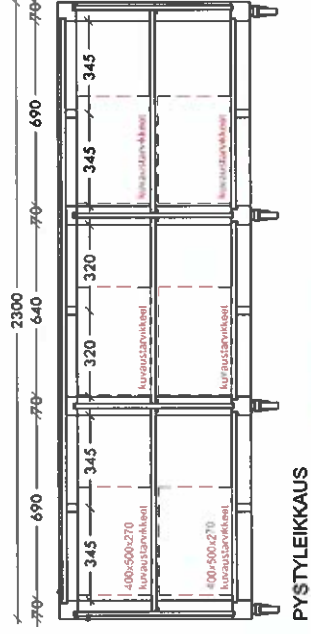
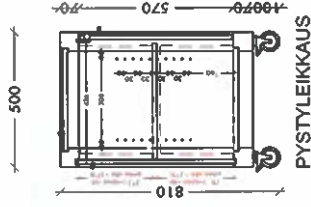
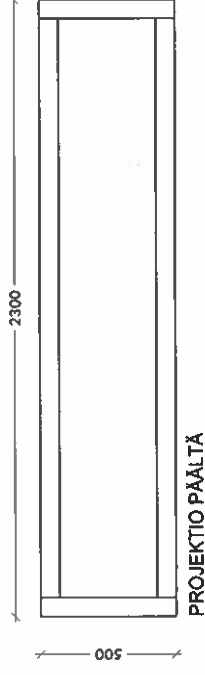
- Penkkien väriin petsattu massiivimänty
- Risti ja antependiumripustus kiillotettu messinki
- Risti irrotettavissa

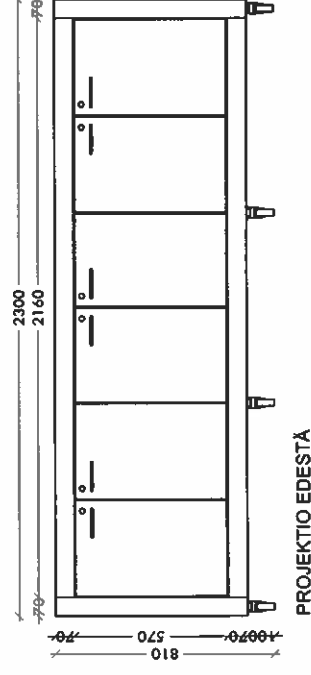
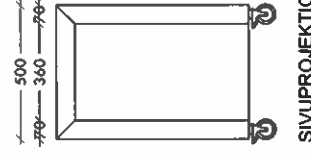
K5 SÄILYTYSKALUSTE Lukollinen säilytyskaluste PROJEKTIO JA LEIKKAUKSET

VAAKALEIKKAUS

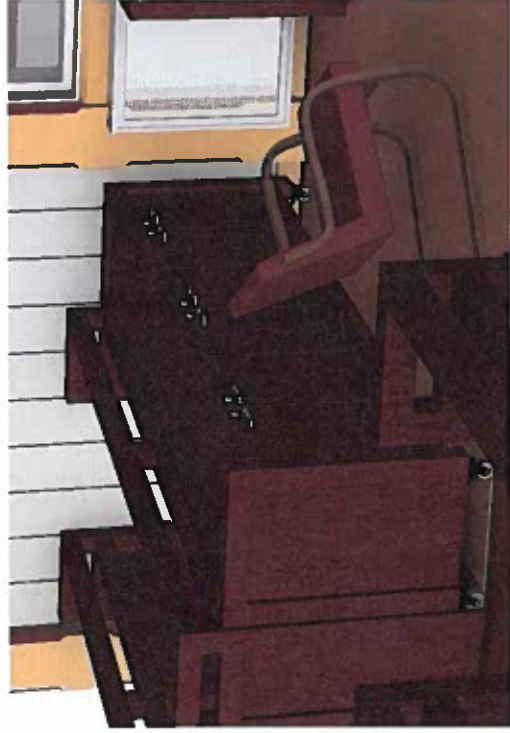
PYSTYLEIKKAUS

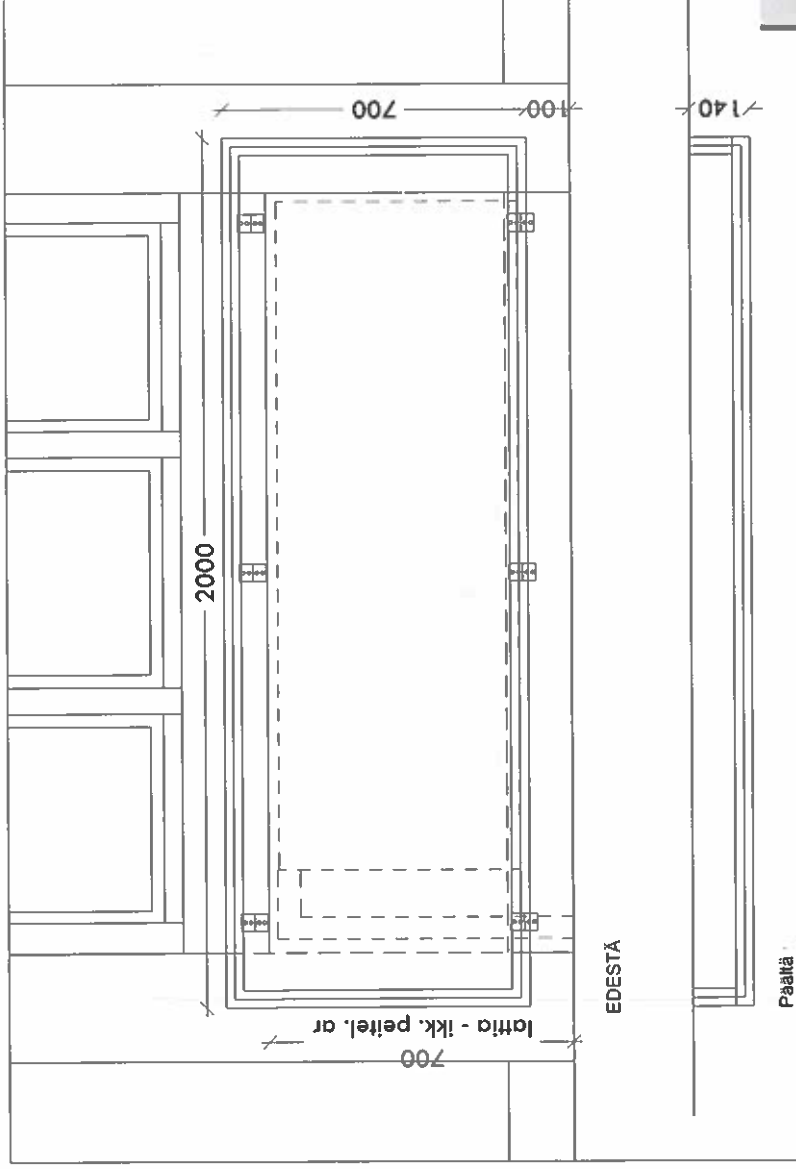

PROJEKTIO EDESTÄ

K5

- Penkkien väriin petsattu massiivimänty
- Helat kiillotettu messinki
- Lukittavat kumipyöräiset kalustepyörät
- Lukollinen

K7 PATERISUOJUS

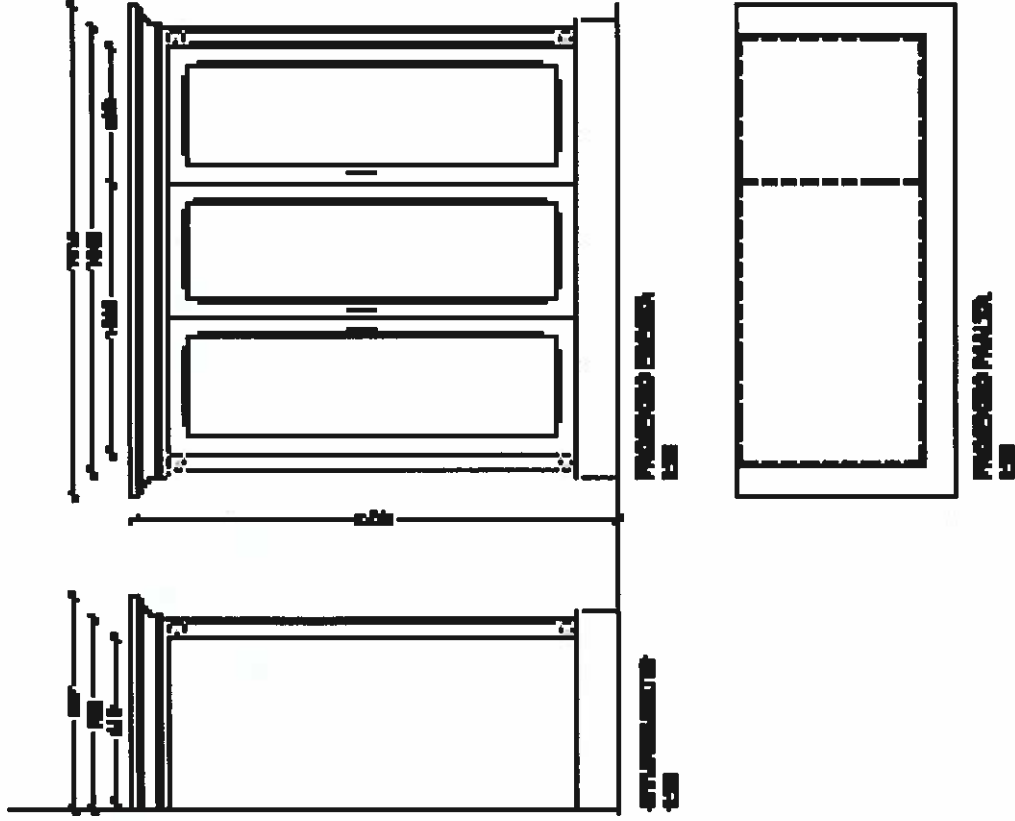
- Vaaleanharmaaksi maalattu apilareikälevy
- Harmaat puuprofilikehykset
- Mitat ja kiinnitys tarkentuvat patterien ja listoituksien mukaisesti.

K8 SÄILYTYSKALUSTE

Lukollinen korkea kaappi

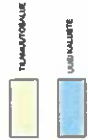
TEKNISET MITAT

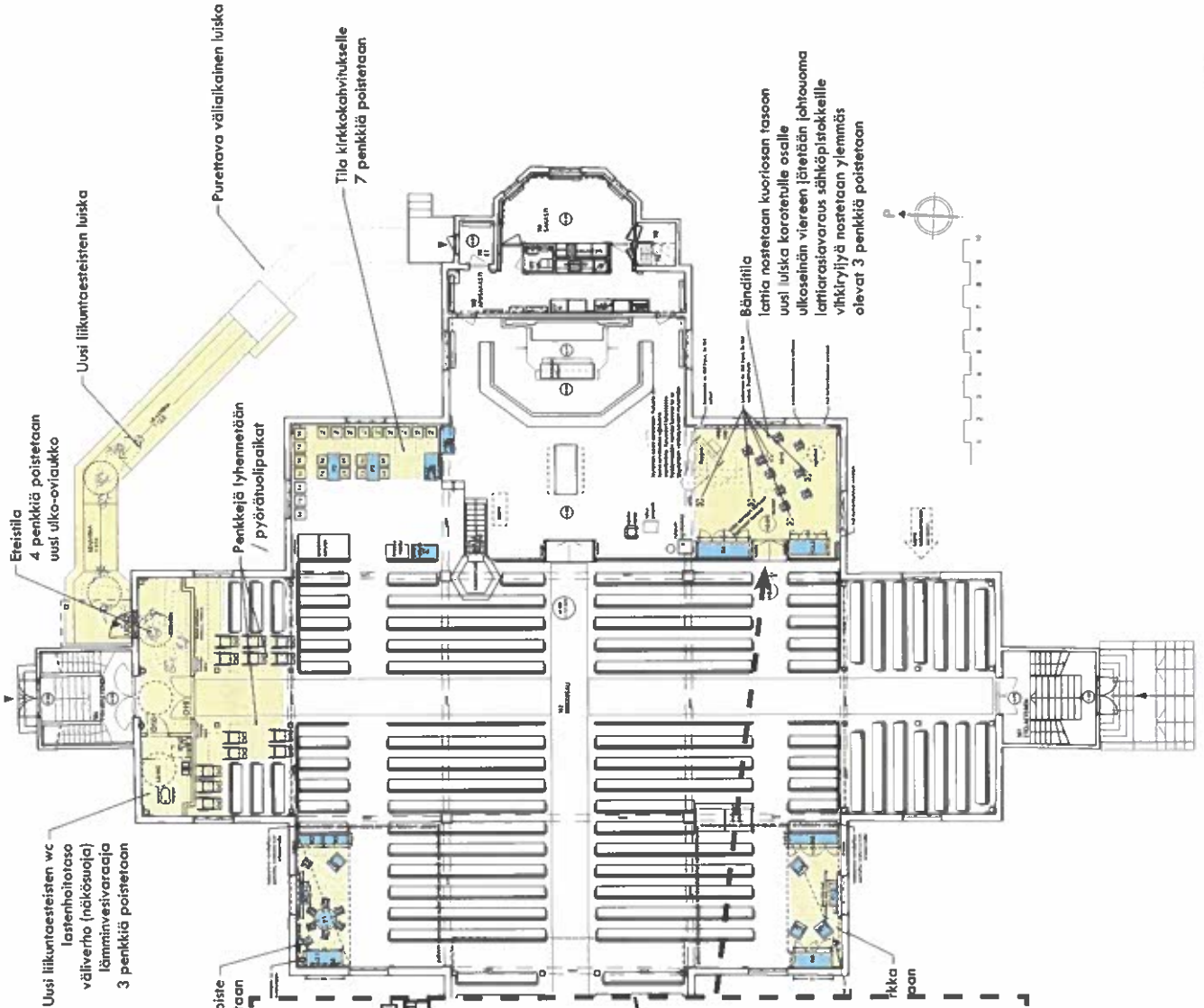
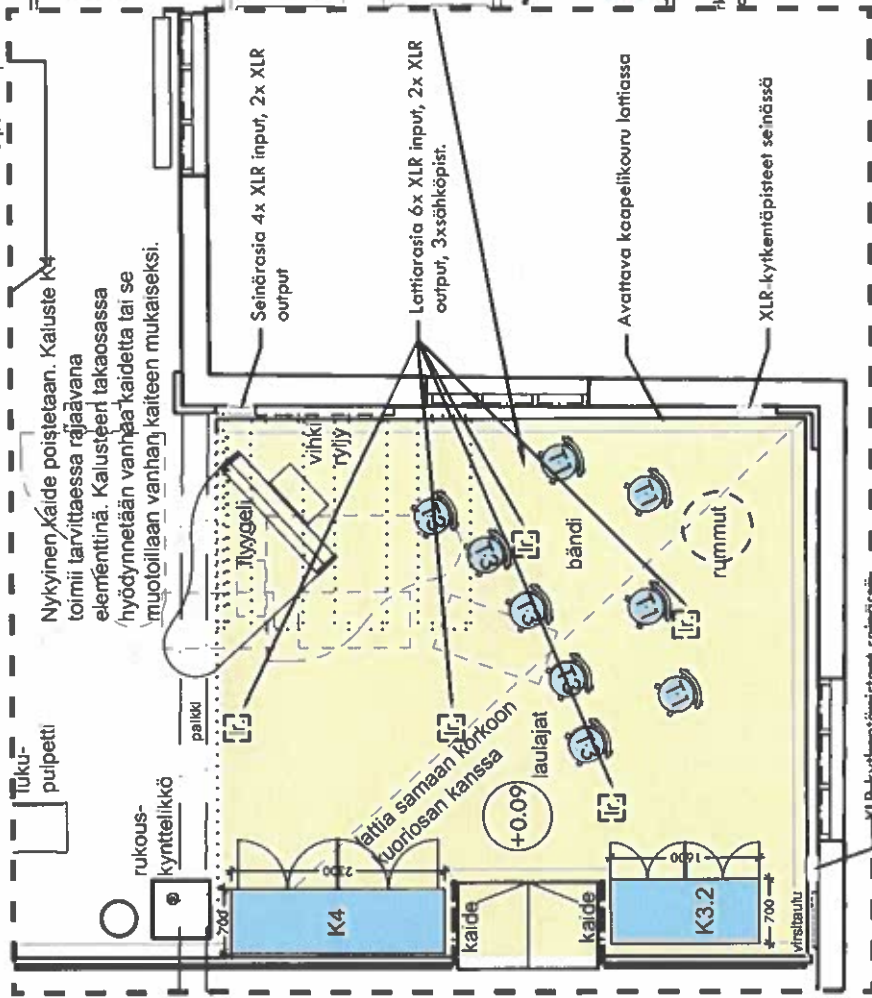
K8

- Seinien ja pilasterien väriin ja detailjointia mukaillen toteutettu peiliovinen massiivipuurakenteinen kaappi.
- Kalusteen leveys täsmätään pilariväliin.
- Helat kiillotettu messinki
- Ei pyöriä
- Lukollinen

ANGASNIEMEN KIRKKO
ohjapiirustus 1. kerros / 1:200
uunnos ERIKOISKALUSTEET 2024

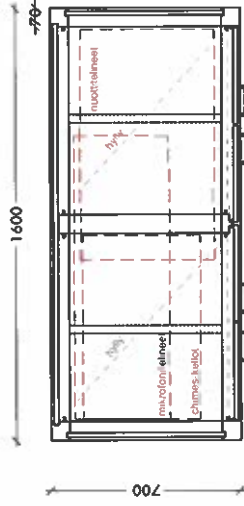
Bändi

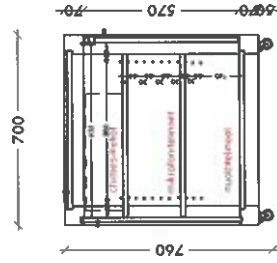
K3.2 SÄILYTYSKALUSTE

Lukollinen säilytyskaluste

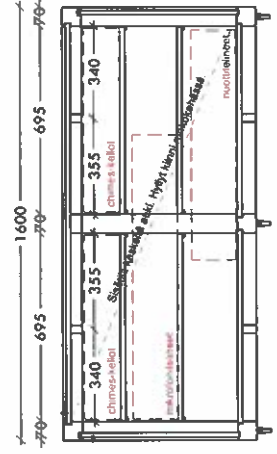
PROJEKTIOT JA LEIKKAUKSET

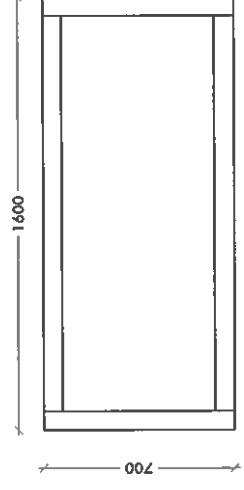
VAAKALEIKKAUS

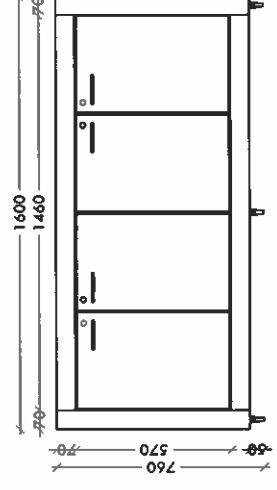
PYSTYLEIKKAUS

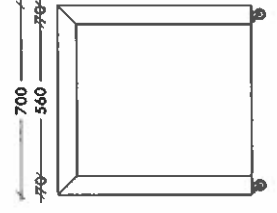
PYSTYLEIKKAUS

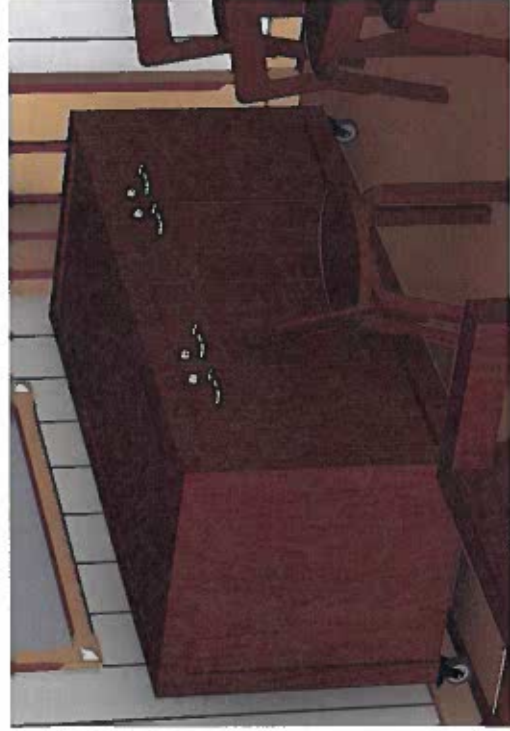
PROJEKTIO PÄÄLTÄ

PROJEKTIO EDESTÄ

SIVUPROJEKTIO

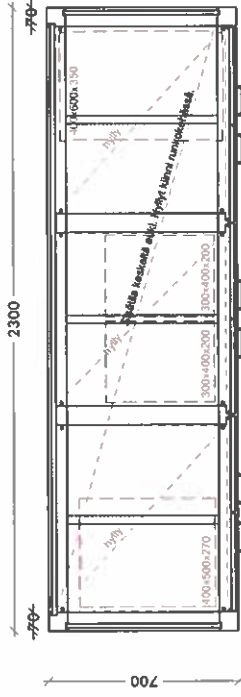
K3

- Penkkien väriin petsattu massiivimänty
- Helat kiillotettu messinki
- Lukittavat kumipyöräiset kalustepyörät
- Lukollinen

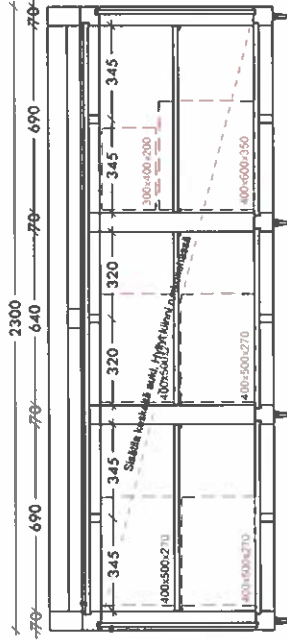
K4 SÄILYTYSKALUSTE

Lukollinen säilytyskaluste

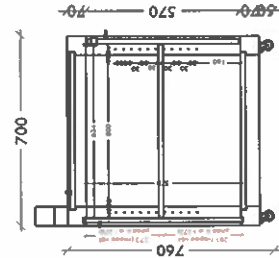
PROJEKTIOT JA LEIKKAUKSET

VAAKALEIKKAUS

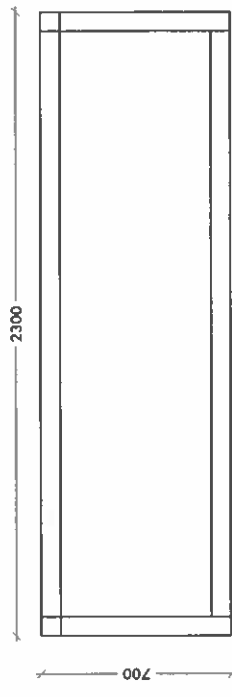

PYSTYLEIKKAUS

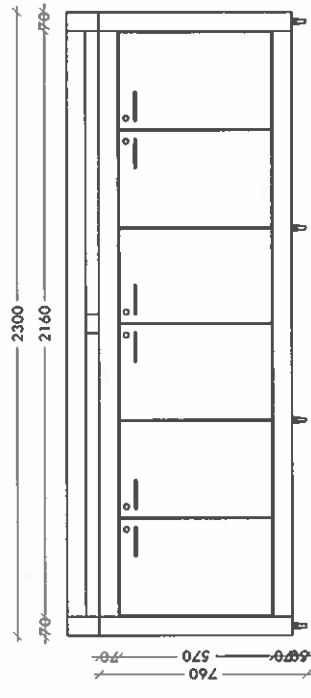

PYSTYLEIKKAUS

PROJEKTIO EDESTÄ
1:20

PROJEKTIO PÄÄLTÄ

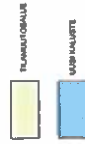
K4

- Kaluste voi toimia kaiteena erottamassa kuoria- uetta bänditilasta.
- Korkeus oltava täsmällisesti penkkien yläreunan kanssa samassa korossa.
- Penkkien väriin petsattu massiivimäntä
- Helat kiillotettu messinki
- Lukittavat kumipyöräiset kalustepyörät
- Lukollinen

ANGASNIEMEN KIRKKO

ohjapiirustus 1. kerros / 1:200

uonnos ERIKOISKALUSTEET 2024

• Kahvinurkka

• Kahvinurkka

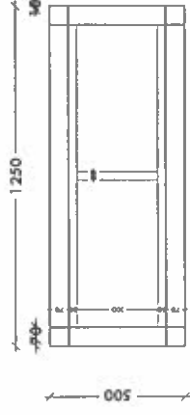
K9 PIKARIPÖYTÄ

Kahvinurkka

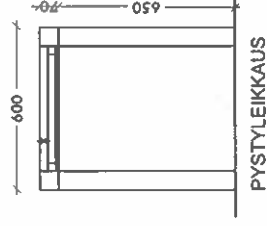
K9

- Penkkien väriin petsattu massiivimänty

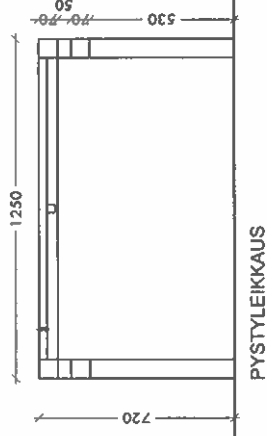
PROJEKTIO JA LEIKKAUKSET

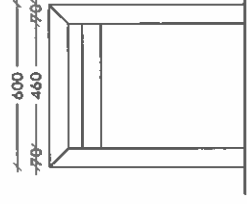
VAAKALEIKKAUS pöydän alta ylöspäin

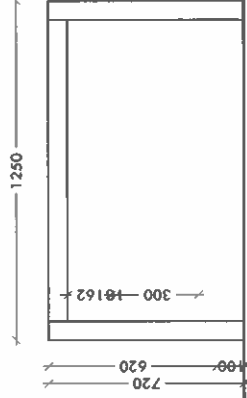
PYSTYLEIKKAUS

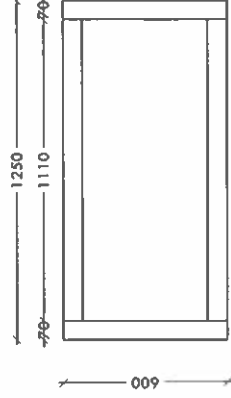
PYSTYLEIKKAUS

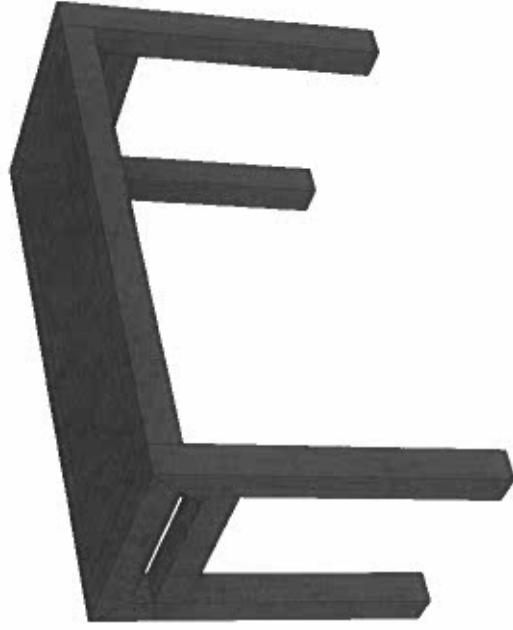
SIVUPROJEKTIO

PROJEKTIO EDESTÄ

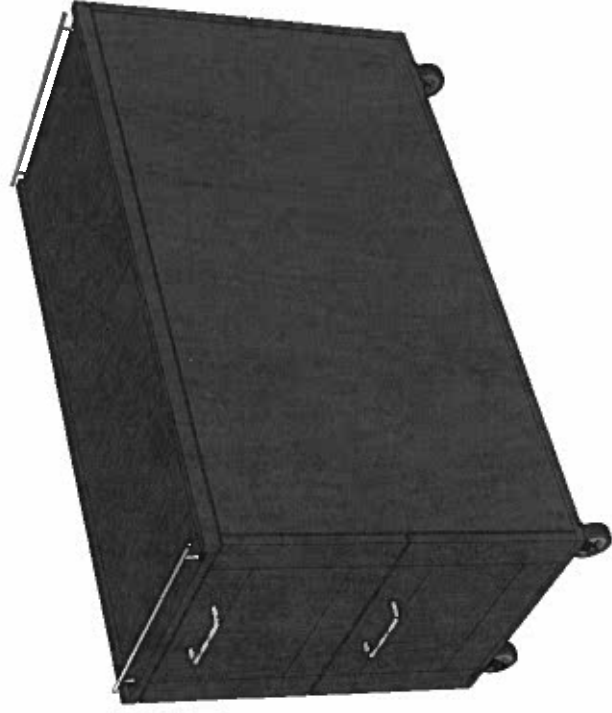

PROJEKTIO PÄÄLTÄ

K10

- Oleva viilutettu tarjoiluvaunu petsataan penkkien kanssa samaan sävyyn.
- Heloitus vaihdetaan messinkiseksi.

MATERIAALEJA

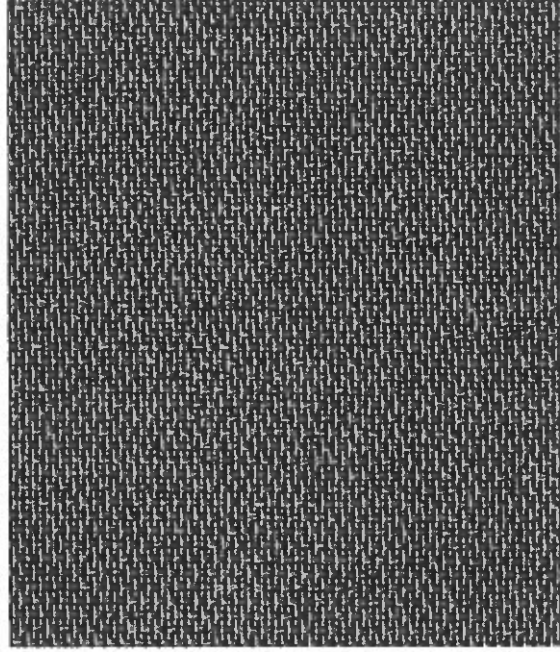
Kalusteet tummaksi kuultokäsitelty mänty, kuten olevat penkit.

Helat, kiillotettu messinki

Tekstiilimatto, Eco Structure Eco Rustic / Lime-tone beige

Patterisuojauksessa vaaleanharmaaksi maalattu apilareikälevy ja suojusta ympäröivät puuprofiilistoitukset.

Lasten nurkan kiinnitystauluissa vaaleanharmaa Forbo Bulleting board. Ympäröivät kehykset kirkon pilastereiden tyyliin ja sävyyn.

• Eco Structure Eco Rustic / Lime-tone beige

• Lankavedin Beslag Design 1353, 110x7x34 mm, kiillotettu messinki

• Kalusteiden sävy

• Forbo Bulleting Board, vaaleanharmaa Oyster shell

• Apilareikälevy, maalattu teräs, vaaleanharmaa

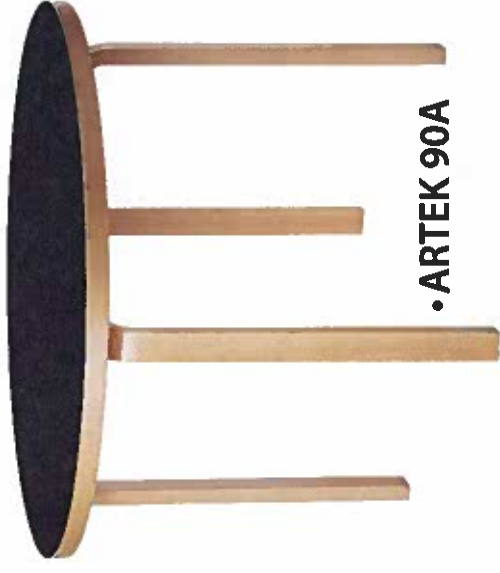
• Pähkinäsävy

UUDET IRTOKALUSTEET

- Käsitellään samaan sävyyn tummanruskeaksi kuin kirkon penkit.
- ARTEK 90A Pyöreä pöytä halkaisija 100cm, lasten korkeus (1kpl)
- Lasten tuolit ARTEK N65 (5-6 kpl)
- Aikuisten istuimet ARTEK Tuoli 65 (6kpl)
- Baarijakkara (bändi) ARTEK K65 (5kpl)
- Nojatuoli TARKENTUU (4kpl)

• ARTEK N65

• ARTEK 90A

• ARTEK 65

• ARTEK K65

• Pähkinäsävy

Katsaus Kangasniemen kirkon sisätiloissa tapahtuneisiin muutoksiin

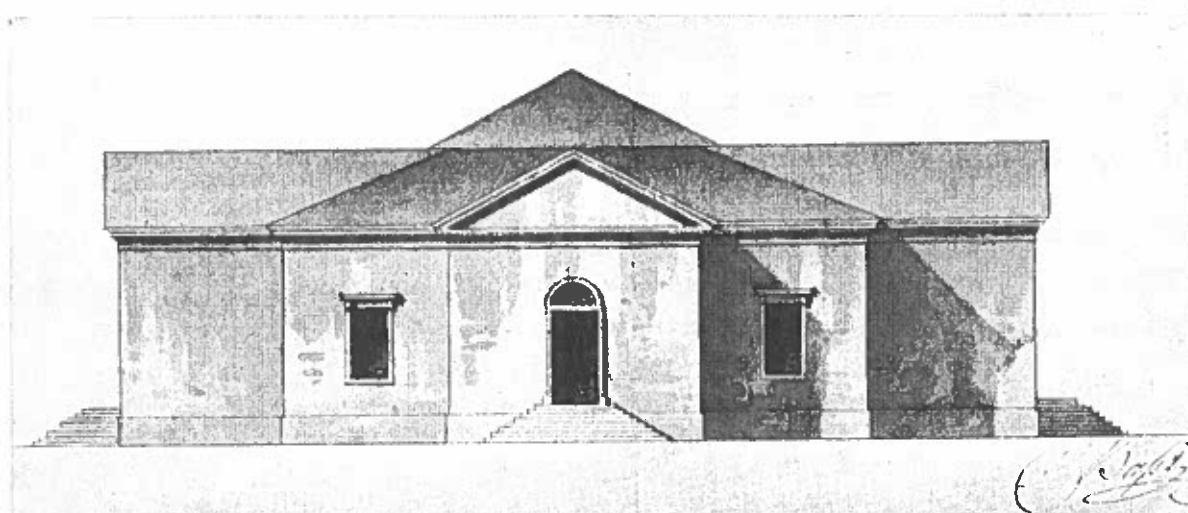
TM Sirpa Reinikainen, pohjapiirustukset Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy

Suunniteltaessa toiminnallisia muutoksia kirkkoon on hyvä olla selkeä käsitys tilan historiasta. Seurakunnalla ei ole resursseja varsinaisen rakennushistoriallisen selvityksen tekemiseen. Päätöksenteon tueksi TM, historian opettaja Sirpa Reinikainen on laatinut katsauksen kirkon sisätiloissa tapahtuneista muutoksista. Pääasiallisena lähteenä on vuonna 2014 julkaistu Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen -kirja ja tätä varten kerätty valokuva-aineisto. Viimeisimpien muutosten osalta on viitteet tehtyihin valtuuston ja neuvoston päätöksiin. Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy on havainnollistanut muutoksia pohjapiirustuksin.

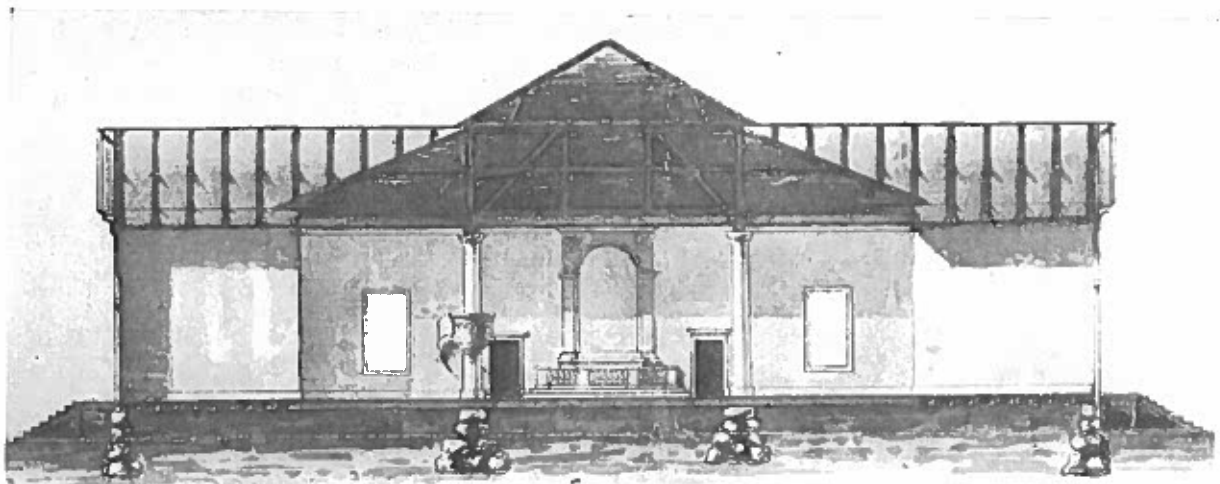
Kangasniemen kolmas kirkko

Kangasniemen toisen, syksyllä 1808 palaneen kirkon tilalle haluttiin rakentaa pikaisesti uusi kirkko. Kirkon kokouksessa 3. kesäkuuta 1810 päätettiin pyytää anoa hallitsijalta lupaa rakentaa uusi kirkko anomuksen mukana lähetetyn piirustuksen mukaisesti. Sitten hävinnyt pohjapiirros jätettiin intendetikonttorin johtajan Charles Bassin ”tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi tahi korjattavaksi ja senmukaisilla muotopiirustuksilla täydennettäväksi”. Pohjapiirustuksen mukana oli saateteksti, jonka mukaan ”rakennus silloin, kun sen voisi rakentaa lyhemmistä hirsistä, tulisi halvemmaksi ja kestävämmäksi”. Tämä viittaa alkuperäisen piirustuksen esittäneen kahtamoista.

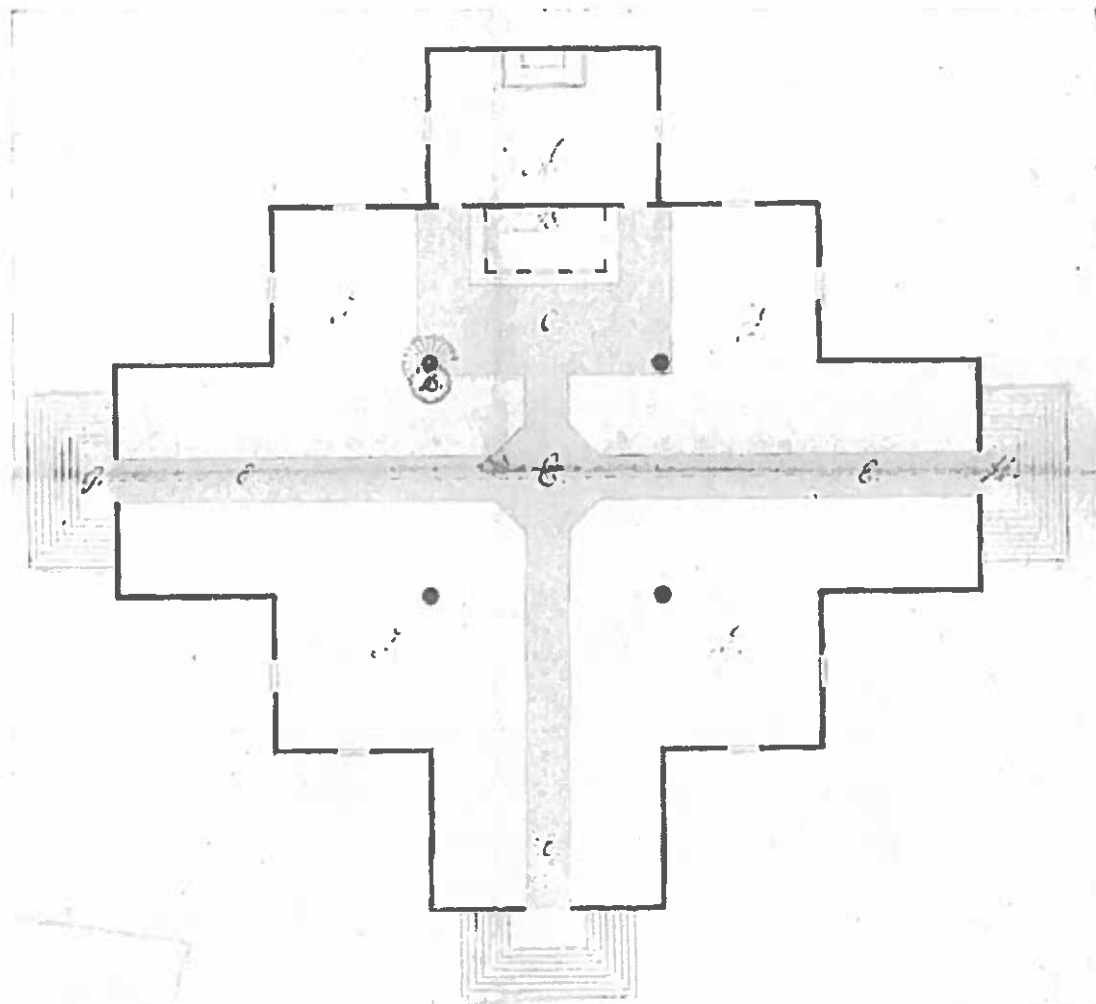
Bassi laati piirustukset Kangasniemen puukirkosta, ja seurakunta sai Hallituskonseljin Kansilatoimikunnalta luvan rakentaa kirkon noudattaen Bassin suunnitelmia. Kirkkoa ei kuitenkaan rakennettu näiden piirustusten mukaan, vaan oletettavasti toteutuneen suunnitelman laati kirkonrakentajana tunnettu Matti Salonen, jonka käsialaa on kirkon kustannusarvio.

Kuva: Charles Bassin suunnitelma Kangasniemen kirkon julkisivuksi. Vaikka lupa saatiin puukirkon rakentamiselle, on julkisivut esitetty ajalle tyypillisesti rapattuina. (Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, s. 39)

Kuva: Charles Bassin laveerattu kirkon leikkaus. Kuvassa näkyvät alttarilaite ja saarnatuoli.

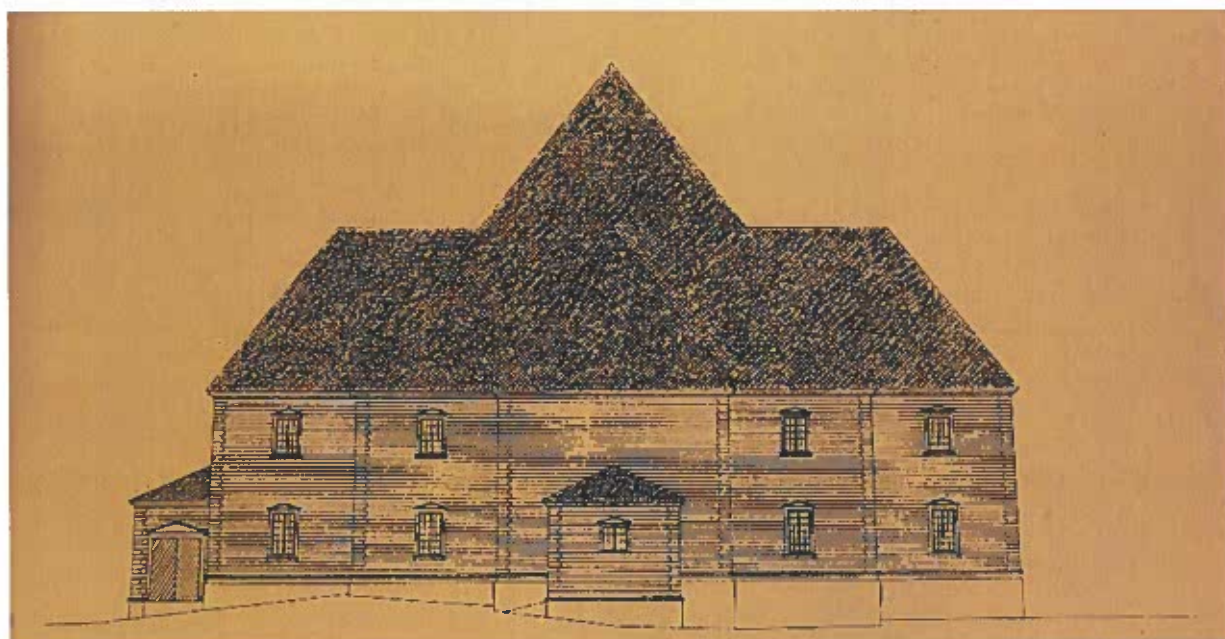
Kuva: Charles Bassin piirustus kahtamoisesta, Suunnitelmassa on pilarit, joita ei ilmeisesti toteutettu, sillä valokuvien perusteella ne lisättiin rakennukseen vasta 1930-luvulla. (Klemtti: Suomalaisia kirkonrakentajia, s. 97)

Kangasniemen kolmas kirkko valmistuu

Kangasniemen kolmas kirkko on kansan rakennusmestari Matti Salosen taidonnäyte. Kirkon rakentaminen alkoi vuonna 1811. Rakennustyöt etenivät ripeästi ja lokakuussa 1812 kirkko ja kellotapuli hyväksyttiin lopputarkastuksessa. Sisustamiseen ja rakennustöiden viimeistelyyn meni vielä aikaa. Puuseppä Matts Aulinin tekemät sisustustyöt valmistuivat 1814 ja 1.1.1815 kirkko vihittiin käyttöön.¹ Aulinin aikaisesta sisustuksesta on jäljellä saarnatuoli, jota säilytetään tapulissa.

Kangasniemen kirkko edustaa Itä-Suomelle ominaista ainutlaatuista kirkkotyyppiä, kahtamoista eli kaksoisristikirkkoa. Ristikirkkopohjaan on lisätty kulmaulokkeet, jotka lisäävät penkkutilaa permannolla ja parantavat näköyhteyttä alttarille. Kulmaulokkeiden kohottaminen ristisakaroiden kanssa samankorkuisiksi on Matti Salosen isän Juhana Salosen keksintö. Tämä lisää yleistä tilantuntua ja avaruutta.²

Arkkitehti Alfred Cavénin piirustus ”Kirkon nykyinen ulkonäkö” vuodelta 1889 antaa mahdollisuuden kuvitella, miltä kirkko on näyttänyt 1800-luvulla. Nykytilaan verrattuna ikkunat ovat olleet pienemmät ja näyttävät olevan selkeämmin kahdessa kerroksessa. Tarkempaa tietoa tai kuvia sisätiloista ei ole kirkkokirjassa. Urkuja kirkossa ei ole vielä ollut ja Berndt Godenhjelmn alttaritaulu on 1850-luvulta.

Kuva: Alfred Cavénin piirustus:

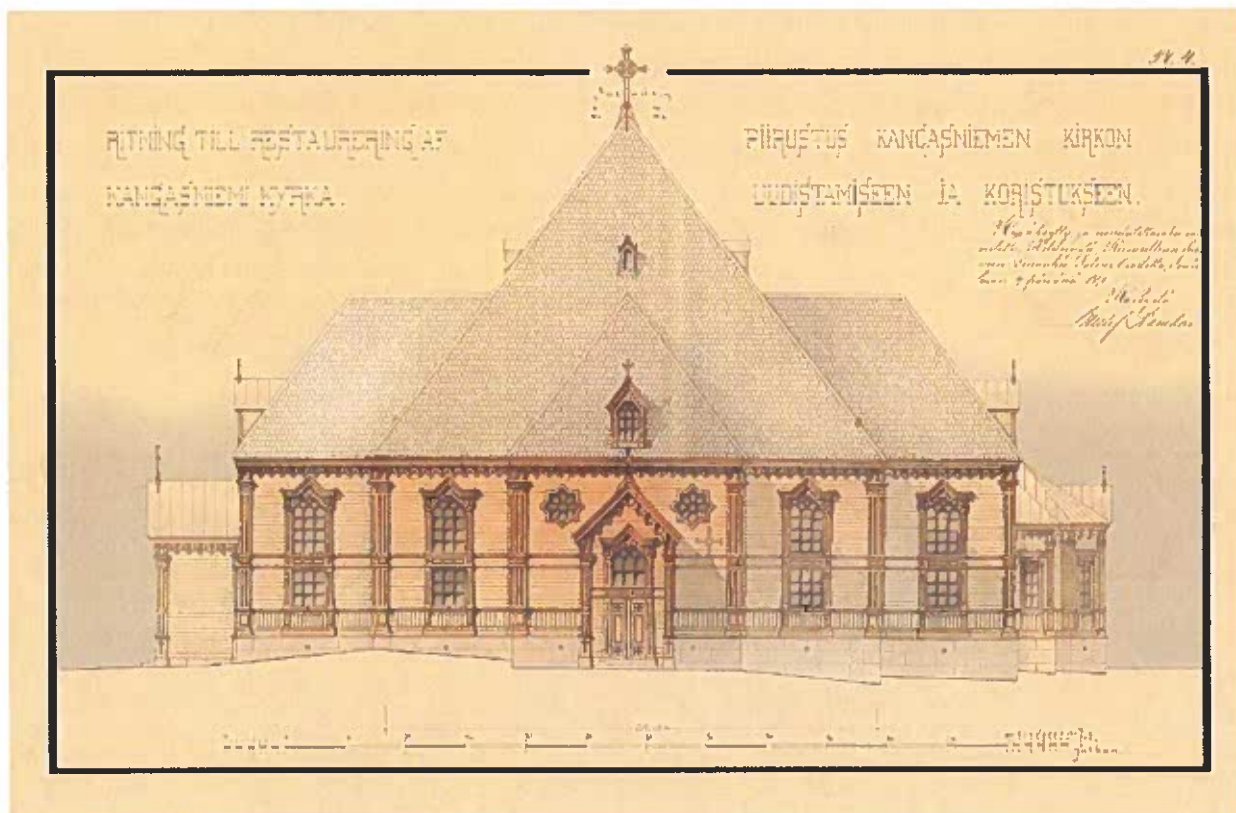
”Kirkon nykyinen ulkonäkö” v.1889. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

¹ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, s. 41, 45

² Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen s. 46

1890-luvun uudistus- ja koristustyöt arkkitehti Alfred Cavénin suunnittelemana

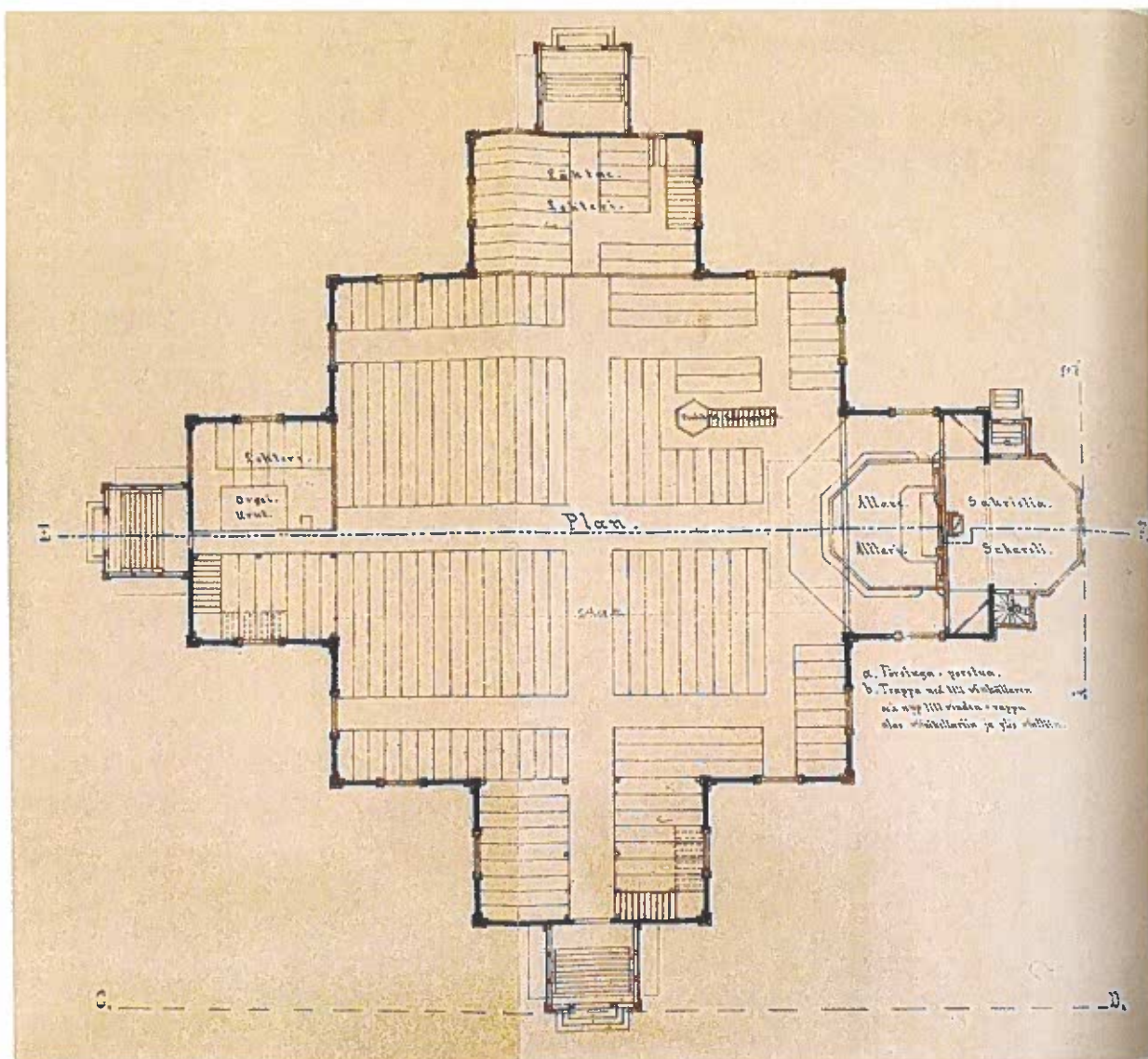
Ensimmäinen peruskorjaus Kangasniemen kahtamoiseen tehtiin vuonna 1891 arkkitehti Alfred Cavénin johdolla. Kirkkoa muunneltiin 1800-luvun lopun tyyli-ihanteita vastaavaksi ja alkuperäinen ”salokkaiden” komea pystysuoralinja jäi nikkarityylisen uusgotiikkakoristelun alle.³ Ikkunoita laajennettiin, ulko-ovien eteen tehtiin eteishuoneet ja rakennettiin sakasti.⁴ Ikkunoiden laajentaminen ja koristeet muuttivat alkuperäiset selkeästi kahdessa rivissä olevat ikkunat vaikutelmaltaan yk-siksi korkeiksi ikkunoiksi.

Kuva: Alfred Cavénin piirustus kirkon uudistamiseksi ja koristamiseksi vuodelta 1889. Keisarillisen senaatin talousosaston hyväksymä ja noudatettavaksi vahvistama 9.5.1890. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

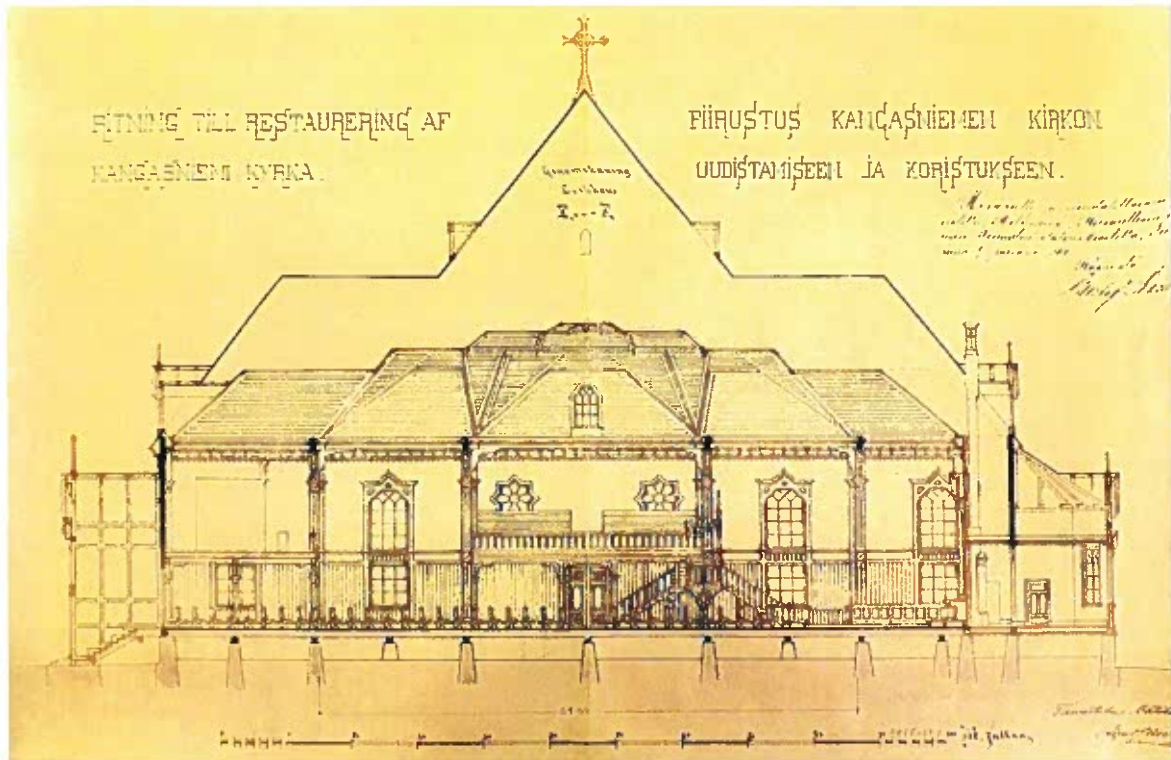
³ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, s. 47

⁴ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, s. 57

Kuva: Alfred Cavénin Kangasniemen kirkon pohjapiirustus vuodelta 1889. Keisarillisen senaatin talousosaston hyväksymä ja noudatettavaksi vahvistama 9.5.1890. Piirustuksessa on esitetty yläosassa parvikerrokset ja alaosassa pohjakerros. Suunnitelma on todennäköisesti toteutunut pitkälti esitetyn kaltaisena. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

Myös sisätiloissa muutokset olivat merkittäviä. Kirkkosalin seinät ja vuori holvattiin kolmen neljäsosatuuman paksuisilla laudoilla. Kirkon kiinteä sisustus uusittiin eli tuli uudet penkit, kaiteet ja ovet. Koristeet tulivat kiertämään katonreunaa, ikkunoita ja ovien pieliä. Uusi saarnatuoli, altari ja alttaritaulua kehystävä koristelu tilattiin Helsingistä. Lopulta sieltä tuli vain piirustukset ja ohensalolainen nikkari Janne Väisänen rakensi ne.

Kuva: Alfred Cavénin leikkauspiirustuksesta näkyy hyvin kirkon sisätilojen uudet koristeelliset lisätoitukset ja konsolit. Keisarillisen senaatin talousosaston hyväksymä ja noudatettavaksi vahvistama 9.5.1890. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

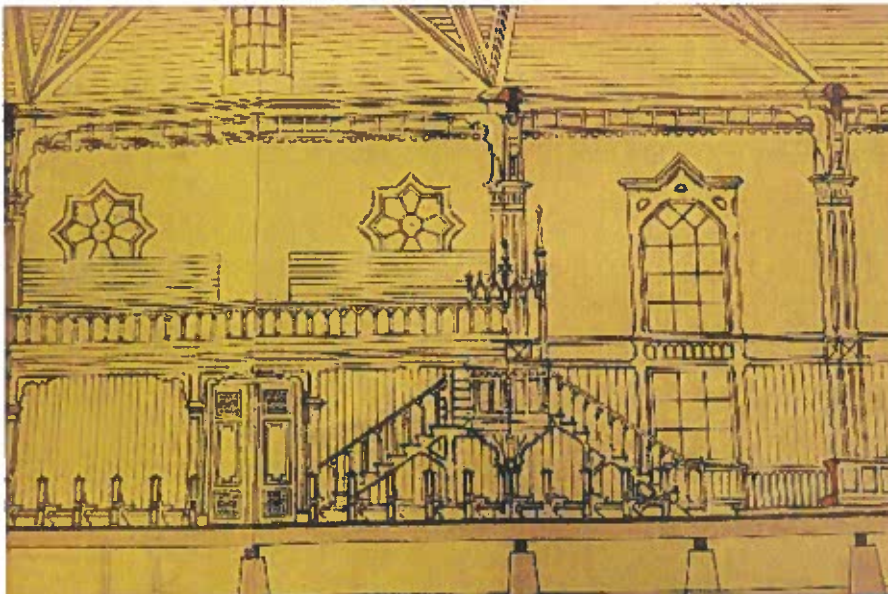
Kuva: Kirkko sisältä 1920-luvulla. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki. Koristelu näyttää hyvin samalta kuin nykyään alttarin päällä olevaa suurta ristiä, pienempiä virsitauluja ja seinällä olevia kynttelikköjä lukuunottamatta.

Kangasniemen kirkkoon hankittiin ensimmäiset urut Kangasalan urkutehtaalta vuonna 1891. Näitä varten arkkitehti Cavén suunnitteli urkulehterin koristeluineen remontin yhteydessä. Käynti urkuparvelle oli kirkkosalin puolelta. Urkujen fasadi oli tyyliltään uusgoottilainen muun kirkon tapaan. Urkujen keskiosa oli muita korkeampi ja kolmiomaisten yläosien huipuissa oli kullatut ristikut ja krapat. Urut olivat valkoiset ja koristeosat oli kullattu.⁵

Kuvat: Arkkitehti Cavénin piirustus urkulehteristä v. 1889 ja rippikoulutyttöjä urkuparvella 1920 - 1930 -lukujen taiteessa. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

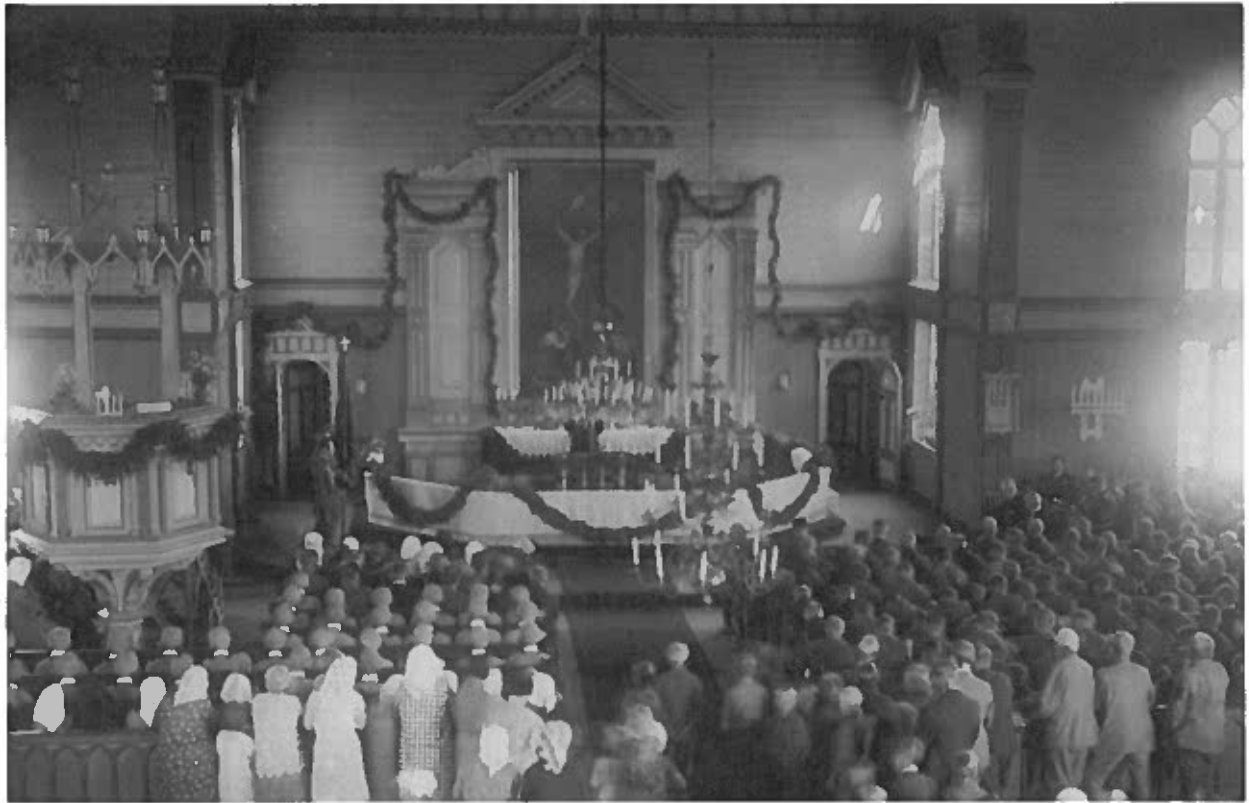
Myös muille parville käynti oli kirkkosalin puolelta. Kuvassa vasemman puoleiset portaat ovat parvelle, oikeanpuoleiset uudelle saarnatuolille. Uudet penkit lähtivät saarnatuolin viereltä. Niiden yläosissa on samaa kolmiomaisuutta kuin ikkunoiden yläosissa ja muualla kirkossa.

Kuva: Yksityiskohta Arkkitehti Cavénin piirustuksesta v. 1889. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

⁵ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, s. 97

Valokuvassa näkyy, että alun perin kirkkosali on ollut todella avara. Nykyisiä neljää tukipilaria ei ole ollut 1930-luvun puoliväliin saakka. Kansan rakennusmestari Salosen työ on ollut taitavaa, kun korkea kupolirakenne on ollut toimiva ilman tukirakenteita. Kuva kertoo myös käyttäytymisestä kirkossa. Kirkonpenkissä on istuttu tarkassa järjestyksessä. Naisten ja miesten puoli näkyy selvästi.

Kuva: Jumalanpalvelus 7.7.1933 presidentti Svinhuvudin vieraillessa Kangasniemellä. Lottia ja suojeluskuntalaisia kirkon etuosassa. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

Funktionalismi uusgoottilaisuuden sijaan – kirkon toinen peruskorjaus 1935

Vuonna 1935 Kangasniemen kirkossa tehtiin mittava peruskorjaus arkkitehti Yrjö A. Vaskisen piirustusten mukaan. Funktionalismin hengessä koristeellisuudesta haluttiin pelkistettyyn yksinkertaisuuteen. Matti Salosen kirkoille tyypillinen kattoratsastaja, pieni tapulin muotoinen torni, haluttiin lisätä myös Kangasniemen kirkkoon. Ulkona pelkistäminen näkyi tähti-ikkunoiden ja kattoikkunakaappien poistamisella. Paanukaton päälle rakennettiin sementti-asbesti (eterniitti) levykatto.⁶

⁶ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, s. 60-61

Kuva: Kirkko Yrjö Vaskisen suunnitelman mukaan yksinkertaistuksessa asussa vuoden 1935 korjausten jälkeen. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

Kirkko maalattiin sekä sisältä ja ulkoa.⁷ Kirkon sisätilojen kuvaparista näky, miten paljon pelkkä koristeiden ja seinien maalaaminen samalla sävyllä pelkistää vaikutelmaa. Saman sävyisinä esimerkiksi alttarikaiteen, ovien tai alttaritaulunkehyksen koristeet eivät erotu selkeästi. Katonrajassa näkyy, miten koristeita myös peitettiin vanerilevyin.

Muita muutoksia sisätiloissa olivat kirkon tukeminen neljällä pilarilla, sisäkaton alentaminen, sähkövalon ja hyörypainekeuslämmityksen asentaminen. Ikkunat saivat toiset kerrat ja kirkon lattia uusittiin siten, että väliin jäi eristävä kerros.⁸

Viereisellä sivulla kuva pari kirkon sisätilojen muutoksista 1930-luvulla.

⁷ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, 61

⁸ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, 60, 62

Kuvat: Ylhäällä kirkon alttari kuvattuna ilmeisesti 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa. Alhaalla Foto Albin Aaltosen ottama kuva vuoden 1935 muutosten jälkeen. Kattoratsastaja lisäsi merkittävästi katon painoa. Saarnatuolin vieressä näkyy yksi neljästä lisätystä tukipilarista. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

Näkyvin muutos kirkkosalissa oli koristetaiteilija Eino Kaurian maalaukset. Kirkon holvin lakeen varattiin 64 neliömetrin suuruinen kankaalla peitetty ala, johon hän sommitteli ja maalasi kattomaalauksen. Maalauksen aiheena oli ”Kristus Getsemanessa.” Saarnatuolin kylkisivustoille hän suunnitteli kuvat neljästä evankelistasta (Matteus, Markus, Luukas ja Johannes) symboleineen. Muotokuvat on maalattu keskiaikaiseen tyyliin ja tekevät jäykähkön vaikutuksen.⁹ Koska korjaustyössä pyrittiin saamaan kaikki pinnat mahdollisimman sileiksi, saarnatuolin ympärille naulattiin kolmatta kymmentä vanerilevyä. Kun levyt eivät sopineet muuten, kullattuja koristeita raivattiin pois käyttämällä sahaa ja kirvestä.¹⁰ Myös saarnatuolin yläosa ja portaat muutettiin kokonaistyyliin sopivaksi.

Kuvat: Vasemmalla Eino Kaurian kattomaalaus ja oikealla rakennustyömiehet viimeistelemässä saarnatuolia.

Urkuparvea laajennettiin. Sinne tuli tila n. 100-henkiselle kuorolle. Myös uudet useampiäänikertaiset urut olivat haaveissa ja niille varattiin tilaa. Samalla käynnit parville muuttuivat. Eteisiin rakennettiin uudet kaksivartiset portaat. Kirkon ristiosia sitoviin sidepalkkeihin taiteilija Kauria sommitteli raamatunlauseet. ”Veisatkaa Herralle uusi virsi” oli urkuparven suuntaan.¹¹ *Kuva: Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.*

⁹ Mikkelin Sanomat 3.12.1935, Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen mukaan, s. 61

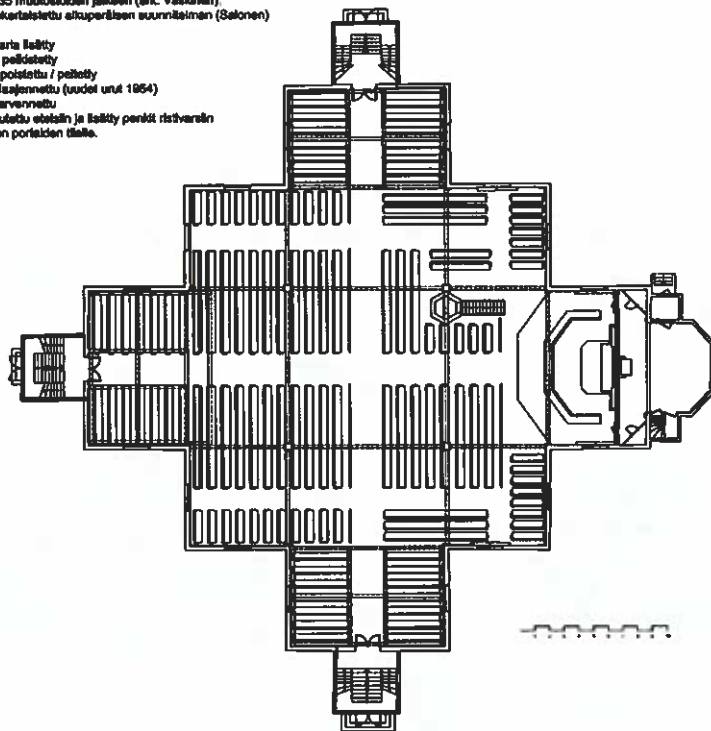
¹⁰ Korjaukseen osallistunut Kalle Laitinen (kertoo Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen kirjassa, s. 61-21

¹¹ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, s. 60-61

Pohjapiirustuksen tasolla muutos ei näyntyä kovin suurelta. Urkuparvi on laajentunut, tukipilarit lisätty ja kulku parville on muuttunut. Vaikka penkkirivejä harvennettiin oli kirkossa edelleen 1800 istumapaikkaa. Kirkon vihkiäisissä arvioitiin olleen 2500 henkeä, kun kaikki kirkon käytävät olivat ahtaen täynnä kirkkokansaa. Osa seurakuntalaisista jäi tilanahtauden takia kirkon ulkopuolelle.¹²

KANGASNIEMIEN KIRKKO
Pohjapiirustus 1. karto / 1:200
Vuoden 1935 muutostöiden jälkeen (arkk. Vasikinen):
kirkko yksinkertainen situperäinen suunnitelma (Salonen)
tyyppikoti
neljä tukipilaria lisätty
asematuoli poistettu
koristeovia poistettu / peitetty
urkulehti laajennettu (uudet urut 1954)
penkkirivi harvennettu
Portaat muutettu etelään ja lisätty penkit ristivarsin
poistuneiden portaiden tilalle.

4.4.2023/7

 Teppo

Entisöivä kolmas remontti 1970-luvulla

Vuosina 1971-1972 arkkitehti Heikki Elomaan suunnittelemassa korjauksessa tavoitteena oli palauttaa kirkon ulko- ja sisäarkkitehtuuri vuoden 1890 asuun. Kattoratsastaja poistettiin ja korvattiin ristillä. Heikkokuntoinen katto uusittiin ja eterniittilevyt vaihdettiin peltikatoksi.

Vaikka sisätilassa tekniikan päivittäminen ei välttämättä paljoa näy, vaikuttaa se kirkossa olokokemukseen. Remontissa lattia uusittiin ja lämpöeristettiin, öljylämmitys korvattiin sähkölämmityksellä, sähköt, ilmanvaihto ja vesijohto uusittiin, kirkkoon asennettiin puhelin sekä sisäpuhelin sakastista urkuparvelle. Heikkokuuloisia varten suunniteltiin penkki, johon asennettiin kuulolaitteet.¹³

¹² Mikkelin Sanomat 3.12.1935, Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen mukaan, s.67

¹³ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, s. 69-70

Kuva edellinen sivu: Kangasniemen kirkko toukokuussa 1976. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

Sisätiloissa Eino Kaurian maalaukset saivat väistyä ja koristeiden peittona olleet vanerilevyt poistettiin. Kun välikatto purettiin, kirkkosali kasvoi korkeutta. Kupolista paljastui yllättävä seikka. Kattokruunun pidikkeen ympärillä on 24 karaatin lehtikullalla tehty koriste, joka oli jäänyt välikaton taakse. Kirkkosali maalattiin ja värit valittiin 1890-luvun tyylin mukaan. Koristeiden esille saamiseksi Antti Seppänen maalasi 240 tuntia eri rakenteita. Alttarikaide ja pöytä koottiin entisen kaltaisiksi.¹⁴

Kuva vasemmalla: Vuonna 2013 otettussa kuvassa näkyvät 1970-luvun remontin muutokset: uudet penkit, harvennettu penkkijärjestys ja koristemaalaukset. Kuvan keskeisalttaria ei ollut vielä 1970-luvulla. Kuva oikealla: Kattoholvista paljastunut lehtikultainen kahdeksan kulmio. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

Kuvat: 1970-luvun remontin tekijöitä, mukana kaksi penkiasentajaa Juvan Puusepän tehtaalta. Saarnatuolin evakossa ollut käpy. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

¹⁴ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, s. 69-70

Alkuperäinen Matts Aulinin saarnatuoli oli tarkoitus tuoda takaisin kirkkoon. Saarnatuolin katon ja kaidepylväiden peitelevyjien alta paljastui kuitenkin kauniita rakenteita ja saarnatuoli päätettiin entisöidä 1890-luvun asuun. Yksityiskohta saarnatuolin entisöinnissä oli sen katossa olevan kävyn palauttaminen. Kalle Laitinen osallistui sekä 1930-luvun että 1970-luvun remontteihin. Kun koristeellinen käpy poistettiin 1935 saarnatuolista ja se olisi laitettu pois, otti Laitinen sen talteen kotiinsa ja palautti sen 36 vuoden jälkeen.¹⁵

Kuva: Kirkkosali Juvan Puusepän tehtaan penkein. Taustalla näkyvät vuonna 1954 Kangasalan urkutehtaalta hankitut 46 äänikertaiset urut. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

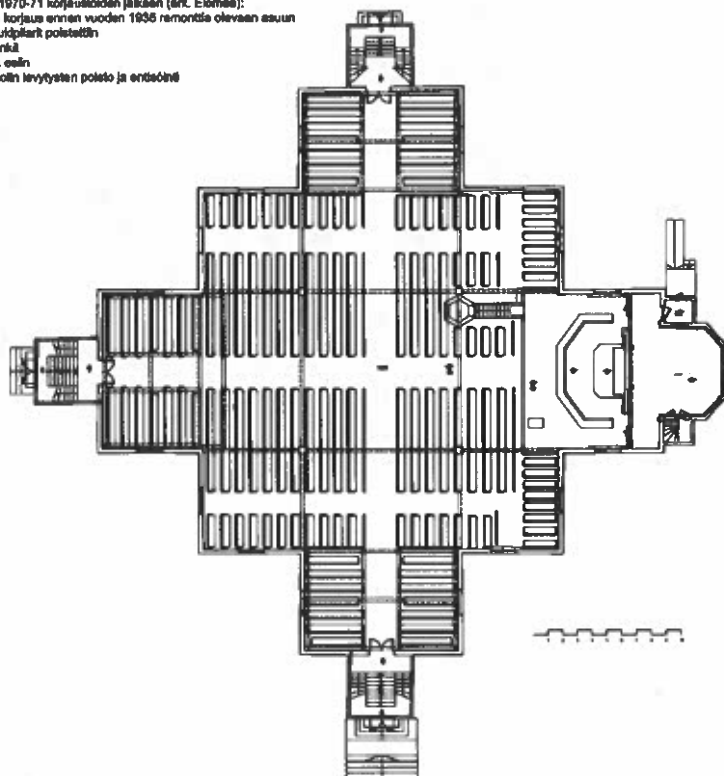
¹⁵ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, s. 62, 69

Vaikka remontissa muutoin pyrittiin 1890 asun palauttamiseen, saivat sen aikaiset penkit väistyä kirkkosalista. Parvilla ne säilyivät. Epämukaviksi koetut penkit vaihdettiin uusiin ja pelkistettyyn. Juwan Puusepäntehdas teki useamman penkkimallin, jotka kirkkokuorolaiset koeistuivat. Parhaaksi katsottu malli tuli käyttöön. Väljemmän penkkien sijoittelun jälkeen kirkkoon mahtui virallisesti 1500 henkeä, käytännössä jonkin verran vähemmän.¹⁶

Penkkiriveissä tapahtuneet muutokset on havainnollistettu vielä pohjapiirustukseen.

KANGASNIEMEN KIRKKO
Pohjapiirustus 1. kerros / 1:200
Vuoden 1970-71 korjaustöiden jälkeen (ent. Etelä):
entäisiä korjaus ennen vuoden 1936 remonttia olevaan suun
kupolin luterilaisesta poistettiin
uudet penkit
korjattiin ensin
säätymälin levytysten poisto ja entäisiä

4.4.2023/8

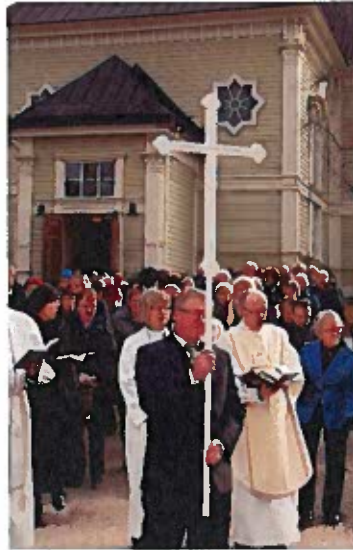

 Teppo

¹⁶ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen s. 69, 85

Lukupulpetti, keskeisalttari ja esineistöä – muutoksia ennen vuoden 2014 remonttia

Puuseppä Juhani Venäläinen teki kirkkoon lukupulpetin 1980-luvun alussa. Kirkossa oli paljon erilaisia juhlia ja tapahtumia, joissa puhujana oli maallikko. Saarnatuolia ei haluttu käyttää tähän tarkoitukseen. Lukupulpettiin haettiin mallia kastemaljan pöydästä, joka oli tehty aiemmin. Lukupulpettikin tuli samaan ruskean sävyyn kuin penkit.¹⁷

Kuvat: Urkutaiteilija Kalevi Kiviniemi antaa ohjeita virren veisuuseen Kangasniemen 350-vuotisjuhlassa. Pääsiäiskulkue 2014. Pääsiäiskynttilä ja sen jalka. Kangasniemen seurakunnan kuva-pankki.

Vuonna 1993 alkoi kirkossamme jumalanpalvelusuudistus. Kangasniemen seurakunta ei ollut varsinainen kokeiluseurakunta, mutta otti monia uudistuksia käyttöön. Kirkkoherra Seppo Komonen suunnitteli Hannu Kervisen tekemän kulkueristin, jonka taakse messussa palvelevat seurakuntalaiset voivat tulla yhdessä papiston kanssa. Pääsiäiskynttilä tuli käyttöön 1990-luvun lopulla. Sen on veistänyt Ilkka Ropo.¹⁸

Merkittävä teologinen muutos liittyy keskeisalttarin käyttöönottoon 2000-luvun alussa. Ajatuksena on, että Jumala on meidän keskellämme. Jumalanpalveluksen toimittajat ovat koko messun ajan kasvot seurakuntaan päin. Aiemmin papit kääntyvät rukousten ja ehtoollisen asettamisen ajaksi kohti seinällä olevaa alttaria ja olivat seurakuntaan nähden selin. Keskeisalttari korostaa alttaria ehtoollispöytänä, jonka äärelle seurakunta yhdessä kokoontuu. Keskeisalttari oli tuolloin vielä melko uusi asia, mutta sille saatiin lupa kirkkohallitukselta ja museovirastolta. Suntio Kauko Manninen

¹⁷ Rovasti Seppo Komosen haastattelu, 8.10.2024. Kangasniemellä nuorisopappina 1977-1981. kappalaisena 1982-1991, kirkkoherrana 1992-2008.

¹⁸ Rovasti Seppo Komosen haastattelu, 8.10.2024.

rakens pöydän. Pöydän jalat tehtiin edellisten urkujen puisista urkupilleistä, joita oli vielä säilössä.¹⁹

Kuva: Keskeisalttari käytössä Kangasniemen viettäessä 350-vuotisjuhlavuotensa pääjuhlaa 1.8.2004. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

Vuonna 2013 poistettiin kokeiluluontoisesti osa etupenkeistä. Haluttiin saada lisää tilaa mm. esiintyviä taiteilijoita ja orkesteria varten. Kangasniemen kirkko on ollut tasokkaiden konserttien näyttämönä mm. Kangasniemen Musiikkiviikkojen kanssa tehdyn yhteistyön ansiosta. Osa oikeanpuoleisista sivupenkeistä poistettiin, jotta joka kuukauden ensimmäisenä sunnuntaina gospelmessussa palvelevalla yhtyeellä olisi tilaa. Ennen penkkien poistoa yhtye oli lukupulpetin vieressä, mikä teki kuulusta ehtoolliselle ahdasta.²⁰

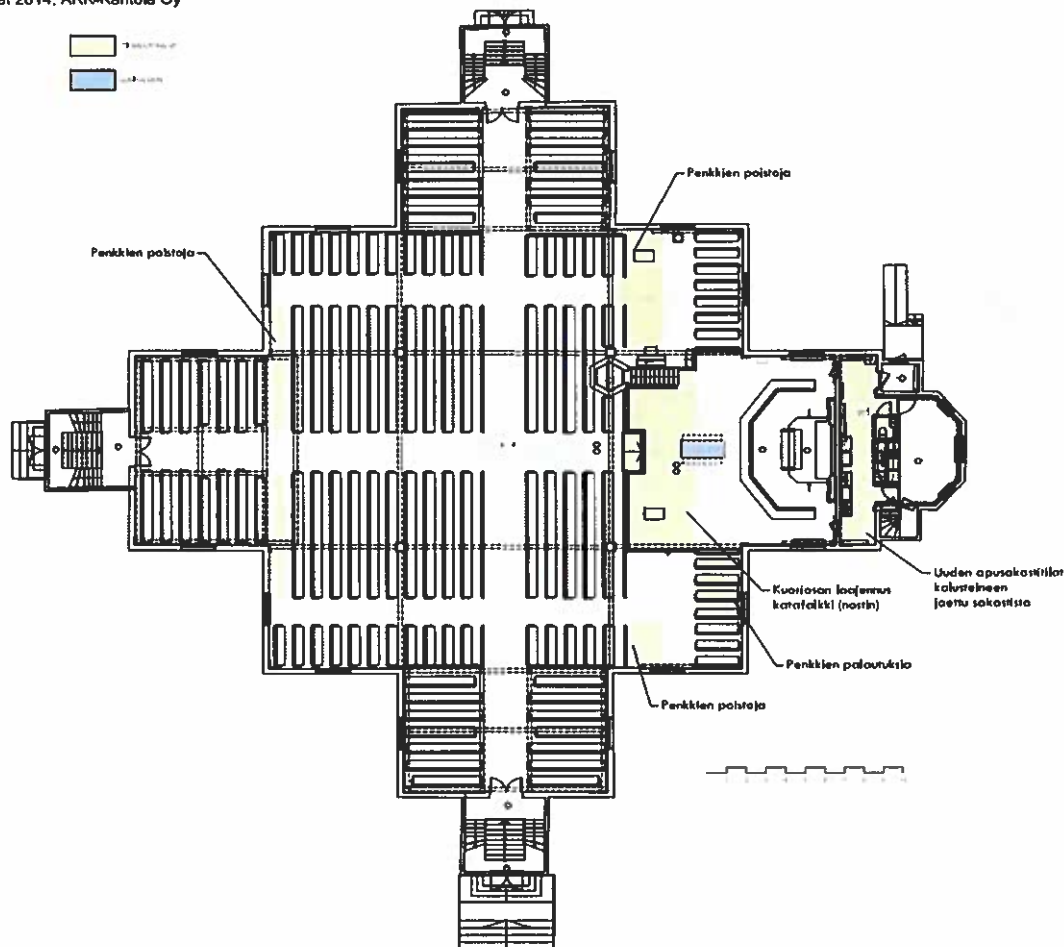
Neljäs kirkon korjaamis- ja muutostöiden sarja alkaa, ensimmäinen vaihe 2014

Nyt 2010- ja 2020-luvuilla tapahtuu Kangasniemen kirkon neljäs korjaamis- ja muutostöiden sarja. Kirkon korjauksen 1. vaihe valmistui vuonna 2014. Tuolloin sakasti korjattiin ja kalustettiin, kirkosalin penkkijärjestystä muutettiin, kuoriosaa laajennettiin ja alttarialueen valaistusta lisättiin.²¹

¹⁹ Rovasti Seppo Komosen haastattelu, 8.10.2024.

²⁰ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen, s.85, 104-105

²¹ Kirkkovaltuuston pöytäkirja 2/2019 (7.4.2019) § 12

Pohjapiirustuksessa näkyvät uudet apusakastikalusteet. Tiskiallas- ja kaapit mahdollistavat ehtool-lisvälineiden pesun kirkossa sekä kirkkokahvitarjoilun järjestämisen. Uusi WC on ollut myös käy-tännöllinen messun ja tilaisuuksien toteuttajien kannalta. Mitoitus ei ole palvellut liikuntaesteisiä ja osalle seurakuntalaisia on vierasta tulla käyttämään sakastin wc-tilaa.

Penkkien osalta poistettiin takaa yksi ja edestä kaksi penkkiriviä. Pitkän takarivin poisto mahdollis-taa sujuvamman liikkumisen kirkossa ja parantaa hätäpoistumisreittejä. Myös kirkkotilan toiminnal-lisuus esim. perhemessujen osalta lisääntyi. Kirkkokahvien tarjoilu tuli saarnatuolin taakse koilli-seen kulmahuoneeseen. Kuoriosaa laajennuksessa lattia nousi samaan korkoon ja keskelle asennet-tiin nostettava katefalkki.²² Omaiset pääsevät paremmin arkun ympärille hautaan siunaamisessa.

Vuoden 2013 penkkien poiston kokeilussa yhtyettä varten oli poistettu kolme penkkiriviä. Nämä palautettiin, koska kohdasta musiikkia johtava kosketinsoittaja ei nähnyt alttarille. Yhtye siirtyi kaakkoiseen kulmahuoneeseen ikkunan alle. Myöhemmin seurakunta on poistanut neljä taaempaa lyhyttä penkkiriviä, jotta yhtyeellä on paremmin tilaa.

²² Kirkkovaltuuston pöytäkirja 2/2019 (7.4.2019) § 12

Neljäs kirkon korjaamis- ja muutostöiden sarja, toinen vaihe 2019-2020

Kirkon korjauksen 2. vaiheen 2019-2020 näkyvin muutos sisätilassa oli arkkitehti Tapani Kaukonien suunnittelemat sakraali- ja säilytyskalusteet²³ sekä tekstiilitaiteilija Helena Vaarin suunnittelemat kirkkotekstiilit²⁴. Alttarin merkitys ehtoollispöytänä haluttiin näkyvän selkeämmin. Pöydän jalat ovat esillä ja se on hieman entistä korkeampi, jotta alttarivaate näkyy paremmin. Helena Vaarin suunnittelemissa kirkkotekstiileissä näkyy paikallinen maisema. Kaikissa antependiumeissa toistuu rantaviiva ja vesi, joka on läheinen Puulan rantojen asukkaille.

Kuvat: Uusi alttaripöytä ja vihreä antependium. Lukupulpetti ja valkoinen lukupulpetin liina. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

Muita uusia sakraalikalusteita ovat kastemaljan pöytä ja rukouskynttelikkö. Kastemalja on kangasniemeläisen keraamikon Katja Hepo-ojan tekemä. Kirkkotekstiilien säilyttämiseen on oma laati-kosto koillisessa kulmahuoneessa.

Kuvat: Rukouskynttelikkö ja puinen malja kynttilöille. Kastemalja ja kastemaljan pöytä. Kangasniemen seurakunnan kuvapankki.

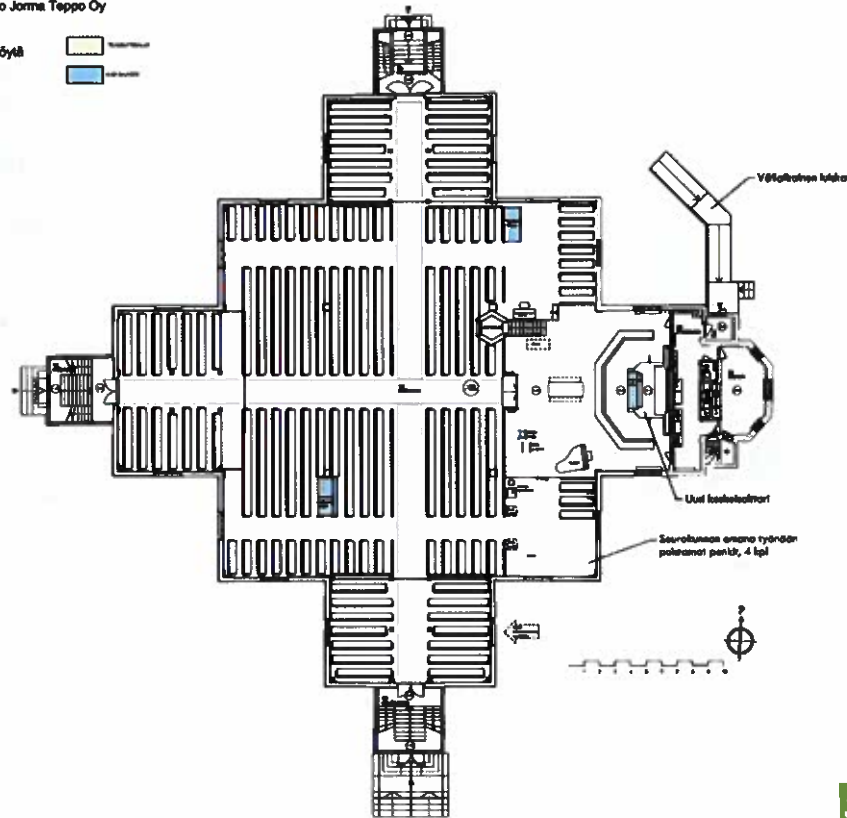
²³ Kirkkoneuvoston pöytäkirja 1/2020 (15.1.2020) § 9, liitteet 9.1 ja 9.2

²⁴ Kirkkoneuvoston pöytäkirja 6/2019 (25.4.2019) § 81 ja liite 18

Ei paljoa näkyviä, mutta kirkossa olo kokemukseen merkittävästi vaikuttavia muutoksia olivat AV- ja sähköjärjestelmien uudistaminen, valaistuksen parantaminen ja maalämpöjärjestelmän vaihtaminen kirkon lämmitykseksi.²⁵ Kiinteän AV-järjestelmän rinnalle hankittiin liikuteltava kuvauska-
lusto²⁶: kuvaus pystytään tekemään neljällä kameralla, joista kaksi on kiinteää robottikameraa ja kaksi tilanteen mukaan liikuteltavaa. AV-järjestelmän ohjaamiseen ja miksaukseen tuli oma pöytä lounaiseen kulmahuoneeseen tukipilarin viereen.

KANGASNIEMEN KIRKKO
Pohjakuva 1. kanta / 1:200
Muutokset 2019-2020, Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy
Uusi keuhkokuori
Uusi kirkkupöytä
Uudet ruokakäytävät ja keuhkokuori
Uusi Mikropöytä
Uusi Seurakunnan tilien säilytyskabinet
Välitilainen ilmastointilaitteen tila
Kaakelienurkasta poistettu penkki

4.4.2023M

Teppo

Seurakunnalla oli myös suunnitelma monitoimitilan ja inva-mitoitetun yleisöwc:n rakentamiseksi urkulehterin alapuoliseen kirkkosalitilaan. Lisäksi pohjoiseteisestä olisi tullut uusi invaluisa ja sisäänkäynti. Kirkkohallitus ei puoltanut näitä suunnitelmia. Inva-luisa ei täyttänyt rakentamismääräyksiä ja museovirasto ei puoltanut urkulehterin alapuolisia muutoksia. Koska muut muutostyöt olivat jo etenemässä, nämä päätettiin nämä jättää uudelleen suunniteltavaksi ja toteutettavaksi kirkon remontin 3. vaiheessa.²⁷

²⁵ Kirkkovaltuuston pöytäkirja 2/2019 (7.4.2019) § 12

²⁶ Kirkkoneuvoston pöytäkirja 10/2019 (28.8.2019) § 10

²⁷ Kirkkovaltuuston pöytäkirja 5/2019 (6.11.2019) §41

Lähteet:

Kirkkoneuvoston pöytäkirjat. Kangasniemen seurakunnan arkisto.

Kirkkovaltuuston pöytäkirjat. Kangasniemen seurakunnan arkisto.

Rovasti Seppo Komosen haastattelu, 8.10.2024.

Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen. Kangasniemen kirkko 200 vuotta 1815-2015. Kangasniemen seurakunta. Saarijärven Offset Oy 2014.

Kangasniemen seurakunnan kuvapankki. Kangasniemen seurakunnan kirkkoherranvirasto.

Liitteenä kuvia kirkon nykytilasta.

Kuvat:

Tapani Kaukoniemi 2022

Sirpa Reinikainen 2024

1. Kirkko kuvattuna luoteesta 2024

2. Kirkko kuvattuna pohjoisesta 2024

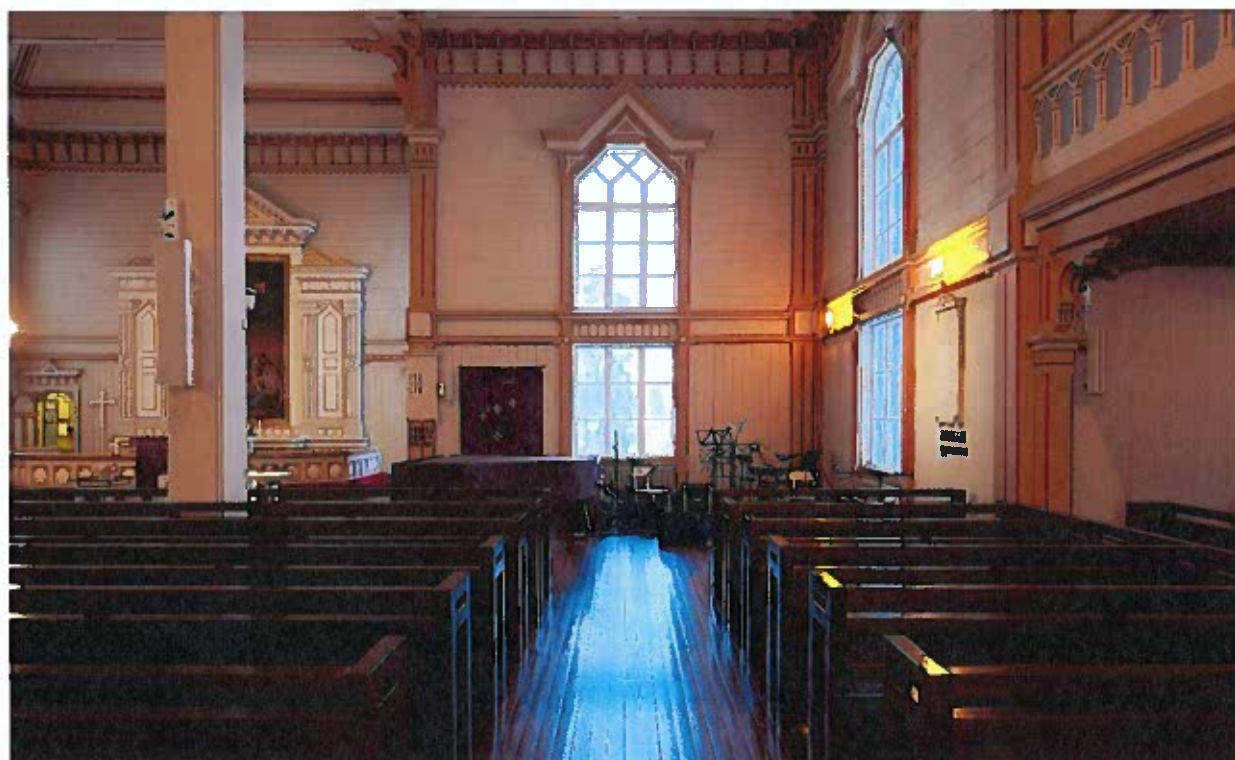
3. Kirkko kuvattuna koillisesta 2024

4. Kangasniemen kirkon sisätila 2022

5. "Kahvinurkka" 2022

6. "Bändinurkka" 2022

6. "Lastennurkka" 2022

6. "Rukouksennurkka" 2022

6. Parven alunen, jonne sijoittuisi uusi le-wc ja eteinen. Kuvattuna 2022.

Osallisuuteen kutsutut – Kangasniemen kirkon sisätilamuutosten teologiset ja toiminnalliset perustelut

Perustelut esitetyille muutoksille tiivistetysti:

- Yleisesti: Kangasniemen seurakunta haluaa kehittää kirkkoa seurakuntayhteisön keskuksena. Tilamuutoksilla halutaan vahvistaa seurakuntalaisten osallisuutta jumalanpalveluselämässä ja muussa seurakunnan toiminnassa.
- Koillinen kulmauloke
 - o kirkkokahvit yhteisöllisyyden vahvistajana
 - o mahdollistaa monipuolisemman tilankäytön (mm. pienryhmät, kokoukset, rippikoulu, yökirkkoleirit, ruokailu, liikuntaesteiset)
- Kaakkoinen kulmauloke
 - o eri musiikkiryhmien toiminnan edellytykset toteutuvat
 - o soittimien laajempi käyttömahdollisuus
 - o esteettömyys, ergonomia ja turvallisuus paranevat
- Lounainen kulmauloke
 - o rukouksen ja hiljentymisen paikka, esirukouspalvelu
 - o säilytystila kameroille ja muulle välineistölle
- Luoteinen kulmauloke
 - o lasten paikka palvelee osallistuvia perheitä
 - o yhdessä muiden kulmausten kanssa muutokset tuovat positiivisia lapsivaikutuksia
- Pohjoinen ristivarsi
 - o esteettömyyden parantaminen: esteetön sisäänkäynti ja wc-tila; tilaa liikuntarajoitteisille ja heidän saattajilleen
 - o hautajaissaattueen turvallisempi kulku sekä mahdollisuus kuljettaa tavaraita (esim. konserttien yhteydessä) luiskaa pitkin
 - o Harlun alttaritaulu saa soveliaan paikan

Kirkko Jumalan asuinsijana ja seurakunnan kotina

Kun kirkkotilaan ollaan tekemässä muutoksia, on hyvä olla ymmärrys siitä, mikä kirkko on ja miten se eroaa muista julkisista tiloista. Vihitty kirkko on ”Jumalalle pyhitetty huone” (domus Dei), jota saa käyttää ”vain sen pyhyyteen soveltuviin tarkoituksiin.” Pyhyys tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että kirkko on Jumalan läsnäolon ja kohtaamisen paikka. Jumala lähestyy ihmistä ja tahtoo olla vuoropuhelussa tämän kanssa. Kirkko on siis myös seurakunnan koti (domus ecclesiae), jossa kolmiyh-teinen Jumala puhuttelee, armahtaa, lohduttaa, ohjaa ja vahvistaa seurakuntaansa.¹

Kangasniemen seurakunnalla on vahva tahto kehittää kirkkoa nimenomaan seurakunnan kotina ja Jumalan läsnäolon kokemisen paikkana. Ulkoisena syynä tarpeelle ovat olleet sisätilanongelmaiset seurakuntatalo ja leirikeskus, jotka olivat ensin käyttökiellossa, kunnes ne purettiin vuonna 2022. Uusien rakentamiseen ei ole varoja. *Saman katon alle* – Kirkkotilatyöryhmän mietinnön hengessä seurakunta on pyrkinyt kehittämään kirkkoa yhä enemmän seurakuntayhteisön keskukseksi.

Muutostarve lähtee myös yhteisön, seurakunnan sisältä. Kirkkotila ei palvele siinä kokoontuvaa yhteisöä niin hyvin kuin voisi. Tämän muutoksen juuret ovat jumalanpalvelusuudistuksessa 2000-luvun taitteessa. Seurakuntalaiset tulivat enemmän messun subjekteiksi tekstinlukijoina, tervetulleeksi toivottajina, kolehdin kerääjinä. Syntyivät ensimmäiset messuryhmät.

Messua on edelleen kehitetty 2010-luvulla. Haapajärven seurakunnan ja Ruotsin kirkon papin Fredrik Modéuksen ajatusten mukaan yhteisö on otettu mukaan tekemään messua ja korostetaan jokaisen osallisuutta: ”Kasteen perusteella jokainen kristitty on kutsuttu kirkon palvelukseen.” Modéuksen siteeraama ekumeenisen liikkeen BEM-dokumentti tiivistää hyvin ajattelun Kangasniemen seurakunnassa: ”Kaikki jäsenet on kutsuttu yhteisön avulla löytämään ne lahjat, jotka ovat saaneet, ja käyttämään niitä kirkon rakentamiseksi ja -- maailman palvelemiseksi.”²

Messuryhmät ovat vahvistuneet ja tehtävät monipuolistuneet. Seurakuntalaiset palvelevat tervehti-jöinä, tekstin lukijoina, esirukousten lukijoina, kolehdin kantajina, esirukouspalvelijoina, kirkko-kahvien keittäjinä ja tarjoilijoina sekä muissa tehtävissä. Seurakuntalaiset ovat päässeet vaikutta-maan messun sisältöön erityisesti gospelmessussa. Gospelmessu on kuukauden ensimmäisenä sun-nuntaina ja seurakuntalaiset ovat palvelleet sen yhtyeessä jo yli kymmenen vuoden ajan. Osallisena messun toteuttamisessa ovat olleet myös muut musiikin ryhmät, rukoustanssiryhmä ja pyhäkoulu-laiset.

Tarve muutokseen heijastuu myös kirkkotilaan. Kirkkotila sisältää sisäänrakennetun dialogin: tila on sekä Jumalan läsnäolon paikka että seurakunnan kokoontumispaikka. Perinteisesti arkkitehtuu-rissa tämä on näkynyt kirkkotilan muodostumisessa kahdesta osasta, alttaritilasta (Jumalan läsnä-olon paikka) ja saliosasta, kirkon penkeistä (seurakunnan paikka). Jumalanpalveluksen vuorovaiku-tus on ollut kaksisuuntaista, seurakunnasta alttarille ja alttarilta/saarnatuolist seurakuntaan päin. Seurakunnan tehtävänä on ollut osallistua vuoropuheluun rukoilemalla, ylistämällä ja veisaamalla

¹ Saman katon alle 2019, 9

² Modéus 2014, 52

virsiä.³ Vasta 2000-luvun taitteen jumalanpalvelusuudistuksessa messu eli ehtoollisjumalanpalvelus tuli joka sunnuntaiseksi. Tätä ennen osana pyhiä oli messu, osana sanajumalanpalvelus. Seurakuntalainen oli sanajumalanpalveluksissa koko ajan omalla paikallaan penkissä.

Edelleen alttarialueella ja yhteisen ehtoollispöydän ääreen kokoontumisella on luovuttamaton merkitys, mutta vuorovaikutus on monisuuntaisempaa. Kristus on keskellämme jo ovella vastaanottavan ihmisen katseessa, esirukouspalvelijan olalle laskeutuvassa kädessä kirkon takaosassa tai kirkkokahvihetken keskusteluissa. Penkkien hallitseman kirkkosalitilan jakaminen useampaan osaan mahdollistaa uusia tapoja Jumalan läsnäolon ja kohtaamisen kokemiseen sekä kirkon tuntumiseen siellä kokoontuvan seurakunnan kodilta.

Kristillisen yhteinäiskulttuurin kirkkotilasta osallisuuden kirkkotilaksi – yhteisö kirkkotilan muovaajana

Saman katon alle – Kirkkotilatyöryhmän mietinnössä muistutetaan, että kirkkotila on ollut kautta aikojen elävä orgaani. Kirkkotila on ilmentänyt siinä kokoontuvaa yhteisöä. Myös yhteisö on muokannut omaa identiteettiään tilaa muokkaamalla. Jokaisen sukupolven kädenjälki näkyy kirkkotilassa arkkitehtonisten muutosten, liturgisen esineistön ja taideteosten muodossa. Nämä kertovat kullekin ajalle tyypillisestä tavasta ilmentää kristillistä uskoa.⁴

Myös Kangasniemen kirkossa sukupolvien kädenjälki näkyy. Matti Salosen kulmaulokkeiden ansiosta kirkossamme on avaruutta ja ainutlaatuinen tilakokemus. 1970-luvulla palautettu arkkitehti Cavénin 1890-luvun uusgoottilainen tyyli tuntuu nykyään monesta ”siltä oikealta Kangasniemen kirkolta”. Kirkko on laajennettujen ikkunoiden ansiosta valoisa ja seinien vaaleat värisävyt lisäävät kokemusta. Juhlavuutta tuovat punaiset ja kullanväriset koristeleikkaukset. 1930-luvulta näkyy kirkkosalia kannattelevat tukipylväät, laajempi urkuparvi ja penkkien jatkuminen parvien alla portaiden siirryttyä ulkoeteisiin. Näkyvin 1970-luvulla tullut muutos on nykyiset ruskeat ja kulmikkaassa muodossaan ehkä raskaalta vaikuttavat penkkirivit.

1800-luvun ja 1900-luvun muutostöille on yhteistä se, että penkeille varattu alue kirkkosalissa on pysynyt samana. Kristillisessä yhtenäiskulttuurissa arvona oli, että seurakuntalaisille on kirkossa paikka. Jumalanpalvelukseen osallistuminen oli velvollisuus, myöhemmin kulttuurinen tapa. Jumalanpalveluksiin myös osallistuttiin. Kirkon vihkiäisjuhlassa vuonna 1935 kirkossa arvioitiin olleen 2500 henkeä.⁵ Sodan jälkeen kesäjumalanpalveluksissa oli keskimäärin 700 henkeä ja talvella 300-400 sanankuulijaa.⁶

Vuonna 2023 jumalanpalveluksiin osallistui paikan päällä 7699 henkilöä ja verkon kautta 11563 henkilöä⁷. Jos pääjumalanpalveluksia on ollut 64 ja muita 12, on keskimäärin jumalanpalveluksessa

³ Saman katon alle 2019, 10-11

⁴ Saman katon alle 2019, 22

⁵ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen 2014, 67

⁶ Kotikirkkoni 200-vuotias kangasniemeläinen 2014, 149

⁷ Kangasniemen seurakunta tilinpäätös 2023, 27

ollut noin sata henkilöä. Jouluaaton sanajumalanpalvelus on ollut vuoden suosituin 417 osallistujalla⁸. Kauneimpiin joululauluihin osallistuvien määrä on vähentynyt koronan jälkeen. Vuonna 2022 urkusäestyksellisiin joululauluihin osallistui noin 280 henkeä ja yhtyeen säestämään noin 240 henkeä.⁹ Kirkon nykyinen paikkamäärä, 999 paikkaa ei valitettavasti täyty messuun tai muihin seurakunnan tilaisuuksiin osallistuvasta yhteisöstä.

Kangasniemen seurakunta on usein paradoksaalisessa tilanteessa. Meillä on upea kirkko, jossa on kahtamoisrakenteen ansiosta paljon tilaa, mutta kuitenkin ei ole tilaa toimia. Olemme olleet sidottuja yhteinäiskulttuurin aikaiseen paikkamäärään ja kiinteään penkkijärjestykseen. Nyt seurakunta haluaa lisätä kirkon monikäyttöisyyttä poistamalla penkkejä ja lisäämällä irtokalusteita. Kangasniemen kirkolle erityiset kulmaulokkeet halutaan ottaa aktiivisempaan käyttöön kirkkokahvien, musiikin, lasten ja rukouksen tiloina. Samalla tilat eivät ole pelkästään kyseisessä käytössä, vaan esimerkiksi kirkkokahvitilaa voidaan käyttää kokouksiin, rippikoululaisten tapaamisiin tai Yö kirkossa -leireillä nukkumiseen. Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta halutaan lisätä myös parantamalla esteetöntä kulkua kirkkoon ja liikuntaesteisille sopivilla yleisö-wc-tiloilla.

Tila kirkkotilassa luo myös mahdollisuuksia, joita emme voi vielä tietää. Vuoden 2014 remontin yhteydessä korotettua kuorialuetta laajennettiin. Tärkein syy muutokseen oli tilan lisääminen arkun ympärillä haudan siunaamisessa ja nostettavan katefalkin asentaminen. Samalla haluttiin myös tilaa esim. konserttien järjestämiseen. Tuolloin ei tiedetty, että tila mahdollistaa Yö kirkko -leirien järjestämisen tai että Teatteri Ilona toteuttaa yhteistyössä kirkkokuoron ja seurakuntalaisten kanssa näytelmän pääsiäisenä 2023.

Kuvat: Lasten Yökirkkoleiri ihmettelemässä alttaria, Aikuisten Yökirkkoleiri yhteisellä aterialla, Ristin tie -näytelmä pääsiäisenä 2023.

⁸ Kangasniemen seurakunta tilinpäätös 2023, 27

⁹ Kangasniemen seurakunta tilinpäätös 2022, 39

Koillinen kulmauloke – kirkkokahvit yhteisöllisyyden vahvistajana

Kangasniemen kirkossa on ollut noin kymmenen vuoden ajan tapana nauttia kirkkokahvit jokaisen messun jälkeen. Tapa alkoi jo ennen seurakuntakeskuksesta luopumista. Havaittiin, että enemmän ihmisiä jää kahvikupin ääreen juttelemaan kirkossa, kuin jos kahvit olisivat seurakuntatalolla. Toiteutus ilman tiskikoneellista keittiötä on ollut äärimmäisen yksinkertainen: vedenkeittimillä vesi termoksiin, pikakahvia ja keksejä. Juhlatilaisuuksiin on leivottu tai tilattu parempaa kahvileipää.

Myös *Saman katon alle* – Kirkkotilatyöryhmän mietinnössä nähdään kirkkotilassa järjestävien kahvien arvo yhteisöllisyyden vahvistajana. Kirkkokahvit tarjoavat mahdollisuuden kohtaamiseen, keskusteluun ja lähimmäisen palvelemiseen.¹⁰ Messun jälkeisillä kahveilla on erityinen merkitys. On juuri vahvistettu Jumalan läsnäolossa yhteisellä ehtoollisaterialla alttarilla. Kahveilla saadaan kohdata toinen toisemme ja jakaa arkiset kuulumiset, olla kotona.

Kirkkokahvien paikkaa on etsitty kirkkosalista. Aluksi kirkkokahveja juotiin keskiristillä. Symbolisesti oli hienoa koontua keskelle yhteen. Kulku keskiristillä oli välillä ahdasta, koska väki tuli monesta suunnasta. Viimeisimmän remontin jälkeen kahvien paikaksi on vakiintunut koillinen kulmauloke. Kahvit toteutuvat pystykahveina ja on mukavaa pyörähtää juttelemaan useamman ihmisen kanssa kuin tiettyyn pöytään istahtaneena. Lapset ja muut, joiden on ollut helpompi juoda istuen, ovat käyttäneet penkkivälejä.

Penkit poistamalla kulmaulokkeeseen tulee hyvä tila kirkkokahveille. Seurakunnan nykyiset käsinojalliset tuolit (20 kpl) ja toimivaksi koettu tarjoilukärry säilyvät. Viisi pöytää hankkimalla saadaan istumapaikat kahdelle kymmenelle, joka riittää hyvin, koska suurin osa juo kahvit seisten. Kulmausta voi käyttää myös pienryhmän tilana, palavereiden pitämiseen, rippikouluopetukseen, toimintapisteen rakentamiseen tai Yö kirkossa -leireillä nukkumiseen tai tarjoiluun. Kalusteet suunnitellaan 60 cm leveinä, jotta ne tarvittaessa saa helposti syrjään. Vapaata tilaa voi käyttää esimerkiksi rukoustanssiryhmä.

Suunnitelmissa penkkirivejä lyhennettäisiin pohjoisessa ristivarressa, jotta apuvälineillä saapuvilla on paikkoja heti liikuntaesteisten sisäänkäynnin lähellä. Halutessaan liikuntaesteiset voivat käyttää myös koillista kulmauloketta, koska siellä on messun aikana tilaa ja mahdollinen avustaja voi ottaa tuolin helposti viereen. Ajatus on, myös liikuntaesteisillä olisi mahdollisuus valita paikkaansa kirkossa.

Muutos on palautettavissa helposti ja tuo siisteyttä. Irtotuoleja tarvitaan kirkossa ja tällä hetkellä ne ovat kasoina kulmaulokkeen ikkunan alla. Seitsemän penkkiriviä, 28 istumapaikkaa, poistuisi.

¹⁰ Saman katon alle 2019, 26

Kaakkoinen kulmauloke – musiikkia Jumalan kunniaksi ja seurakunnan iloksi

Kaakkoisesta kulmaulokkeesta seurakunta haluaa poistaa penkit, penkkirivin kaiteen ja näin laajentaa musiikin tilaa. Samalla on tarve nostaa alueen lattia muun kuorialueen kanssa samaan tasoon. Tämä lisää turvallisuutta, kun kynnys, johon usein kompastellaan, poistuu. Siisteys ja turvallisuus lisääntyvät, kun sähkö- ja muita kaapeleita voidaan kuljettaa lavarakenteissa. Musiikkiryhmät voidaan sijoittaa vapaasti tämän kulmaulokkeen ja kuorin alueella. Tällä hetkellä korkoero on haitannut sijoittelua. Flyygelin siirto helpottuu ja sitä voidaan käyttää monipuolisemmin eri kokoonpanoissa. Flyygelin saadessa oman tilan nykyisten penkkien ja kaiteen kohdalta muu kuoritila vapautuu monipuolisempaan käyttöön.

Tämän muutoksen kanssa seurakunta on harjoittanut eniten ”vaihtoehtojen tutkimista” kulmaulokkeisiin liittyvistä muutoksista. Pohdinta on liittynyt käytäntöön: Missä kunkin musiikkiryhmän on hyvä toimia? Miten toimitaan, jos niitä on yhdessä? Missä tarvitaan lattiarasioita, jotta kaikille saadaan mikrofonit? Onko kaistoja riittävästi?

Pohdinta on ollut myös teologista: heikentääkö kuorikorokkeen laajeneminen kuorialueen symbolista merkitystä. Kirkkokatselmuksessa 12.9.2022, jossa olivat mukana kirkkohallituksen ja museoviraston edustajat, pyydettiin tutkimaan vaihtoehtoja, joissa ensimmäiset penkit säilyisivät tai ainakin penkkirivin kaide, jotta kuorialue säilyisi rajattuna.

Seurakunnassa on ollut vaikea löytää teologisia perusteita sille, miksi osallisuuden yhteisössä pitäisi olla rajattu kuorialue. Alttarikaide luo alttarialueelle oman luontevan rajansa. Tämä raja on mielenkiintoinen, koska Yö kirkko -leireillä on havaittu, että lapset luontevasti kunnioittavat tätä rajaa. Leikit ja toiminta tapahtuu muualla. Ja usein leirin aikana joku lapsi on omia aikojaan polvistuneena kaiteen ääreen ja katselee alttaria.

Kuorialueen rajaaminen on ollut historian saatossa tärkeää ja sillä on ollut vahvoja teologisia merkityksiä. Seurakunnan tila ja Jumalan asuinsija on erotettu selkeillä merkeillä toisistaan. Keskiajalla kuoriosassa saivat olla vain papit. Kuori oli erotettu kirkkosalista katosta roikkuvalla triumfikusifilla, kuoriaidalla ja sen edessä olevalla maallikkoalttarilla, jonka ääressä seurakuntalaiset vastaanottivat ehtoollisen¹¹. Toinen alttarialueen erityisyyden merkki on ollut kuorikoroke. Korotuksella on ollut käytännöllinen merkitys näkemisen ja kuulemisen kannalta. Korottamisella on myös ollut symbolinen merkitys: astuminen ”ylös” ehtoollispöytää ilmaisee ihmisen korottamista ja ylentämistä Kristuksen ruumiin ja veren vastaanottajaksi¹².

Reformaation jälkeen kuoriaidat ja triumfikusifit poistettiin. Kangasniemen seurakunta ei löydä teologista merkitystä sille, että penkkirivin kaide pitäisi säilyttää ”kuoriaitana”. Myös korotukseen liittyvä ehtoollisteologinen painotus tuntuu vieraalta. Seurakunnassa papit jakavat ehtoollisen myös penkkiin, jos liikkuminen on vaikeaa. Jäävätkö nämä ihmiset korottumatta ja ylentämättä Kristuksen ruumiin ja veren vastaanottajiksi? Katekismuksessa sanotaan, että ”ehtoollisen olemus perustuu Kristuksen työhön, ei ehtoollisen jakajaan tai vastaanottajaan”¹³. Tällöin ei kai ole merkityksellistä ottaako ihminen askeleita ylös tai lainkaan.

¹¹ Saman katon alle 2019, 12

¹² Saman katon alle 2019, 12

¹³ Katekismus 2000, 94

Kangasniemen seurakunnan näkemys on, että korotetun alueen laajeneminen ja kaiteen poistaminen ei heikennä kirkkotilan symbolisia merkityksiä vaan voi pikemminkin avartaa niitä. Käytännössä voi olla tilanteita, että kirkkotilan yleisilmeen kannalta tilan rajaaminen voi olla tarpeellista. Siksi yksi säilytyskalusteista tehdään taustaltaan kaiteen kaltaiseksi. Tarvittaessa se voidaan siirtää rajamaan tilaa.

Seurakunnalla on ajatus, että yhtenäisen tilan laajentaminen lisää osallisuutta entisestään. Erityisesti musiikin (kuori – kuoron koti) alalla mahdollisuudet kasvavat. Tähän liittyy myös mahdollisuus käyttää kahta uutta soitinta kulmauksessa jo yli kymmenen vuotta palvelleeseen Syvä Huokaus -yhtyeen rinnalla. Yhtyeen toiminnan mahdollistamiseksi nurkasta on otettu neljä penkkiriviä pois. Lisätila mahdollistaa yhtyeen väljemmän sijoittumisen myös suuremmalla kokoonpanolla.

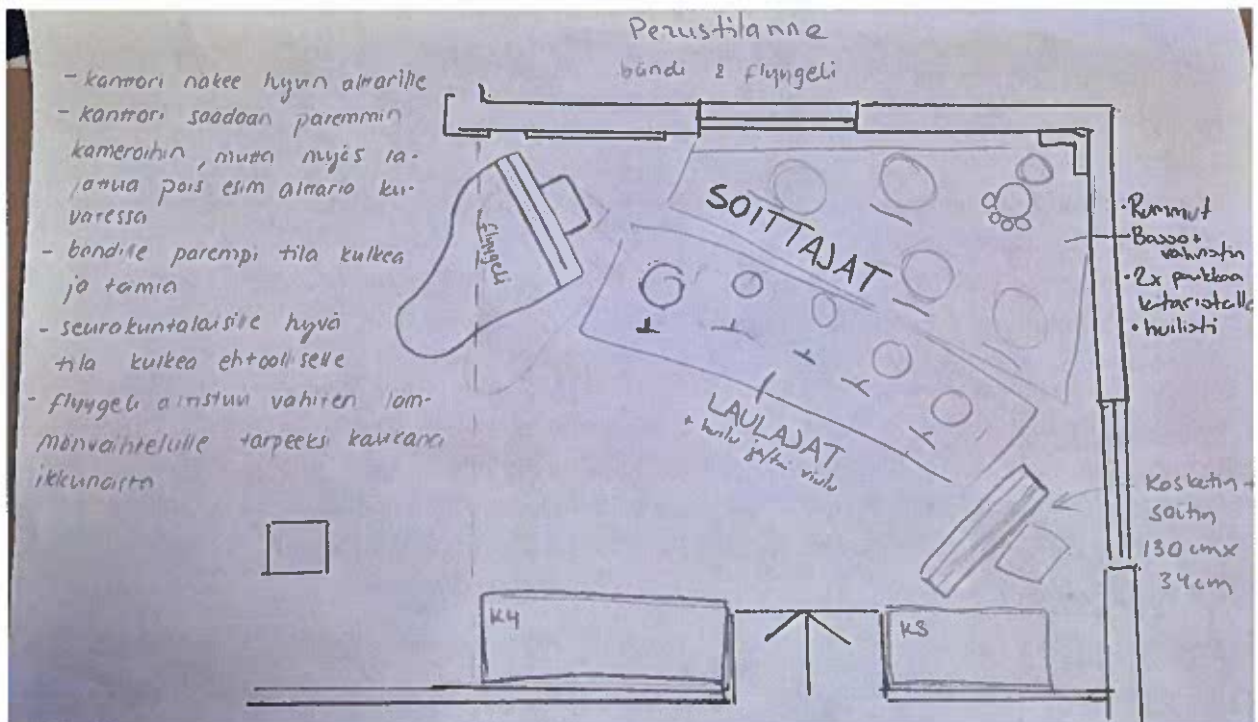
Seurakuntatalon purkamisen yhteydessä flyygeli käsiteltiin ja tuotiin kirkkoon. Se on ollut aktiivisessa käytössä messussa, seurakuntailloissa, lasten ja koululaisten kirkkoissa, konserteissa ja muissa tapahtumissa. Nykyinen sijainti kuorissa tuo välillä ahtautta mm. ehtoolliselle tultaessa ja konfirmaatioissa siunatessa. Näytelmien ajaksi se on jouduttu nostamaan kaakkoiseen kulmaulokkeeseen käytävälle. Olisi hyvä, jos flyygelin paikka voisi olla enemmän vihkiryijyn alla, mutta tarvittaessa esteettömästi siirrettävissä.

Toinen uusi soitin kirkossa on chimes-käsikellot, joita soitetaan sekä lasten että aikuisten ryhmässä. Yksi kello tuottaa yhden äänen ja kappale syntyy ryhmän yhteistyönä. Kellopöydät vievät paljon tilaa. Esimerkiksi helluntain messussa normaalikulku ehtoolliselle estyi ja keskikäytävä oli ruuhkainen.

Kanttori on yhdessä musiikin toteuttamiseen osallistuvien työntekijöiden ja vapaaehtoisten kanssa hahmotellut yhtenäisen ja samassa tasossa olevan tilan mahdollisuuksia:

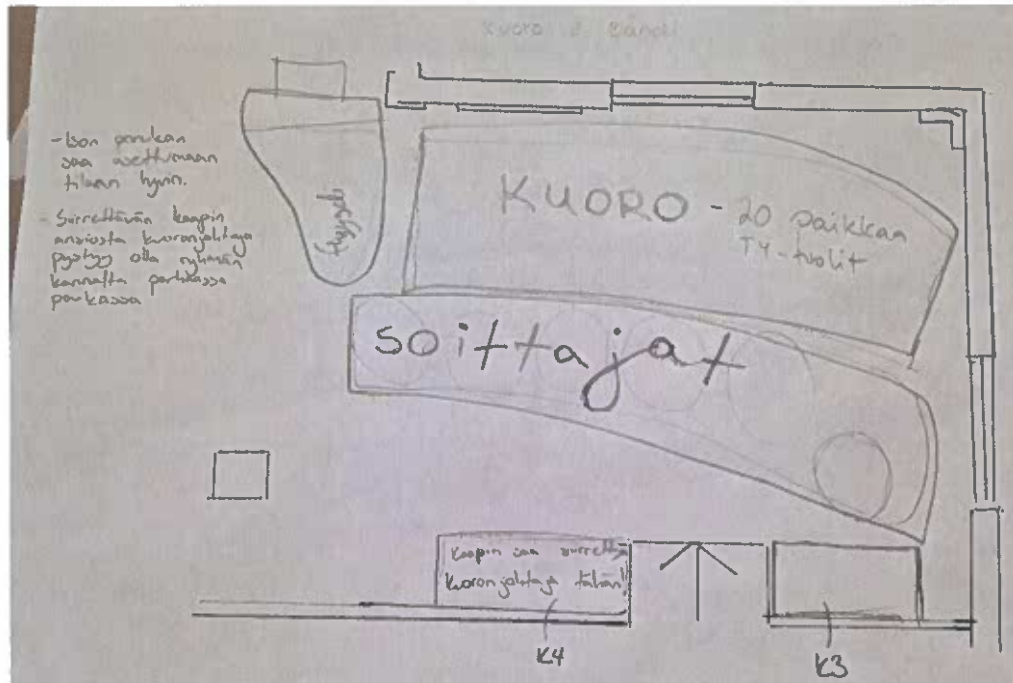
Perustilanteessa flyygeli sijaitsisi kuvan osoittamalla tavalla ja yhtyeen soittimet, tuolit, nuottitelineet ja mikrofonit olisivat esillä. Ylimääräiset tarvikkeet sekä chimes-kellot ovat kaapeissa K4 ja K5. Yhtye palvelee usein: messussa kerran kuussa, Majatalo-illoissa ja muissa tilaisuuksissa. Seurakunnan arvona on ollut vapaaehtoisten toiminnan sujuvuus, aikaa ei tarvitse käyttää joka kerta välineiden kokoamiseen ja johtojen asentamiseen. Lattian korottaminen mahdollistaisi johtojen sijoittamisen siististi ja turvallisesti lattian alle. Tilassa on väljyyttä seurakuntalaisten kulkea ehtoolliselle.

Flyygeli sijoittuisi nykyisen kaiteen ja ensimmäisten penkkirivien kohdalle, kuvan osoittamalla tavalla vinottain. Sijainnista soittajalla on näköyhteys alttarille. Flyygeli ei olisi kuitenkaan lähellä ikkunaa, jossa se altistuisi lämpö- ja kosteusvaihteluille. Flyygelin sijainti olisi nykyistä parempi myös kuvan välittämisen kannalta. Kuvasta näkyy, miten soittajan saa tuossa sijainnissa hyvin esiin lähimmän pylvään robottikameralla. Toisaalta alttarialueen tapahtumia kuvatta soittaja ei ole tahattomasti esillä, kuten nykyisessä sijainnissa voi käydä.

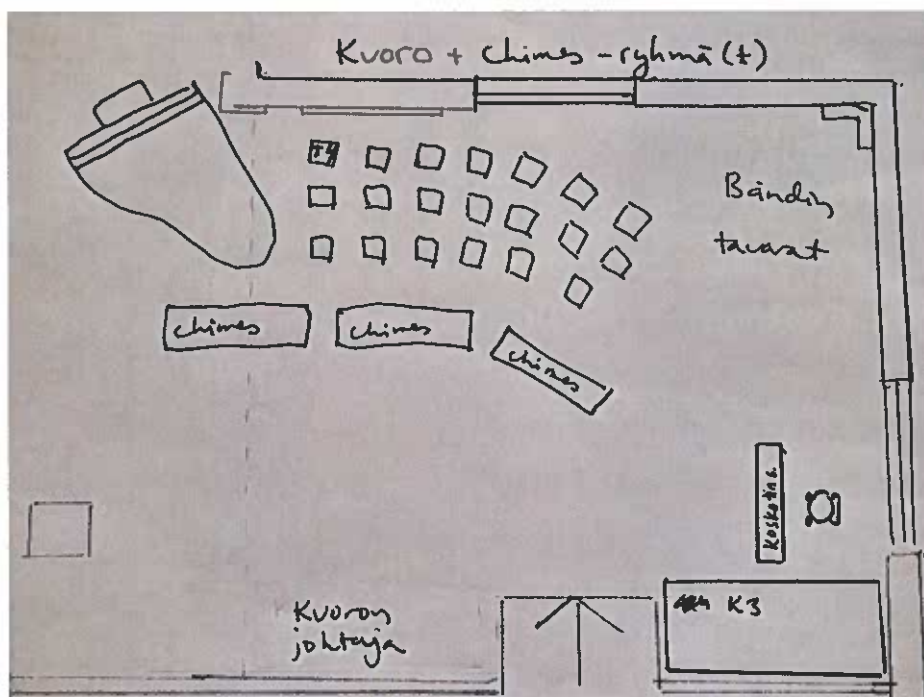

Myös kuoro ja yhtye palvelevat välillä yhtä aikaa. Silloin kuorolle tuotaisiin tuolit kahvinurkkauksesta (T4). Flyygeliä siirrettäisiin tarvittaessa enemmän nykyiselle paikalle. K4-kaappi vietäisiin kahvinurkkaan, joten kuoron johtajalle olisi paikka. Lattiarasioiden sijainnissa otettaisiin huomioon soittajien sijoittuminen kuoron eteen ja myös kuoromikrofoneille olisi riittävästi paikkoja.

Kuvassa kuoro ja yhtye kanttori Natalia Ikosen johtamana (käsikelloissa) Karjalaisen kansan messussa syksyllä 2023. Ahtautumalla kaikilla on jonkinlainen paikka, mutta väljempi sijoittuminen olisi toimivampi. Osa mukana soittajista on rajautunut kuvan ulkopuolelle, olivat käytävällä haitaristista vasemmalla.

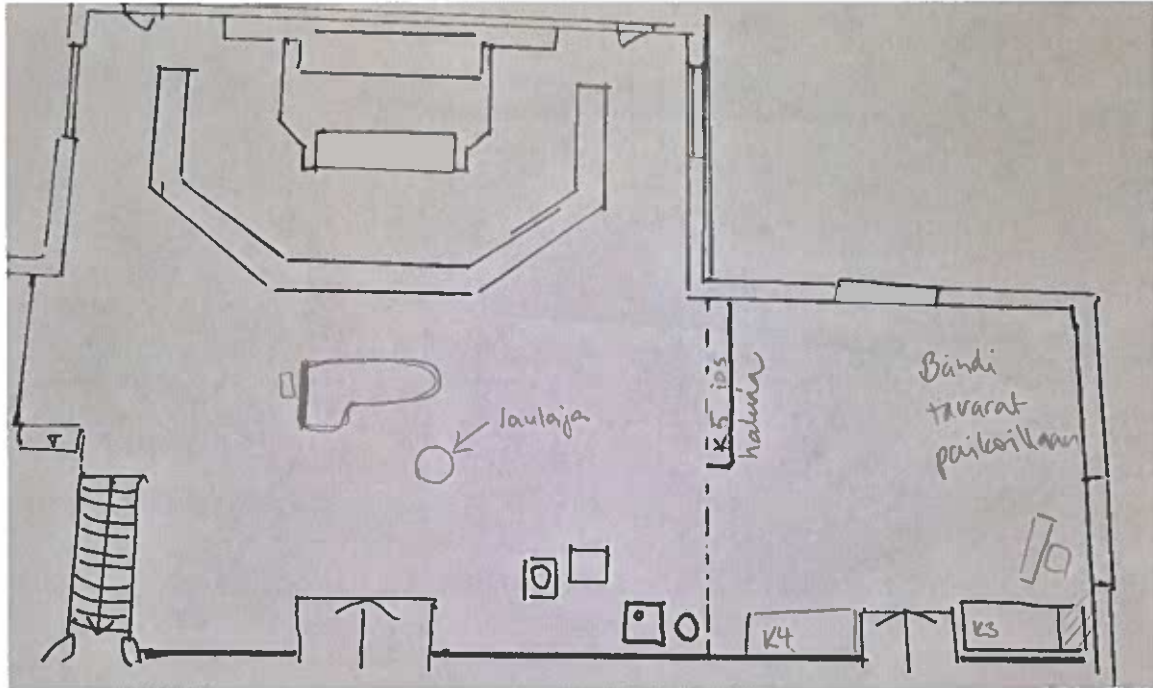

Kuoro ja chimes-ryhmä ovat myös esiintyneet yhdessä. Kellojen soittamisen kannalta lattian eri korko on pulmallista. Kappaleiden välillä soittajat liikkuvat ja vaihtavat oikeat kellot. Kynnykseen voi kompastua ja pöytää ei voi asettaa kuin kynnyksen jommallekummalle puolelle. Kuvaamisen kannalta pöytien olisi hyvä olla enemmän oikealla, mutta korkoeron vuoksi pöytiä ei voi sijoittaa parhaalla tavalla.

Kirkkokuoro ja chimes-ryhmä Piispan messussa toukokuussa 2024. Lattian korkeuseron kanssa sai olla tarkkana.

Kangasniemen kirkko on suurin tila paikkakunnalla esimerkiksi konserttien järjestämiseen. Joulun ja Kangasniemen Musiikkiviikkojen aikaan kirkko täyttyy väestä. Flyygelin siirtäminen keskelle on konserttitilanteissa tarpeen. Jos halutaan rajata tilaa, voi kaappia käyttää kaiteen sijaan, koska se penkkirivien pituinen (2300 mm).

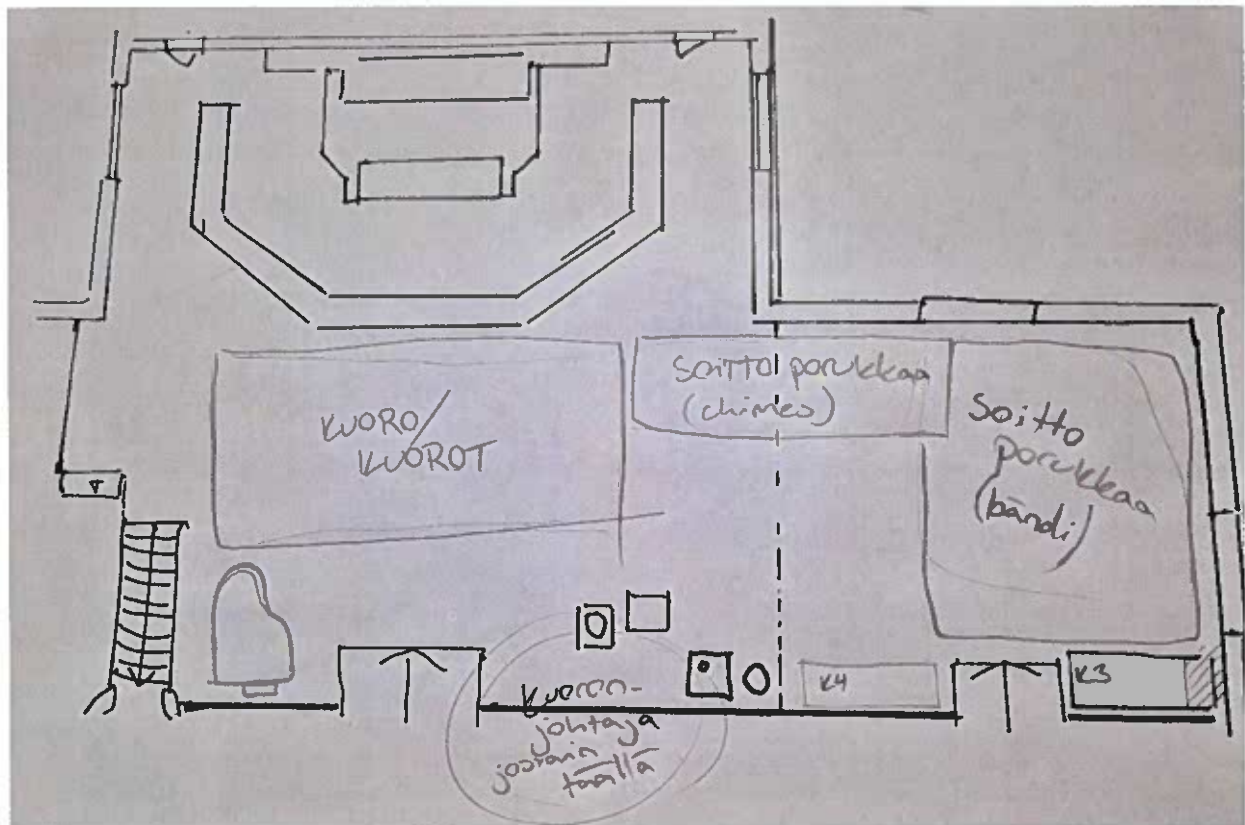

Kirkossa on ollut myös kangasniemeläisten kuorojen ja yhtyeiden yhteiskonsertteja. Kuvat ovat konsertista, joka järjestettiin syksyllä 2022 Kangasniemellä asuvien ukrainalaisten tueksi. Mukana olivat seutuopiston Vive-gospelryhmä, Naiskuoro Niemettäret, Kangasniemen viihdekuoro, kirkko-kuoro ja Syvä Huokaus -yhtye.

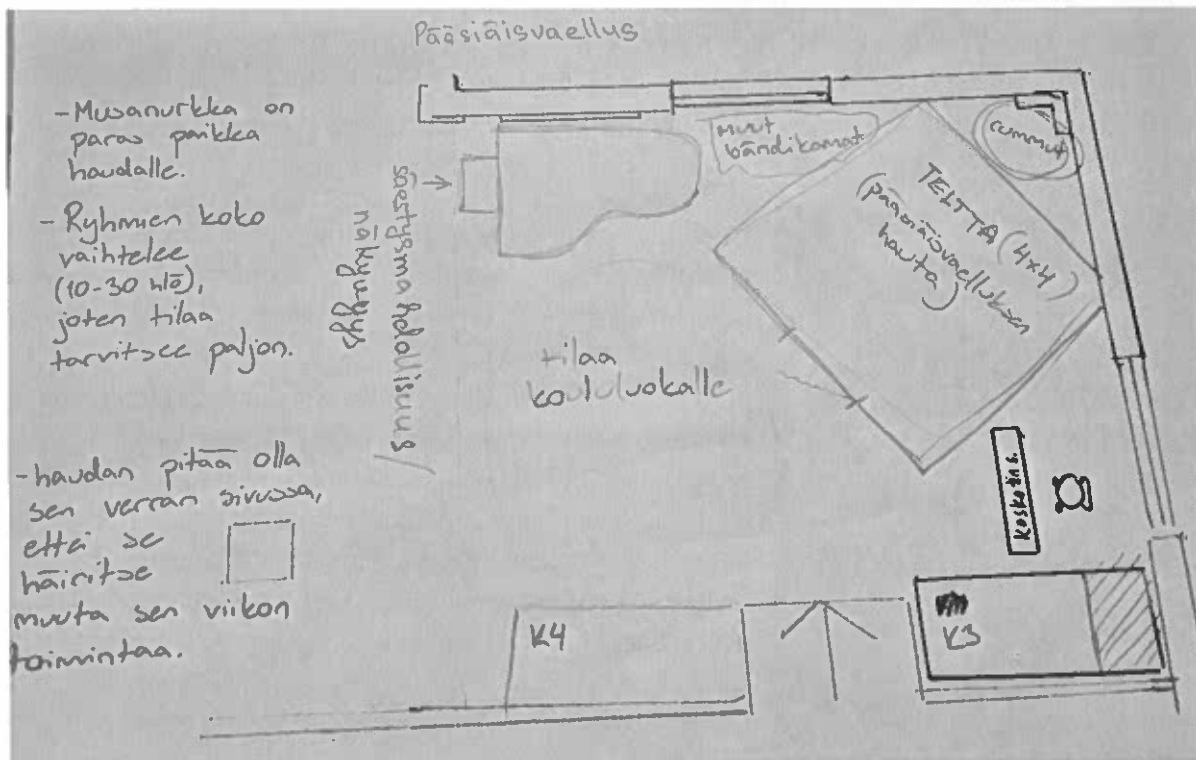

Musiikkiryhmät esiintyivät vuorollaan ja lopuksi kaikki lauloivat yhdessä. Tulevaisuudessa myös chimes-ryhmille olisi tilaa, jos erottavaa kaidetta ja korkoeroa ei enää olisi.

Musiikilla on (poikkeuksellisen) vahva rooli seurakuntamme lapsi- ja nuorisotyössä. Sekä nuorisotyönohjaaja että lastenohjaaja käyttävät flyygeliä työssään. Esimerkiksi päiväkotij- ja alakouluryhmät tavoittava pääsiäisvaellus rakentuu musiikin varaan. Vaelluksen pisteet on sijoitettu eripuolille kirkkoa. Matkalla soitetaan kitaraa. Vaellus päättyy tyhjälle haudalle, joka on rakennettu bändinurkkaan ja päätöslaulu lauletaan flyygelin säestyksellä. Nykyisessä sijainnissa flyygeli on jäänyt ryhmästä kauas. Penkkirivit poistamalla koululuokalle tai päiväkotiryhmälle on paremmin tilaa. Korkoeron poistuminen vähentää kompastumismahdollisuutta lapsiryhmän liikkuesssa.

Vaikka kulmaulokkeen päätarkoitus ja -varustus liittyy musiikkiin, ovat kalusteet siirrettäviä ja tila käytettävissä myös muunlaisissa tarpeissa. Tällä hetkellä chimes-kelloja, ylimääräisiä nuottitelineitä, johtoja yms. musiikin tarvikkeita säilytetään penkkiväleissä. Säilytyskalusteilla tilaan tulee lisää siisteyttä ja yhtenevyyttä. Muutos poistaisi kolme penkkiriviä, 12 paikkaa. Tai jos seurakunnan aiemmin yhtyeen toiminnan vuoksi poistamat penkkirivit huomioidaan, poistuu 28 paikkaa.

Lounainen kulmauloke – rukouksen tila

Messun esirukouspalvelu toimii tällä hetkellä penkkirivissä pohjoisen parven alla ehtoollisen aikana ja messun jälkeen. Messuryhmäläiset toimivat esirukouspalvelijoina.

Muutoksen yhteydessä seurakunta haluaa tehdä lounaiseen kulmaulokkeeseen rukouksen ja hiljentymisen paikka. Myös esirukouspalvelu siirtyisi uuden sivualttarin luo. Luterilaisissa kirkkoissa ei perinteisesti ole ollut sivualttareita. *Saman*

katon alle – Kirkkotilatyöryhmän mietinnössä todetaan, että luterilaisissa kirkkoissa ei ole mitään teologista estettä sille, että pääalttarin lisäksi samassa kirkkotilassa on myös rukousalttareita yksityistä hiljentymistä varten. Sivualttareista luopuminen on liittynyt sen aikaiseen tilanteeseen. Reformaattorit näkivät ongelmana, että sivualttareilla saatettiin toimittaa yksityisiä messuja rahallista korvausta vastaan.¹⁴

Keskeinen muutos seurakunnan toiminnassa on mahdollisuus osallistua messuun ja muihin tilaisuuksiin seurakunnan Facebook-sivujen ja YouTube-kanavan kautta. Seurakunta hankki kiinteän kuvauskaluston kahdella siirrettävällä kameralla juuri ennen koronan alkua. Valmiudet lähetyksiin oli, kun kirkossa ei saanut kokoontua. Viikoittain sadat osallistuvat seurakunnan tilaisuuksiin lähetyksen kautta. Muutoksen yhteydessä lounaiseen kulmaulokkeeseen on tarkoitus saada lukollista säilytystilaa kuvauskalustolle ja tätä kautta myös siis- teyttä kirkkosaliin. Kameroiden korkeus säätelee kalusteen korkeuden, joka nousee penkkirivitasosta. Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo on kuitenkin löytänyt hyvin 1890-luvun tyylin piirustuksessaan kamerakaapiksi.

Muutos poistaa nurkasta kuusi penkkiriviä, 24 istumapaikkaa. Edelleen myös tämä nurkkaus toimii välillä lasten ja nuorten tapahtumien toimintapisteinä ja nukkumisalueena.

¹⁴ Saman katon alle 2019, 17

Luoteisen kulmaulokkeen lasten paikka ja tilamuutoskokonaisuuden tuomat positiiviset lapsivaikutukset

”Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta. (Mark. 10:14)”

Kokemus siitä, että kirkossa ei ole tilaa, vaikka on tilaa, syntyy vahvimmin lasten ja nuorten kanssa toimiessa. Kangasniemen kirkossa ei ole ollut nurkkausta tai tilaa lasten paikalle, joka nykyään löytyy monista kirkosta. Lapsia varten on pieni pöytä kirkon takakäytävällä. Pöydältä voi hakea kyniä, värityskuvia, tehtäviä tai kirjoja penkkiin. Pöytä jää penkkien taakse piiloon. Satunnaisesti kirkkoon tuleva perhe ei välttämättä huomaa sitä.

Saman katon alle – Kirkkotilatyöryhmän mietinnössä nähdään lasten huomioimisella kirkkotilassa positiivisia merkityksiä: Lapsena kutsuvana koettu kirkkotila kutsuu vielä aikuisenakin. Lasten aito ja luonteva tapa olla kirkossa voi toimia aikuisillekin mallina siitä, miten kirkossa voi olla oma itsensä. Lasten paikka on tärkeä signaali lapsiperheille: Lapsi on tervetullut kirkkoon.¹⁵

Lasten osallisuuden parantamiseksi seurakunnalla oli tavoitteita jo vuosien 2014 ja 2019 remonttisuunnitelmissa. Urkuparven alle olisi tullut esteettömän wc:n lisäksi kaksi erillistä huonetta, joista toinen olisi toiminut lasten tilana. Tämä olisi mahdollistanut messun aikaisen pyhäkoulun kirkossa. Lapset olisivat tulleet vanhempiensa kanssa yhdessä messuun. Osan messusta he olisivat olleet pyhäkoulussa ja saisivat päivän aiheeseen liittyvän opetuksen omalla tasollaan. Tämän jälkeen olisi mahdollista osallistua ehtoolliselle vanhempien kanssa. Tilat olisivat palvelleet myös muuta seurakunnantoimintaa esim. päiväkerhon toteuttamista kirkossa. Erillisessä tilassa olisi voinut talviaikaan kokoontua pienryhmä ilman, että koko kirkkosalia tarvitsee lämmittää yhtä lämpimäksi.

Suunnitelmat eivät saaneet puoltaa museovirastolta ja kirkkohallituksen hyväksyntää. Vuoden 2019 suunnitelmiin saatiin palaute, että tilan voisi toteuttaa keveämmällä liukuoviratkaisulla. Arkkitehdin näkemys oli kuitenkin, että liukuoviratkaisu ei toimisi: urkuparven rakenteet elävät ja todennäköisesti ovet jumiutuisivat.

Koska toimivan ja hyväksyttävän erillistilan saaminen on haasteellista, pyrkii Kangasniemen seurakunta parantamaan lasten osallisuutta muilla keinoilla. Lasten paikkaa suunniteltiin aluksi koilliseen kulmaulokkeeseen, johon nyt ollaan sijoittamassa kirkkokahveja. Sijainti lähellä alttaria olisi mahdollistanut ”liturgisen leikin”. Lapsella olisi näköyhteys alttarilla tapahtuvaan toimintaan. Vanhemmilta kerätyssä palautteessa lasten paikkaa toivottiin kuitenkin kirkon takaosaan ja siksi lasten paikka on sijoitettu nyt luoteiseen kulmaulokkeeseen.

Lasten paikka palvelee messuun ja muihin tilaisuuksiin osallistuvia perheitä. Sinne varataan kirkkoon sopivia leluja, värityskuvia, kirjoja ja tehtäviä. Lasten paikkaan voidaan rakentaa kirkkovuoden aikaan liittyvä kertomus esimerkiksi mutterinukeilla. Lapsen on helpompi keskittyä, kun hän saa puuhastella samalla jotain. Vaikka aikuisesta voi näyttää siltä, että lapsi vain piirtelee, voi hän seurata tarkasti ympärillä tapahtuvia asioita. Ja myös lapsen kanssa tulevan aikuisen voi olla helpompi keskittyä lapsen puuhaillessa kuin yrittäessä pitää lasta pitkän aikaa aloillaan kirkonpenkissä.

¹⁵ Saman katon alle 2019, 27

Lastenpaikkaan tulee imetykseen sopiva nojatuoli ja liinoilla rakennetaan siihen tarvittaessa suojaa. Muutos poistaa nurkasta kuusi penkkiriviä, 24 istumapaikkaa.

Lasten paikan lisäksi tilamuutoskokonaisuudella on myönteisiä lapsivaikutuksia. Lastenrattaiden avulla uutta luiskaa pitkin pääsee kirkkoon helposti ja rattaille on tilaa oven suussa. Vanhemmilta tulleessa palautteessa on koettu kiusallisena rattaiden kanssa poistuminen kesken tilaisuuden alttari-alueen vierestä. Uutta luiskaa pitkin voi poistua huomaamattomammin. Yleinen esteetön wc lastenhoitopöytineen palvelee myös lapsiperheitä.

Tila kulmaulokkeissa antaa myös mahdollisuuksia rakentaa perhemessuissa tai muissa lasten kirkkohetkissä tehtäväpisteitä tai rukousalttareita. Tähän liittyviä kokeiluja on ollut, mutta penkkien välissä on ollut ahdasta toimia.

Kuvat: Kynttilänpäivän askartelua messun aikana kirkon takakäytävillä 2019. Varhaisnuorten rakentaminen rukousalttareita Yö kirkossa -leirin jumikseen syksyllä 2021.

Penkkien poisottaminen helpottaisi majoittumista **Yö kirkossa -leireillä**. Pääkäytävillä ei saa yöpyä paloturvallisuussyistä. Leirejä on alettu järjestää kirkossa Salmelan leirikeskuksen jäätyä pois käytöstä. Vuonna 2024 kirkossa on järjestetty neljä kouluikäisten leiriä ja aikuisille kaksi eli kuutena yönä vuodessa kirkko on tässä käytössä.

Kuva: Unten mailla Yö kirkossa 2020. Yhtenäistä tilaa kaveriporukoiden patjoille on kirkossa vähän.

Kirkossa järjestetään myös varhaiskasvatuksen ja koululaisten joulu- ja pääsiäisvaellukset. Penkkien poistaminen nurkista ja teknisten laitteiden säilytys turvallisesti kaapeissa helpottaisi vaellusten järjestämistä. Myös muilla kouluvierailuilla tilaa voi käyttää monipuolisesti esim. kahvinurkkauksen pöytiä. Rippikoulutyössä tila antaa mahdollisuuksia ryhmän jakamiseen eri tehtäväpisteisiin. Muissa seurakunnan tiloissa ei mahdu olemaan koko rippikouluikäluokka kerrallaan (35-45 henkeä).

Pohjoisen ristivarren muutokset – esteettömyyden parantaminen

Esteettömäksi tarkoitettu kulku kirkkoon tapahtuu tällä hetkellä sakastin kautta. Apuvälineen kanssa ei ole kuitenkaan mahdollista saapua itsenäisesti. Ovien mitoitus eivät ole nykykriteereiden mukaiset ja leveämmillä pyörätuoleilla tai rollaattoreilla sakastin ja kirkkosalin välisestä ovesta ei mahdu. Kääntösäde eteisessä on liian pieni ja ovien aukeamissuunta vie tilaa. Ovet ovat raskaat ja tilaisuuksien aikana sakastin ovea pidetään lukossa. Esteettömäksi tarkoitettu wc-tila sijaitsee eteläisessä ristivarressa kirkon kellarikerroksessa. Matka ulkokautta on pitkä ja reitin korkeusero haastava.

Saman katon alle – Kirkkotilatyöryhmän mietinnössä korostetaan, että fyysisen esteettömyyden lisäksi apuvälineillä liikkuvien olisi tärkeää saada muiden kanssa samanlainen tunnekokemus kuulumisesta tilaan ja yhteisöön. Mietinnössä todetaan, että useimmissa kirkoissa pyörätuolilla liikkuva joutuu jäämään kirkon käytävälle, kun penkkien keskelle ei ole pystytty raivaamaan luontevaa tilaa liikuntarajoitteiselle.¹⁶

¹⁶ Saman katon alle 2019, 28

Seurakuntalaisilta saadussa palautteessa myös tähän asiaan haluttaisiin saada muutosta. Esteetön kulku sakastin kautta alttarialueen vierestä koetaan hankalaksi. Ajatus siitä, että joutuisi poistumaan voimien heikentyessä kesken konsertin artistin vierestä, voi saada jättäytymään kotiin. Haluttaisiin mahdollisuus tulla kirkkoon samalla tavalla kuin muutkin ja lähteä huomiota herättämättä. Palautteissa näkyy myös ajatus alttarialueen pitämisenä pyhänä ja erityisenä. Myös tämän vuoksi haluttaisiin tulla kirkkosaliin samalla tavalla kuin muutkin.

Toimenpidevaihtoehtoja esteettömyyden parantamiseksi on tutkittu paljon. Aluksi esteetöntä wc-tilaa suunniteltiin urkuparven alle osana erillisiä toiminnantiloja. Museoviraston näkemys oli, että olisi parempi sijoittaa wc:n käynti kirkkosalista väliseinällä erotetun tilan puolelle.¹⁷ Tämä olisi johdannut kolmien ovien kautta kirkkosaliin tulemiseen kirkon pääkäytävällä. Pääkäytävällä on oma erityinen merkitys avioliittoon vihkimisessä, konfirmaatiossa ja muissa vastaavissa tilaisuuksissa. Esteetöntä wc:tä alettiin suunnitella pohjoiseen ristivarteen, joka on paljon vähemmällä käytöllä.

Kirkon remontin toisessa vaiheessa luiskaa suunniteltiin pohjoiseteisen kautta. Luiska ei täyttänyt rakennusmääräyksiä ja siksi sitä ei toteutettu. Sen jälkeen seurakunta on tutkinut mahdollisuuksia parantaa esteetöntä kulkua sakastin kautta. Kirkkokatselmuksessa museoviraston edustaja ehdotti, että sisäänkäyntiä parannettaisiin ovenavausautomaatiikalla ja poistamalla kynnyksiä.¹⁸ Ongelmaksi muodostuivat kuitenkin oviaukot, jotka vaatisivat leventämistä. Erityisesti sakastista kirkkosaliin tulevan oven leventäminen vaikuttaisi koko alttariseinään. Eteisen laajentaminen sellaiseksi, että siinä mahtuu hyvin kääntymään pyörätuolilla (kääntöympyrä 1500 mm), vaatisi isoja rakenteellisia muutoksia. Vanhojen ovien kynnykset ovat korkeita ja riittävä luiskaaminen on ongelmallista. Seurakunta katsoi, että kallista oviautomaatiikkaa ei kannata sijoittaa sakastin oviin, jos kulku tätä kautta ei kuitenkaan tulisi esteettömäksi. Seurakunnalla olisi halu löytää ratkaisu, joka olisi toimiva pitkäksi aikaa.

Vaikka ajatuksellisesti on ollut korkea kynnyks kajoja kirkon hirsiseinään, näyttää tämä ainoalta vaihtoehdolta, jossa esteetön sisäänkäynti voisi olla toimiva. Suunnitelmassa esteetön sisäänkäynti on pohjoisessa ristivarressa kirkon takaseinän läpi. Sähköinen oven avausmekanismi mahdollistaa itsenäisen tulemisen kirkkoon. Leveät ovet antavat tilaa saattajan kanssa liikuttaessa. Ovi ja luiska on mitoitettu siten, että sitä kautta on mahdollista viedä arkku kärryillä alas, jos omaiset näin haluavat. Liikuntaesteisiltä seurakuntalaisilta on tullut toive mahdollisuudesta osallistua saattoon yhdessä muiden kanssa. Luiska palvelee myös tavaroiden tuomista kirkkoon esimerkiksi konserttien yhteydessä.

Ulkoapäin muutos eteisen vieressä ei ole kovin huomiota herättävä. Sisäänkäynnille voidaan tehdä kunnollinen katos, mikä on hyvä Suomen talvessa. Talvikunnossapidon kannalta luiskan ritilärakenne on hyvä, lumi menee siitä läpi ja luiska ei ole liukas.

¹⁷ Kangasniemen kirkon katselmus 12.9.2022. Muistio. Edla Mäkelä (yliarkkitehti, kirkkohallitus) ja Teiju Autio (intendentti, Museovirasto)

¹⁸ Kangasniemen kirkon katselmus 12.9.2022. Muistio. Edla Mäkelä (yliarkkitehti, kirkkohallitus) ja Teiju Autio (intendentti, Museovirasto)

Myös Kangasniemen vanhus- ja vammaisneuvosto on ottanut kantaa suunnitelmiin. Heidän ehdotuksestaan pyörätuoleille ja muille apuvälineille on varattu paikkoja lähelle suunniteltuja wc-tiloja. Kolmea penkkiriviä lyhennettäisiin molemmin puolin ja neljäs penkkirivi poistettaisiin. Kirkossa on ajoittain tapahtumia, kuten vanhemmanväen kirkkopyhä, yhteissyntymäpäivät tai konsertit, jolloin apuvälinein kulkevia on paljon. Siksi suunnitelmissa varataan tilaa pohjoiseen ristivarteen ja koilliseen kulmaulokkeeseen kirkkokahvialueelle. Myös apuvälinein kulkevalla on mahdollisuus valita itselleen sopivalta tuntuva paikka kirkossa. Vanhus- ja vammaisneuvoston ehdotuksesta saattoliikenteen parkkipaikkaa laajennetaan ja lisätään selkeämmät inva-paikoitusmerkinnät asemapiirustuksessa kuvatulla tavalla. Kaltevuutta parkkialueella vähennetään.

Pohjoisen ristivarren muutokset poistavat kahdeksan penkkiriviä, 48 paikkaa. Lisäksi penkkien lyhentäminen vie kaksitoista paikkaa. Pohjoisen ristivarren penkit ovat olleet vähiten käytettyjä parvien jälkeen.

Harlun kirkon alttaritaulun sijoittaminen pohjoiseen ristivarteen

Kangasniemen seurakunnan hallussa on ollut Harlun kirkon alttaritaulu. Kangasniemelle on tullut sodan jälkeen paljon harlulaisia, siksi taulu on ollut sijoitettuna Kangasniemelle, seurakuntataloon. Taulu on taidemaalari Daniel Pesun maalaama. Aiheena on Jeesuksen ja syntisen naisen kohtaaminen. Talvisodan päätyttyä alttaritaulun tie kulki kanta-Suomeen, ensin Nilsiään ja vuonna 1986 Kangasniemelle. Puretusta seurakuntakeskuksesta taulu siirrettiin kirkkoon. Tällä hetkellä taulu on säilytyksessä pohjoisella parvella kankaalla suojattuna.

Kuva: Harlun kirkon alttaritaulu kuvattuna seurakuntatalon portaikossa. Raija Vehmala.

Kirkkokatselmuksessa vuonna 2022, jossa olivat mukana Harlu-seuran puheenjohtaja, kirkkohallituksen ja museoviraston edustajat sekä seurakunnan luottamushenkilöitä ja työntekijöitä, taululle tutkittiin eri paikkavaihtoehtoja. Yhtenä vaihtoehtona oli kirkkosalin takanurkka luoteisessa kulmauksessa, jossa taulu olisi tullut asentaa 45 asteen kulmaan suuren kokonsa vuoksi (290 cm x 250 cm). Keskustelussa nousi esille, että näin asennettuna taulu muodostaisi uuden vinon linjan, joka jäisi irralliseksi kirkon symmetrisessä arkkitehtuurissa. Toisena vaihtoehtona mietittiin taulun sijoittamista parven alapuolelle, mutta tässä vaihtoehdossa ongelmaksi osoittautui tilan mataluus sekä lämpöpatterit. Kolmannessa vaihtoehdossa taulu olisi sijoitettu pohjoiselle parvelle, oviaukon yläpuolelle, mahdollisimman ylös siten, että poistumisreitit vapaaksi korkeudeksi jäisi vähintään 2 metriä. Museoviraston ja kirkkohallituksen edustajat pitivät tätä parhaana vaihtoehtona jatkosuunnittelun kannalta.¹⁹

Lokakuussa 2022 seurakuntalaisille järjestetyssä keskustelutilaisuudessa ajatus taulun parvelle sijoittamisesta herätti voimakasta vastustusta. Taulu haluttaisiin saada kirkkosaliin. Se ei olisi kaukana ylhäällä, vaan sen äärelle pääsisivät myös he, joille portaissa liikkuminen on vaikeaa. Myös Harlu-seura otti kantaa taulun sijoittamiseksi kirkkosaliin. Vuonna 2023 valittu uusi valtuusto selvitti, voisiko taulua pienentää taittamalla kangasta kehyksen sisälle ja näin taulu olisi voitu sijoittaa jollekin seinäpinnalle. Taulun omistava Kirkkohallitus ei puoltanut tätä ajatusta.

Nyt pohjoisessa ristivarressa tehtäviin muihin muutoksiin liittyen Kangasniemen seurakunta esittää, että taulu voitaisiin sijoittaa uudesta seinästä olevan projektion mukaisesti. Uudistuksen yhteydessä lämmitysjärjestelmä pitää joka tapauksessa siirtää. Taulu ei olisi mahtunut vanhalle seinälle jalkalistan ja kattopalkin väliin. Nyt rakennettavassa seinässä jalkalista voidaan katkaista taulun kohdalta. Taulu suojattaisiin kokonaan. Seurakuntalaisten kanssa käydyssä keskustelussa paikkaa pidetään hyvänä, vaikka taulu jääkin osin penkkirivien taakse. Tärkeintä on, että taulu on Kangasniemen kirkossa ja sen äärelle pääsee rukoilemaan.

Koska luovutettujen alueiden kirkollinen taide kuuluu kirkkohallitukselle, kysyy Kangasniemen seurakunta kirkkohallituksen kantaa taulun sijoittamiseen pohjoiseen ristivarteen uudelle seinälle projektion mukaisesti. Tarvitaan myös Museoviraston puoltaminen, koska kyseessä on olennainen muutos.

¹⁹ Kangasniemen kirkon katselmus 12.9.2022. Muistio. Edla Mäkelä (yliarkkitehti, kirkkohallitus) ja Teiju Autio (intendentti, Museovirasto)

Viittaukset:

Katekismus 2000. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kristinoppi. Edita, Helsinki.

Kangasniemen kirkon katselmus 12.9.2022. Muistio. Edla Mäkelä (yliarkkitehti, kirkkohallitus) ja Teiju Autio (intendentti, Museovirasto). Kirkkohallitus.

Kangasniemen seurakunta. Tilinpäätös 2022. Kangasniemen seurakunnan arkisto.

Kangasniemen seurakunta. Tilinpäätös 2023. Kangasniemen seurakunnan arkisto.

Kangasniemen vanhus- ja vammaisneuvosto pöytäkirjat. Kangasniemen kunnan arkisto.

Modéus Fredrik 2014. Osallisuuteen kutsutut. Jumalanpalvelusyhteisö muutoksessa. Suom. Heli von Bruun. Kirjapaja, Helsinki.

Saman katon alle, Kirkkotilatyöryhmän mietintö kirkkotilojen kehittämisestä yhteisöjenkeskuksiksi 2019. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 78. Kirkkohallitus, Helsinki. Verkkojulkaisu:

<https://docplayer.fi/167341337-Saman-katon-alle-kirkkotilatyoryhman-mietinto-kirkkotilojen-kehittamisesta-yhteisojen-keskuksiksi.html>

Lausunto

14.1.2025

MV/02491/2024

1 (6)

Asia

KANGASNIEMI, Kangasniemen kirkon korjauksen III vaihe

Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy on pyytänyt Museoviraston lausuntoa Kangasniemen kirkon korjauksen kolmannen vaiheen suunnitelmista. Lausuntopyynnön liitteenä ovat arkkitehtitoimiston laatimat luonnossuunnitelma-asiakirjat: sisätila- ja julkisivumuutoksista (3.12.2024), vesikaton maalauksesta ja sadevesijärjestelmän uusimisesta (26.11.2024). Liitteenä ovat myös suunnitelmat erikoiskalusteista (25.9.2024/8.11.2024), selvitys kirkon sisätilamuutoksista sekä sisätilamuutosten teologiset ja toiminnalliset perustelut. Museovirasto on lausunut hankkeen Arkkitehtitoimisto ARK-Kantonen Oy:n laatimista I vaiheen korjaussuunnitelmista 5.5.2014 (MV/32/05.01.02/2014) ja Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy:n laatimista II vaiheen korjaussuunnitelmista 10.4.2019 (MV/05.01.2019). Lausuntopyyntömateriaalia on täydennetty 18.12.2024 Kattotutka Oy:n (5.6.2024) laatimalla Vesikaton kuntotarkastus asiakirjalla ja Kangasniemen Peltityö Oy:n (3.6.2024) laatimalla Kangasniemen kirkon peltikaton kuntotutkimusraportilla.

Kangasniemen puukirkko on rakennettu kansanrakentaja Matti Salosen johdolla vuosina 1811-1815 intendenttikonttorin suunnitelman mukaan. Kirkko on itäsuomalaisen kahtamoisen perinnettä jatkava kulmaulokkeinen ristikirkko, jonka ulkoarkkitehtuuria hallitsee korkea aumakatettujen ristivarsien yläpuolelle kohoava pyramidikatto. Suuri kirkkosali rakentuu neliömäisen ristikeskuksen ympärille, jonka osaksi täysikorkeat kulmaulokkeet ja lehtereillä varustetut ristivarret liittyvät. Sisäkaton laajaa kupolimaista keskiosaa kannattavat ohuet pilarit ja niihin liittyvät sidehirret. Kirkossa on tehty vuosien varrella useita muutoksia. Kirkon sisä- ja ulkoarkkitehtuuri palautettiin 1971-72 arkkitehti Heikki Elomaan suunnitelmien mukaan 1890-luvun asuun kirkon penkkien modernisointia lukuun ottamatta.

Kangasniemen kirkko on suojeltu kirkkolailla ja kuuluu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön *Kangasniemen kirkon ympäristö* (RKY 2009).

SUUNNITELMAT

Kirkon kolmas vaihe sisältää suunnitelmat vesikaton maalauksesta, sadevesijärjestelmän uusimisesta, esteettömästä sisäänkäynnistä, sisätilamuutoksista ja uusista erikoiskalusteista.

Vesikaton maalaus ja uusi sadevesijärjestelmä

Vesikatteen vanhat maalipinnat poistetaan mekaanisesti hiekkapuhaltamalla, pestään kattopesuaineella ja huuhdellaan. Pinnat karhennushiotaan kauttaaltaan, ruostuneet alueet puhdistetaan ja hiontajäämät poistetaan ennen pohjamaalausta ruosteenestopohjamaalilla. Väli- ja pintamaalaus tehdään Teknoksen Kirjo Aqua 20 peltikattomaalilla. Katon lopullinen musta värisävy määritellään koemaalauksen perusteella.

Kirkon pääkatolla ei ole vesikouruja ja sisäänkäyntien sekä sakastin katoilla on jalkarännit. Kirkon kattoon asennetaan puolipyöreät räystäskourut pitkillä kourukiinnikkeillä räystäään alapintaan ja pyöreät syöksytorvet. Räystäskourut ja syöksytorvet valmistetaan kuumasinkitystä 0,6 mm paksusta peltisepänlaadun pellistä ja maalataan valitulla peltikattomaalilla koemaalauksen perusteella valittuun valkoisen sävyyn.

Uudet rännikaivot, jotka liitetään sadevesiviemärintiin, asennetaan syöksytorvien kohdille rakennesuunnitelmien mukaisesti. Meltex-rännikaivopaketti valurautaritilällä ympäröidään maakostean betoniin upotetuilla harmailla betonikivillä.

Lumiesteiden kunto tarkistetaan ja ne huolletaan tarvittaessa.

Uusi esteetön sisäänkäynti ja luiska

Vanha sakastin ovelle johtanut luiska puretaan ja säilyvään portaaseen sekä sisäänkäyntitasoon lisätään kaiteet.

Uusi luiska on suunniteltu pohjoisristivarteen, johon avataan uusi sisäänkäynti pohjoiseteisen viereen. Sisäänkäynnin yläikkunallinen uusi puinen peiliovi käsitellään kuten vanhat ovet. Sisäänkäynti katetaan mustaksi maalatulla peltikatoksella, joka jatkaa pohjoiseteisen vesikaton kaltevuuksia. Uusi pilari, räystäään aluslaudoitukset ja uudet peitelauδοitukset maalataan samaan väriin kuin muut vastaavat pinnat.

Uuteen esteettömään sisäänkäyntiin johtava ritiläpintainen luiska alkaa rapatun kivimuurin reunustamalta laatoitetulta alueelta ja loppuu ennen ovitasannetta. Luiskan kiviaineinen ulkoreuna on rapattu kuten kirkon kivijalat ja sen sisä- sekä ulkoreunassa olevat käsiyohteet ovat mustaksi maalattua, kuumasinkittyä terästä.

Liikuntaesteisten paikoitusta laajennetaan ja parannetaan maaston muotoa tasaamalla. Maanpinta muotoillaan kirkosta pois päin viettäväksi ja hulevesien kulku luiskarakenteen läpi varmistetaan.

Sisätilamuutokset

Seurakunta haluaa kehittää kirkkoa seurakuntayhteisön keskuksena. Tilamuutoksilla halutaan vahvistaa ja monipuolistaa seurakuntalaisten osallisuutta jumalanpalveluselämässä sekä muussa seurakunnan toiminnassa esimerkiksi järjestämällä kirkossa pyhäkoulu- ja kerhotoimintaa, kirkkokahvituksia, yöleirejä sekä erilaisia musiikkiesityksiä.

Suunnitelmissa esitetään penkkien poistamista kirkkosalin ulkonurkista ja kalustamista ne uusilla erikoiskalusteilla mahdollistaen edellä mainittujen toimintojen järjestämisen seuraavasti:

- koilliskulmaulokkeessa poistetaan 7 penkkiä kirkkokahvitustilalle
- pohjoisesta ristivarresta poistetaan 8 penkkiä uuden liikuntaesteisen wc-tilan ja

eteisen kohdalta

- luoteiskulmaulokkeesta poistetaan 6 penkkiä lasten leikkipaikalle
- lounaiskulmaulokkeesta poistetaan 6 penkkiä rukous- ja hiljentymispaikalle
- kaakkoiskulmaulokkeesta poistetaan 3 penkkiä musiikkiesityspaikalle
- pyörätuolipaikkojen kohdalla kuutta penkkiä lyhennetään.

Uudet tilat kalustetaan niihin suunnitelluilla erikois- ja irtokalusteilla. Poistettavien penkkien alueelle asennetaan beigen värinen tekstiilimatto. Kirkkosalin lattiaa korotetaan kuoriosan vieressä samaan tasoon kuorin lattian kanssa, mikä mahdollistaa erilaisten musiikkiesitysten turvallisen järjestämisen. Musiikkiesitystilaan rakennetaan uusi kaiteellinen luiska.

Pohjoisen ristivarren lehterikerroksen alle rakennetaan uusi esteetön wc-tila sekä etenen, jotka erotetaan kirkkosalista uudella väliseinällä. Seinä paneloidaan 170 mm leveällä, oksattomalla mäntypaneelilla, ja listoitetaan ympäröiviä seinäpintoja vastaaviksi. Seinään asennetaan uusi, vanhan oven mallinen, puupeiliovi, joka on ääntä eristävä kuten väliseinäkin.

Seurakunta on esittänyt Harlun alttaritaulun sijoittamista uudelle väliseinälle, lehterin alle. Taulun korkeuden takia seinän jalkalista jätetään taulun kohdalta pois ja taulu suojataan esimerkiksi kirkkaalla pleksillä.

Sähkötekniisiin järjestelmiin kohdistuvat suunnitelmat

Kirkon ja tapulin julkisivuvalaistus uusitaan led-valaistukseksi. Uusimisen yhteydessä myös kirkon katto valaistaan. Valaistuksen tarkempi suunnittelu toteutetaan keväällä 2025 koevalaistuksen yhteydessä. Esteettömän sisäänkäynnin ovet varustetaan kyynärkytkin käyttöisellä automaattilaukaisijalla. Lasten- sekä rukousnurkkauksen valaistusta parannetaan ja musiikkiesitystilaan lisätään sähköjä.

Uudet erikois- ja irtokalusteet

Korjauksen III vaiheen töihin sisältyvät myös rakennuttajan erillishankintoina tehtävät erikoiskalusteet, uudet irtokalusteet ja tekstiilimatot. Lasten- ja rukousnurkan alttarit, kaikki säilytyskalusteet ja kahvinurkan pikaripöytä ovat oksatonta massiivimäntyä ja kuultokäsitelty tumman ruskeaksi kirkon penkkien sävyyn messinkisin heloin. Lastennurkkauksen seinälle asennettavan kiinnitystaulun puukehykset ja kiinnityspinta toistavat kirkon seinien värisävyjä.

Tilaan suunnitellut korkeat peiliovelliset puukaapit peittomaalataan kirkon seinäpintojen sävyjen mukaisesti.

Uusien irtokalusteiden puuosat sävytetään tummanruskeiksi kirkon penkkien sävyyn. Irtokalusteiksi on esitetty Artekin Aallon suunnittelempia kalusteita.

Patterien teräksiset peitelevyt ovat vaaleanharmaiksi pulverimaalattua apilanreikälevyä harmailla puukehyksillä. Reikäpeltien avoinalue on 40 % umpinaisesta pinnasta. Levyt kiinnitetään seinään z-kiinnikkein.

MUSEOVIRASTON KOMMENTIT

Seurakunnan tavoitteena on teettää esitetyt korjaukset vuosien 2025 ja 2026 aikana. Vuoden 2025 aikana toteutetaan kirkon vesikaton maalaus, sadevesijärjestelmät,

kirkon piha-alueen kaivu- ja maarakennustyöt sekä kirkon sisätilamuutokset. Vuoden 2026 aikana toteutetaan sadevesijärjestelmän ja valaistuksen päivittämisen vaatimat kaivutyöt, uudet esteettömät parkkipaikat sekä liikuntaesteisten luiskan perustukset, pohjoisen ristivarren eteinen, esteetön wc-tila ja uusi esteetön sisäänkäynti luiskineen.

Kangasniemen kirkko ja sen lähiympäristö, jossa tehdään maahan kajoamista edellyttäviä korjaus-/rakennustoimenpiteitä, ei ole muinaismuistolain (295/1963) suojaama. Nykyinen kirkko on rakennettu 1800-luvun alkupuolella, kahden vanhemman kirkon paikat sijaitsevat kirkkotarhan pohjoisosassa.

Museoviraston arvion mukaan esitetyt toimenpiteet voidaan toteuttaa ilman arkeologisia tutkimuksia tai valvontaa. Jos maata kaivettaessa kuitenkin havaitaan kiinteän muinaisjäännöksen merkkejä (esim. nokista maata, kiveystä, esinelöytöjä), on työ muinaisjäännöksen kohdalta heti keskeytettävä ja ilmoitettava asiasta Museovirastoon (muinaismuistolaki 14 §), jotta havainnot saadaan dokumentoitua.

Kirkon nykyinen konesaumattu peltikatto, jossa ei ole aluskatetta, on vuodelta 1972. Peltikaton kuntotarkastusraportin mukaan rivisaumakatteen saumausvarat ovat puutteellisia, pystykourujen pellitysten liitoskohdissa sekä sisäjiirin alaosassa räystäällä on ratkeamia, pinnoite on irtoillut ja siinä on yksittäisiä ruostekohtia. Museoviraston näkemyksen mukaan suunnitelma-asiakirjoja tulee täydentää peltikaton maalaustyöohjeiden lisäksi vauriokartoituksessa ja mahdollisesti myös työn aikana havaittavien puutteiden korjaustoimenpiteillä. Peltikaton vauriot tulee korjata ennen maalaustöitä ja vinttitilan riittävästä tuuletuksesta tulee varmistua.

Museovirasto suosittelee irtoavan ja hilseilevän maalin poistamista joko käsityönä kaapien ja teräsharjaten tai käyttäen apuna koneellista teräsharjausta. Pellin saumojen taiteiden puhdistaminen vaatii huolellisuutta. Ruostuneet alueet puhdistetaan metallinkiiltoiseen pintaan teräsharjaamalla. Hiekkapuhallusta ei suositella peltipintojen maalinpoistoon, koska ohut sinkityskerros vaurioituu helposti. Maali voidaan poistaa kemiallisesti ja pehmentynyt kerros irrottaa painepesulla. Mikäli kaikkea maalia ei poisteta, tulee selvittää jäävien maalikerrosten maalityyppi ja varmistua suunniteltujen pintakäsittelyaineiden sopivuudesta kohteeseen.

Suunnitelmissa esitetty uusi esteetön sisäänkäynti on Museoviraston näkemyksen mukaan mahdollinen. Pohjoisen sisäänkäynnin yhteyteen suunniteltu uusi luiska ja ulko-ovi toimivat seurakuntalaisten kannalta paremmin esteettömänä sisäänkäyntinä kuin sakastin kautta, eikä edellytä muutoksia pohjoiseteisen portaikkoon. Uusi oviaukko, joka avautuu kirkkosalista rajattavaan uuteen eteistilaan, ja sen katos pohjoiseteisen ja -ristivarren nurkkauksessa on hyvin sovitettu kokonaisuuteen uutena kerrostumana. Luiskasta, ja etenkin sen liittymisestä pohjoiseen sisäänkäyntiin, tulee esittää tarkempi suunnitelma Museovirasto arvioitavaksi.

Kirkkosaliin on esitetty toiminnallisia parannuksia kaikkiin kulmaulokkeisiin penkkejä poistamalla ja kalustamalla ne uusilla, eri toimintaa vahvistavilla, erikoiskalusteilla. Kalusteet sisältyvät korjauksen III vaiheen töihin rakennuttajan erillishankintoina. Kirkon suuren koon huomioiden Museoviraston näkemyksen mukaan tilamuutokset ovat mahdollisia. Poistettaville penkeille tulee osoittaa sopiva säilytyspaikka mahdollista uudelleen asentamista varten. Erikoiskalusteet ovat huolella suunniteltu ja sovitettu kirkon olemassa olevaan kalustekokonaisuuteen. Irtokalusteiden lopullisessa valinnassa tulee harkita esitettyjen Artekin Aallon suunnitteleminen kalusteiden tyylillistä sopivuutta kirkkosalin arkkitehtoniseen ilmeeseen.

Harlun alttaritaulun sijoittamista kirkkosaliin pohjoisen ristivarteen rakennettavaan väliseinään Museovirasto pitää mahdollisena. Toimenpiteet taulun sijoittamisesta ja riittävästä suojaamisesta tulee tarkentaa.

Julkisivuvalaistuksen ja sisätila-alaistuksen parantaminen on mahdollisia. Valaistusmuutoksista ja uusittavista valaisimista tulee esittää suunnitelmat Museoviraston arvioitavaksi. Museovirasto pitää tärkeänä, että ulkovalaistusta tutkitaan suunnittelun yhteydessä järjestettävällä koevalaistuksella.

Museovirasto puoltaa hankkeen edentämistä edellä mainitut huomioiden. Esteettömän sisäänkäynnin ja siihen liittyvän uuden luiskan suunnitelmat sekä kirkkosalin sisätilamuutokset ovat kirkkolain tarkoittamia olennaisia muutoksia, mutta voivat edellyttää myös maankäyttö- ja rakennuslain mukaista lupaa, joka haetaan kunnan tai kaupungin rakennusvalvonnasta.

Pääsuunnittelijan tulee laatia korjaustyöstä restaurointiraportti, joka toimitetaan myös Museovirastolle ja Kirkkohallitukselle. Ennen purkutöitä muutokset tulee dokumentoida valokuvaamalla ja dokumenttiin on liitettävä mittapiirustukset. Raportti voidaan laatia esimerkiksi Museoviraston ohjeen mukaisesti [Restaurointiraportti - Korjaustaito](#). Museovirastolle tulee antaa mahdollisuus seurata ja kommentoida hanketta sekä osallistua katselmuksiin.

Yli-intendentti

Johanna Björkman

Yliarkkitehti

Teiju Autio

Jakelu Arkkitehtitoimisto Jorma Teppo Oy

Tiedoksi Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Kangasniemen srk / Jarmo Snicker
Kangasniemen srk / Ville Tikkanen
Kirkkohallitus
Savonlinnan kaupunki/Riihisaari – Savonlinnan museo

Asiakirjan sähköinen allekirjoitus
Elektronisk underskrift av document
Electronic signature of a document

Asia / Sak / Case

MV/02491/2024

KANGASNIEMI, Kangasniemen kirkon korjauksen III vaihe

Asiakirja / Dokument / Document

MV/02491/2024-3

KANGASNIEMI, Kangasniemen kirkon korjauksen III vaihe

Signed By:Autio Teiju 91298896N
Signed at:2025-01-14 14:43:41 +02:00
Reason:I approve this document

Signed By:Björkman Johanna 91287304R
Signed at:2025-01-14 14:54:25 +02:00
Reason:I approve this document

ALOITTEIDEN KÄSITTELYTILANNE

Helmikuussa 2025 on 5 loppuunkäsittelyä aloitetta valmisteltavana.

Aloitteet ovat:

Hautojen hallinta-aikojen tarkasteleminen; tulisiko nykyinen 25 vuoden hallinta-aika muuttua 50 vuodeksi?, Simo Hokkanen

Sähköisen asianhallintajärjestelmän käyttöönoton selvittäminen, Kirsi Laitinen

Kirkon alueen valaistussuunnitelman laatiminen ja suunnitelman toteuttaminen, Sari Kuusjärvi

Uuden srk-keskus rakennuksen suunnittelun käynnistäminen, Simo Hokkanen

Torikulman kiinteistön täydellisen remontoinnin suunnittelun aloittaminen, Ilkka Tiihonen

